

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ

15 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1801

ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΕΝΟΣ ΓΙΓΑΝΤΟΣ

Der Ring der Nibelungen ὑπὸ R. WAGNER

Ἐν Bayreuth.

Ως γνωστόν, ὁ Βάγνερ τὰς περὶ τέχνης ἰδέας του διετύπωσε καὶ ἐγγράφως πολλάκις. Τὰ ἀπαντά του ἀποτελοῦν σεβαστὴν σειρὰν τόμων, ἐν ᾧ ἴσως μετὰ περιττῶν που ἐπαναλήψεων ἀλλὰ πάντοτε πλήρης αὐτοπεποιθήσεως καὶ ἐνθουσιασμοῦ ὑποστηρίζει ἔκτενῶς τὰς ἰδέας του. Κυρίως ἐν τῇ «τέχνῃ καὶ ἐπαναστάσει», τῇ «τέχνῃ τοῦ μελλοντοῦ» καὶ πρωτίστως ἐν τῷ χυρίῳ του ἔργῳ «Δρᾶμα καὶ Μελόδραμα» (Oper und Drama) ἀναπτύσσει ἔκτενῶς πᾶς κατ' αὐτὸν πρέπει νὰ εἶναι τὸ ἀγνὸν ἔργον τέχνης χωρὶς ὑποχωρήσεις εἰς τὴν ἀμάθειαν ἢ τὰς ὄρεξεις τοῦ κοινοῦ. Ἐκυριάρχει τότε ἐπὶ τῆς σκηνῆς τὸ γαλλικὸν μέγα μελόδραμα, μὲ κορύφωμα τὸν Meyerbeer, τὸ ἀκριβῶς ἀντίθετον τοῦ ὄρθοῦ, τοῦ ὑγιοῦς, τοῦ ἀληθοῦς ἐν τῇ τέχνῃ. Καὶ ἐζήτει ὁ Βάγνερ ἀδελφικὴν συνεργασίαν ὅλων τῶν τεχνῶν χωρὶς ὑποδούλωσιν τῆς μιᾶς εἰς τὴν ἀλλην, δύνασις τότε εἰς τὴν μουσικὴν, ἀλλ᾽ ἐν πλήρει ἴσοτητι,

ἐν πλήρει ἀρμονίᾳ. Ἐζήτει ἀπὸ τὸν μουσικόν, δραματικόν, ζωγράφον, γλύπτην εἰ δυνατὸν συνηνωμένους ἐν ἐνὶ προσώπῳ, ἀρμονικὸν καλλιτεχνικὸν σύνολον, ἔργον τέχνης ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν σημασίαν τῆς λέξεως. Ἐξωστράκιζε τὰς βαθυτάτους εἰσχωρησάσας δῆθεν κοσμητικάς, κατὰ βάθος ὅμως ταπεινοτάτας, παραφυάδας, τὰ μπαλέττα, τοὺς χορούς, τοὺς λαρυγγισμοὺς κτλ. Οὔτως ἐξυφούμενον τὸ ἔργον θὰ κατεῖχε καὶ τὴν ἀρμόζουσαν αὐτῷ θέσιν, ὡς παρὰ τοῖς ἀρχαῖοις ἢ τραγῳδίᾳ. Ἀλλὰ δὶ’ οὐλα αὐτὰ εἶχεν ἀνάγκην καὶ προτύπου θεάτρου καὶ προτύπων ἥθοποιῶν καὶ προτύπου κοινοῦ. Θεάτρου ἐργαζομένου μόνον χάριν τῆς τέχνης καὶ ἀνεξαρτήτου, ἥθοποιῶν ἐπίσης οὐχὶ χάριν κέρδους ἐπαναλαμβανόντων τριακοσιάκις κατὰ συνέχειαν καὶ μηχανικῶς πλέον τὰς αὐτὰς λέξεις, κοινοῦ οὐχὶ κατόπιν κοπιώδους ἐργασίας ζητοῦντος διασκέδασιν ὡς οἷόν τε ἐλαφράν. Αὐτῶν τῶν ἰδεῶν ἐμφορούμενος

ἔπλασε τὸ Bayreuth καὶ κατώρθωσε νὰ συνενώσῃ περὶ αὐτὸ ὡς πυρῆνα πάντας τοὺς ἀκραιφνῶς ἐνδιαφερομένους διὰ τὴν ὑπαρξίν τέχνης ἀληθοῦς, τέχνης ιερᾶς.

Μεταξὺ ὄλων τῶν ἔργων τοῦ Βάγνερ βεβαίως τὴν σπουδαιότεραν θέσιν κατέχει ἡ τριλογία. Ἐδῶ ἔφθασε περισσότερον ἡ παντοῦ ἀλλοῦ τὸ ἰδαικόν, διπερ ἔχαρξεν ἐν τῷ «ἔργῳ τέχνης τοῦ μέλλοντος», χωρὶς καθόλου νὰ λάθῃ ὑπ' ὅψιν οὔτε τί ἐπεμύμει τὸ νοῆμον κοινόν, οὔτε τί ἐζήτει ἡ σοφὴ κριτική. Ἐξέλεξε δὲ καὶ τὴν γερμανικὴν μυθολογίαν ἴδιως τὴν σκανδιναվικήν, ως βάσιν τῆς ποιήσεως του, διότι ἐνόμιζεν διὰ τότε, εἰς αὐτὴν τὴν ἀρχέγονον κατάστασιν, διὰ τὴν ἔλειπον τοῦ πολιτισμοῦ τὰ φεύδη καὶ τῆς ἐκ παραδόσεως ἡθικῆς οἱ δεσμοί, τὰ αἰσθήματα καὶ φυσικάτερα καὶ ἀγνότερα θὰ ἦσαν. Κατὰ πόσον τὸ κατώρθωσε καὶ κατὰ πόσον εἶχε δίκαιον δὲν μᾶς ἐπιτρέπει οὔτε ὁ χῶρος οὔτε καὶ ὁ σκοπὸς αὐτῶν τῶν γραμμῶν νὰ ἐξετάσωμεν.

Προτοῦ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἀνάλυσιν τῆς ὑπόθεσεως τοῦ ἔργου, ὀλίγα τινὰ χαρακτηρίζοντα τὴν μουσικήν του.

Ο Βάγνερ καὶ, ἡ μᾶλλον πρὸ πάντων, κατὰ τοῦτο ἐκαινοτόμησεν. Ἐνῷ δὲ οἱ πρὸ αὐτοῦ συγγράφαντες μετεχειρίζοντο τὸ ἐν τῇ μουσικῇ ἀποκαλούμενον κλειστὸν σχῆμα (Geschlossene Form), τὰ ἔργα των δῆλ. ἀποτελοῦνται ἀπὸ τεμάχια μουσικῆς αὐτοτελῆ καὶ ἀνεξάρτητα ἀλλήλων συντεταγμένα κατὰ τοὺς γνωστοὺς καὶ παραδεγμένους κανόνας τοῦ μουσικοῦ συντακτικοῦ, ὁ Βάγνερ τούγαντίον εἰς τὰ τελευταῖα του ἔργα — τὸ Tristan und Isolde, Meistersinger, τὴν Τριλογίαν καὶ τὸ Parsifal — κατέρριψε τὴν συνήθειαν αὐτῆν. Ἡ μουσικὴ του εἶναι ἀχώριστος καὶ ἀλληλένδετος ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους ἐκάστου δραματικοῦ ἔργου. Πρὸς χαρακτηρισμὸν ἐκάστου προσώπου, αἰσθήματος, ἰδέας, μεταχειρίζεται ἕδιον αὐτοτελές Leitmotiv, — μουσικὸν στοιχεῖον δύναται τις ἵσως ἐν παραφράσει νὰ εἴπῃ, — ἐπανερχόμενον εἴτε ἐντελῶς δμοιον, εἴτε κάπως παρηλλαγμένον, εἴτε μετὰ τινὰ ἐξέλιξιν, ἡ καὶ δυσκόλως ἀναγνωρίζομενον κατὰ τὴν περαιτέρω δρᾶσιν, ἀναλόγως πάντοτε τῆς περιστάσεως, δταν ἐν αὐτῇ ἐπανέρχεται τὸ αὐτὸ πρόσωπον ἡ ἡ ἰδέα καὶ τὸ αἰσθῆμα. Ἀναλόγως δὲ τῆς δραματικῆς ἐξέλιξεως, παραλλάσσεται καὶ τὸ μουσικὸν στοιχεῖον πολὺ ἡ ὄλιγον, ἐντελῶς ἡ ἀνεπαισθήτως. Μεταχειρίζεται δὲ τὸ Leitmotiv αὐτὰ καὶ ἐπεξηγεῖ

διὰ τῆς ὄρχήστρας — ως ὁ συγγραφεὺς π.χ. εἰς τὰς σημειώσεις του — τὴν ἐξέλιξιν τοῦ δράματος, τοῦ χαρακτηροῦ τῶν προσώπων, τονίζων τὰ κυριάν ἔχοντα σημασίαν, τὰ σχέσιν ἔχοντα μὲ τὴν ἑκάστοτε σκηνήν.

Καὶ ἐπειδὴ «οὐδὲν καὶ νὸν ὑπὸ τὸν ἥλιον», πρέπει χάριν τῆς ἀκριβείας νὰ ἀναφέρωμεν, δτι καὶ ἄλλοι μουσικοὶ μετεχειρίσθησαν τὸ μέσον αὐτὸ τῆς ἐπαναλήψεως ωρίσμενων θεμάτων πρὸς τελειότερον χαρακτηρισμόν, δὲν τὸ ἀνύψωσαν δμως, ως ὁ Βάγνερ, εἰς ἀρχὴν διέπουσαν τὸ δόλον ἔργον. Πάντοτε ἐτήρουν συνάμα καὶ τὰ δεδομένα μουσικὰ σχήματα, γράφοντες aries, recipitatives κτλ. Αὐτὴ ἡ Ἑλλεψίς τῶν γνωστῶν σχημάτων, τῶν αὐτοτελῶν τεμαχίων εἶναι ἵσως καὶ ὁ σπουδαιότερος λόγος τῆς καταπλήξεως, ἣν προξενεῖ ἡ Βαγνέρειος μουσικὴ εἰς τὸν πρώτην φορὰν ἀκούοντα αὐτήν, εἰς ὡτα ειθισμένα εἰς τὴν ἐπαναληψίν τῶν ἴδιων θεμάτων, ως ἀπαιτεῖται ὑπὸ τοῦ συντακτικοῦ τῆς κλασσικῆς μουσικῆς.

Ἡ μουσικὴ ἴδιοφυία, παρουσιάζεται ὑπὸ δύο μορφάς. Υπάρχουν ἴδιοφυίαι ἐπιτυχῶς ἐφευρίσκουσαι μελωδίας, — καὶ εἰς τοῦτο ἐξείχον οἱ Ἰταλοί, — καὶ ἴδιοφυίαι ἀναπτύσσουσαι ἔμπνευσιν καὶ δύναμιν εἰς τὸ νὰ ἐκποτίσσουν, ἀναπλάσσουν δεδομένην μελωδίαν, καὶ τοῦτο εἶναι μᾶλλον ἴδιον τῶν Γερμανῶν. Αἱ ἀπλαὶ ἴδιοφυίαι συνήθως κέκτηνται μόνον τὴν μίαν μορφήν, αἱ μεγαλοφυίαι πάντοτε ἀμφοτέρας εἰς τὴν ὑψίστην των ἔντασιν. Οὕτω καὶ ὁ Βάγνερ. Απορεῖ τις τωόντι καὶ ἀγνοεῖ τί νὰ θαυμάσῃ περισσότερον, τὴν ἀφθαστὸν ἐπιτυχίαν του εἰς τὴν ἔμπνευσιν, τὸ χαρακτηριστικόν, πλούσιον, εὐγενές, εύρυ τῆς μελωδίας του, ἡ τὴν ἀπαράμιλλον τέχνην ἡ μᾶλλον ἔμπνευσιν, εἰς τὴν ἐξέλιξιν, ἔκτασιν ἡ βράχυνσιν, παραλλαγὴν παντοίαν τέλος τῆς ἀρχῆς φράσεως!

Ἄπο τὰς κοινῶς διαδεδομένας προλήψεις εἶναι καὶ ἡ ἐπικρατοῦσα ἰδέα — πρὸ πάντων παρὰ τοῖς ἐπιπολαῖοις — δτι ὁ Βάγνερ δὲν εἶναι πλούσιος εἰς μελωδίαν. Ἰσως ἔνεκα τῶν ἀνωτέρω ἐκτεθέντων λόγων νὰ εἶναι δύσληπτοτέρα, πλὴν πόσα ωραῖα ἐν τῇ τέχνῃ δὲν εἶναι καὶ δύσληπτα, πρωτίστως διὰ τὸν ἐντελῶς ἀμόρφωτον καὶ ἀπροετομαστὸν! Ἰσως καὶ ἀρχὰς νὰ εἶναι ἴσχυροτέρα ἡ ἐντύπωσις τοῦ κεκορεσμένου ἀρμονικοῦ πλούτου, ἵσως νὰ καταπλήσσῃ ἡ ἴσχυς καὶ συνάμα λεπτότης τῆς ἐνοργανώσεως του, ἡς τὴν ἐπιρροὴν οὐδεὶς τῶν νεωτέρων — καὶ οἱ μᾶλλον ἀτεχνοὶ τῶν Ἰταλῶν ἀκόμη ως ὁ Mascagni, — ἀπέ-

φυγεν, ἀλλ' ἀκριβῶς ἡ εὐγενής μελωδία του, πρωτότυπος καὶ ἐκφραστικωτάτη, συγκινοῦσα καὶ συνταράττουσα εἶναι τὸ κύριον στοιχεῖον τῆς δυνάμεως του.

Αὐτὴ ἀλλως τε τὸν διακρίνει καὶ ἀπὸ τοὺς πολλοὺς ἐπιγόνους καὶ ἀπομιητάς του, ἐνῷ ἀρμονικῶς καὶ κατὰ τὴν ἐνοργάνωσιν πολλοὶ τὸν ἔφθασαν, ἵσως τινὲς καὶ τὸν ὑπερβαλον.

Κατὰ πόσον εἶχε δίκαιον ὁ Βάγνερ ἐγκαταλείπων τὴν παλαιὰν ὁδόν, καὶ ποῦ θὰ βαδίσῃ ἡ μουσικὴ τοῦ μέλλοντος εἶναι ζήτημα αὐτοῦ τοῦ μέλλοντος. Πρὸς τὸ παρόν ἐνθυμίζει ἡ μουσικὴ παραγωγὴ τὸ γνωστὸν quod licet Jovi non licet bovi. Ὁλοὶ σχεδὸν οἱ προσπαθήσαντες νὰ τὸν μιμηθῶσιν ἀπέτυχον γράψαντες ἔργα ἐφήμερα. Ἰσως πλαγία ὁδὸς νὰ φέρῃ πρὸς τὸ τέρμα, ἵσως καὶ ἄλλην ὄλως διεύθυνσιν νὰ εἶναι μόνον βατή. Βέβαιον εἶναι δτι διὰ τὸ μαγικὴν περικεφαλαίαν ἡτὶς ἡ μεγαλοφυία τοῦ Βάγνερ ματαίως ἀγωνιῶσιν οἱ ἀσθενικοὶ ἐπίγονοι νὰ ἐπιτύχωσιν.

I

«Τὸ χρονίον τοῦ Ρίγου» ἐπιγράφεται τὸ πρῶτον μέρος, ἐν εἶδος δραματικοῦ προλόγου. Ἡ πρώτη σκηνὴ παριστά τὸν Ρίγον. Αἱ τρεῖς κόραι του νύμφαι κολυμβοῦν παιζούσαι καὶ ἀδύουσαι, ὥποτε παρουσιάζεται ὁ νάνος Alberich. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην σκώπτουσι καὶ περιφροντικῶς περιγελῶσι τὰς ἐρωτικὰς του ἐξομολογήσεις. Καὶ ἔξακολουθοῦν τὰς παιδιάς των, διηγούμεναι συνάμα δτι τὸ λάμπον χρυσὸν τοῦ Ρίγου, ὁ ἀμύθητος θησαυρὸς θὰ γίνη ἐκείνου κτήμα, δτις περιφρονήσῃ καὶ καταρασθῇ τὸν ἔρωτα. Ο δυσειδῆς νάνος, ἐξηγριωμένος ἀπὸ τὰ σκώμματα καὶ τοὺς μυκτηρισμοὺς τῶν νυμφῶν, ἀκούει τὴν δίγηησιν καὶ εὐκόλως καταράται τὸν ἔρωτα, ἀφοῦ ἄλλως τε ποτὲ δὲν ἡδυνήθῃ νὰ σημειώσῃ ἐπιτυχίας. Αρπάζει λοιπὸν τῷ θησαυρὸν γιγάντειον περιφρονήσῃ καὶ ταπεινωτέρων τῆς μεγίστης ἐν τῷ κόσμῳ ισχύος.

«Τὸ χρονίον τοῦ Ρίγου» ἐπιγράφεται τὸ πρῶτον μέρος, ἐν εἶδος δραματικοῦ προλόγου. Η πρώτη σκηνὴ παριστά τὸν Ρίγον. Αἱ τρεῖς κόραι του νύμφαι κολυμβοῦν παιζούσαι καὶ ἀδύουσαι, ὥποτε παρουσιάζεται ὁ νάνος Alberich. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην σκώπτουσι καὶ περιφροντικῶς περιγελῶσι τὰς ἐρωτικὰς του ἐξομολογήσεις. Καὶ ἔξακολουθοῦν τὰς παιδιάς των, διηγούμεναι συνάμα δτι τὸ λάμπον χρυσὸν τοῦ Ρίγου, ὁ ἀμύθητος θησαυρὸς θὰ γίνη ἐκείνου κτήμα, δτις περιφρονήσῃ καὶ καταρασθῇ τὸν ἔρωτα, ἀφοῦ ἄλλως τε ποτὲ δὲν ἡδυνήθῃ νὰ σημειώσῃ ἐπιτυχίας. Αρπάζει λοιπὸν τῷ θησαυρὸν γιγάντειον περιφρονήσῃ καὶ ταπεινωτέρων τῆς μεγίστης ἐν τῷ κόσμῳ ισχύος.

«Τὸ χρονίον τοῦ Ρίγου» ἐπιγράφεται τὸ πρῶτον μέρος, ἐν εἶδος δραματικοῦ προλόγου. Η πρώτη σκηνὴ παριστά τὸν Ρίγον. Αἱ τρεῖς κόραι του νύμφαι κολυμβοῦν παιζούσαι καὶ ἀδύουσαι, ὥποτε παρουσιάζεται ὁ νάνος Alberich. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην σκώπτουσι καὶ περιφροντικῶς περιγελῶσι τὰς ἐρωτικὰς του ἐξομολογήσεις. Καὶ ἔξακολουθοῦν τὰς παιδιάς των, διηγούμεναι συνάμα δτι τὸ λάμπον χρυσὸν τοῦ Ρίγου, ὁ ἀμύθητος θησαυρὸς θὰ γίνη ἐκείνου κτήμα, δτις περιφρονήσῃ καὶ καταρασθῇ τὸν ἔρωτα, ἀφοῦ ἄλλως τε ποτὲ δὲν ἡδυνήθῃ νὰ σημειώσῃ ἐπιτυχίας. Αρπάζει λοιπὸν τῷ θησαυρὸν γιγάντειον περιφρονήσῃ καὶ ταπεινωτέρων τῆς μεγίστης ἐν τῷ κόσμῳ ισχύος.

«Τὸ χρονίον τοῦ Ρίγου» ἐπιγράφεται τὸ πρῶτον μέρος, ἐν εἶδος δραματικοῦ προλόγου. Η πρώτη σκηνὴ παριστά τὸν Ρίγον. Αἱ τρεῖς κόραι του νύμφαι κολυμβοῦν παιζούσαι καὶ ἀδύουσαι, ὥποτε παρουσιάζεται ὁ νάνος Alberich. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην σκώπτουσι καὶ περιφροντικῶς περιγελῶσι τὰς ἐρωτικὰς του ἐξομολογήσεις. Καὶ ἔξακολουθοῦν τὰς παιδιάς των, διηγούμεναι συνάμα δτι τὸ λάμπον χρυσὸν τοῦ Ρίγου, ὁ ἀμύθητος θησαυρὸς θὰ γίνη ἐκείνου κτήμα, δτις περιφρονήσῃ καὶ καταρασθῇ τὸν ἔρωτα, ἀφοῦ ἄλλως τε ποτὲ δὲν ἡδυνήθῃ νὰ σημειώσῃ ἐπιτυχίας. Αρπάζει λοιπὸν τῷ θησαυρὸν γιγάντειον περιφρονήσῃ καὶ ταπεινωτέρων τῆς μεγίστης ἐν τῷ κόσμῳ ισχύος.

«Τὸ χρονίον τοῦ Ρίγου» ἐπιγράφεται τὸ πρῶτον μέρος, ἐν εἶδος δραματικοῦ προλόγου. Η πρώτη σκηνὴ παριστά τὸν Ρίγον. Αἱ τρεῖς κόραι του νύμφαι κολυμβοῦν παιζούσαι καὶ ἀδύουσαι, ὥποτε παρουσιάζεται ὁ νάνος Alberich. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην σκώπτουσι καὶ περιφροντικῶς περιγελῶσι τὰς ἐρωτικὰς του ἐξομολογήσεις. Καὶ ἔξακολουθοῦν τὰς παιδιάς των, διηγούμεναι συνάμα δτι τὸ λάμπον χρυσὸν τοῦ Ρίγου, ὁ ἀμύθητος θησαυρὸς θὰ γίνη ἐκείνου κτήμα, δτις περιφρονήσῃ καὶ καταρασθῇ τὸν ἔρωτα, ἀφοῦ ἄλλως τε ποτὲ δὲν ἡδυνήθῃ νὰ σημειώσῃ ἐπιτυχίας. Αρπάζει λοιπὸν τῷ θησαυρὸν γιγάντειον περιφρονήσῃ καὶ ταπεινωτέρων τῆς μεγίστης ἐν τῷ κόσμῳ ισχύος.

«Τὸ χρονίον τοῦ Ρίγου» ἐπιγράφεται τὸ πρῶτον μέρος, ἐν εἶδος δραματικοῦ προλόγου. Η πρώτη σκηνὴ παριστά τὸν Ρίγον. Αἱ τρεῖς κόραι του νύμφαι κολυμβοῦν παιζούσαι καὶ ἀδύουσαι, ὥποτε παρουσιάζεται ὁ νάνος Alberich. Ἡ μία μετὰ τὴν ἄλλην σκώπτουσι καὶ περιφροντικῶς περιγελῶσι τὰς ἐρωτικὰς του ἐξομολογήσεις. Καὶ ἔξακολουθοῦν τὰς παιδιάς των, διηγούμεναι συνάμα δτι τὸ λάμπον χρυσὸν τοῦ Ρίγου, ὁ ἀμύθητος θησαυρὸς θὰ γίνη ἐκείνου κτήμα, δτις περιφρονήσῃ καὶ καταρασθῇ τὸν ἔρωτα, ἀφοῦ ἄλλως τε ποτὲ δὲν ἡδυνήθῃ νὰ σημειώσῃ ἐπιτυχίας. Αρπάζει λοιπὸν τῷ θησαυρὸν γιγάντειον περιφρονήσῃ καὶ ταπεινωτέρων τῆς μεγίστης ἐν τῷ κόσμῳ ισχύος.

ρον καὶ ὑψηλότερον, τέλος, δταν συνταυτισθῇ καὶ τὸ ἡχηρὸν καὶ ἀνοικτόνην γυναικείον τρίο τῶν νυμφῶν, ὥρισμένα πλέον μὲ σταθερὰς ἀκριβεῖς ἀν καὶ κυματώδεις γραμμάς, ἀπηχοῦν τὰ διάφορα συναρρῆ καὶ ὄμοιάζοντα θέματα τῶν νυμφῶν καὶ τοῦ Ρήνου, ἀκολουθοῦντα πιστῶς τὴν δρᾶσιν τῶν, ἀναλόγως μελαγχολικὰ ἢ γελάσεντα. Ὁλη ἡ πρώτη αὐτὴ εἰκὼν τοῦ Rheingold, γραφικωτάτη καὶ ἐκφραστικωτάτη κυριαρχεῖται ὑπ' αὐτῶν.

Τώντοι δὲν γνωρίζω ἄλλην σελίδα τῆς μουσικῆς φιλολογίας ἀποδίδουσαν τόσον ἐπιχαρίτως τὴν ἐντύπωσιν ἡρέμων ὑδάτων, συνδυάζουσαν τὸν μεθυστικὸν λικνισμὸν τοῦ ποταμοῦ μὲ τὴν νεότητα καὶ τὰς παιδίας τῶν νυμφῶν. — Μετὰ τὴν ἀρπαγὴν τοῦ χρυσοῦ μεταβαίνομεν εἰς τὴν δευτέραν εἰκόνα, δπου δρῶντα πρόσωπα οἱ θεοὶ καὶ οἱ γίγαντες. Χαρακτηριστικὴν μεγαλοπρέπειαν ἀπεικονίζει τὸ θέμα τῆς Walhall, δπερ πολλάκις ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὰς ἐπομένας ἑσπέρας. Ἀφ' ἑτέρου τοὺς γίγαντας παρακολουθεῖ βαρὺ καὶ δυσκίνητον θέμα, δπως βαρεῖς καὶ δυσκίνητοι εἰναι καὶ αὐτοί. Τοῦ πανούργου Loge, τοῦ καὶ θεοῦ τοῦ πυρός, τὴν εἰσόδον ἀγγέλλει ἔτερον motiv, εὔστροφον καὶ ταχὺ ὡς τὸ στοιχεῖον του, μὲ ἀναλαμπὰς καὶ ἐλιγμούς ὡς ἡ φλόξ.

Μεταξὺ τῆς δευτέρας καὶ τρίτης εἰκόνος, δπου ἡ κάθιδος, εἰς τὸ βασίλειον τῶν Nibelungen, τῶν νάνων σιδηρουργῶν τῶν κατοίκων τῶν ἐγκάτων τῆς γῆς, μία θαυμασία μετάβασις τῆς ὀρχήστρας παριστάνουσα αὐτὴν τὴν κάθιδον. Ὡς βάσις, τὸ στοιχεῖον τοῦ πυρὸς εἰς ὁ προστίθεται καὶ τὸ τῶν νάνων, ἐπὶ ρύθμῳ ἐνθυμιάζοντος ἡχούς σφυρηλατήματος καὶ τέλος διακοπομένους ὑπὸ δύο θυμικοῦ σφυρηλατήματος, δταν ἀρχίη ἡ τρίτη εἰκών. Σπουδαιότητα ἔχει ἐν αὐτῇ κατὰ τὸ τέλος τὸ motiv τῆς κατάρας, τῆς ἐκπεμπομένης παρὰ τοῦ Alberich, δταν τῷ ἀφαιρῆται ὁ δακτύλιος· ἐπ' αὐτῆς τῆς ἀρᾶς στηρίζεται δηλητὴ ἡ ἔξελιξις τοῦ δράματος καὶ ἀπ' αὐτῆς ἔξαρταται ἡ κακοδαιμονία τῶν ἡρώων. Πάντοτε δὲ ἐπανακούομεν τὸ στοιχεῖον τῆς ἀρᾶς. Τὴν τελευταίαν εἰκόνα πλαισιοῦ τὸ στοιχεῖον τῆς Walhall. Ἐπ' αὐτοῦ βασίζεται καὶ τὸ μεγαλοπρεπέστατον τέλος, ἡ θριαμβευτικὴ ἐπὶ τοῦ οὐρανού τόξου εἰσόδος τῶν θεῶν εἰς τὴν Walhall.

II

Τὴν πρώτην ἑσπέραν τῆς τριλογίας — ὡς ἐπικαλεῖ ὁ Βάγνερ τὸ ὅλον ἔργον — ὄντος μαστ «die

Walküre». Αἱ Βαλκυρίαι ἵσαν κόραι τοῦ Wotan καὶ τῆς Erda καὶ τὰς μετεγειρίζετο ὁ Wotan δπως ἐλέξῃ ἡρωας βοηθούς τῶν θεῶν καὶ ὑπερασπιστάς των ἐναντίον τῶν νάνων καὶ ὄμοιάζοντα θέματα τῶν νυμφῶν καὶ τοῦ Ρήνου, ἀκολουθοῦντα πιστῶς τὴν δρᾶσιν τῶν, ἀναλόγως μελαγχολικὰ ἢ γελάσεντα. Ὁλη ἡ πρώτη αὐτὴ εἰκὼν τοῦ Rheingold, γραφικωτάτη καὶ ἐκφραστικωτάτη κυριαρχεῖται ὑπ' αὐτῶν.

Τώντοι δὲν γνωρίζω ἄλλην σελίδα τῆς μουσικῆς φιλολογίας ἀποδίδουσαν τόσον ἐπιχαρίτως τὴν ἐντύπωσιν ἡρέμων ὑδάτων, συνδυάζουσαν τὸν μεθυστικὸν λικνισμὸν τοῦ ποταμοῦ μὲ τὴν νεότητα καὶ τὰς παιδίας τῶν νυμφῶν. — Μετὰ τὴν ἀρπαγὴν τοῦ χρυσοῦ μεταβαίνομεν εἰς τὴν δευτέραν εἰκόνα, δπου δρῶντα πρόσωπα οἱ θεοὶ καὶ οἱ γίγαντες. Χαρακτηριστικὴν μεγαλοπρέπειαν ἀπεικονίζει τὸ θέμα τῆς Walhall, δπερ πολλάκις ἐπαναλαμβάνεται κατὰ τὰς ἐπομένας ἑσπέρας. Ἀφ' ἑτέρου τοὺς γίγαντας παρακολουθεῖ βαρὺ καὶ δυσκίνητον θέμα, δπως βαρεῖς καὶ δυσκίνητοι εἰναι καὶ αὐτοί. Τοῦ πανούργου Loge, τοῦ καὶ θεοῦ τοῦ πυρός, τὴν εἰσόδον ἀγγέλλει ἔτερον motiv, εὔστροφον πλαισιοῦ τοῦ πυρός, περιέρχεται ὑπ' αὐτὴν τὴν μορφὴν τὸν κόσμον — καὶ ἐνέπηξε τὸ ἔργος ταχὺ ὡς τὸ στοιχεῖον τοῦ πυρός εἰς τὸν κράτιστον καὶ ἀριστον. Ἀπειροὶ ἐδοκίμασαν νὰ τὸ ἔξαργάγουν, ἀλλ' οἵδιοι ματαίως, οὐδὲ κατὰ τὸ ἐλάχιστον ἐνέδωσε ποτε ἡ δρῦς. Τότε ἐννοεῖ ὁ Siegmund δτι αὐτὸ εἰναι τὸ ξίφος, δπερ τῷ ὑπεσχέθη δτι θὰ εῦρῃ ὁ πατήρ του — οὐ ἀπώλεσε τὰ ἔγχη καὶ δστις δεν εἶναι ἀλλος ἢ αὐτὸς ὁ Wotan, — ἐν στιγμῇ μεγίστου κινδύνου. Ἀναγνωρίζονται δὲ μὲ την Sieglinde ὡς ἀδελφοί. Τότε ἐν στιγμῇ παραφόρου ἐνθουσιασμοῦ καὶ μεγίστης αὐτοπεποιθεως, ἦν ἀμίγητα ἀπέδωκεν ὁ μουσικός, εξάγει τὸ ξίφος ἐκ τῆς δρυδὸς ἀναδεικνύμενος οὕτως ὁ κράτιστος καὶ ἀριστος καὶ ἐναγκαλίζεται τὴν μηνηστευμένην ἀδελφήν. Ἐγκαταλείπουσι τὴν ἐχθρικὴν οἰκίαν ἐν θαυμασίᾳ ἐσφιλητῇ νυκτί, ὁδηγούμενοι ὑπὸ τῆς σελήνης, ἥτις διεδέχθη τὴν καταιγίδα τὴν ἀναγκασασαν τὸν διωκόμενον

Siegmund νὰ ζητήσῃ τὴν προστασίαν τῆς πρώτης τυχούσης στέγης.

Οὐτως αὐτὴ ἡ πρώτη πρᾶξις μὲ τὰ χαρακτηρίζοντα τὸ ζεῦγος motiv τοῦ ἔρωτος, (γλυκύτατον εἶναι ίδιας τὸ τῆς Sieglinde) μὲ τὸ σκοτεινὸν καὶ βαρὺ τοῦ Hunding, ὡς δύστροπος καὶ κακόψυχος αὐτός, μὲ τὸ ισχυρὸν τοῦ ξίφους, ἐφ' οὗ βασίζεται ὁ θριαμβευτικὸς ὕμνος τοῦ Siegmund, δταν τὸ ἀποσπά, τέλος μὲ τὴν πασίγνωστον καὶ μοναδικὴν ἐκείνην ἐρωτικὴν δυωδίαν, δταν ἡ ἐκρινὴ αὐρα ἀνοίγη τὴν θύραν καὶ καταυγάζεται ἡ αἴθουσα ἀπὸ τὸ φῶς τῆς σελήνης, δταν ἀναγνωρίζωνται οἱ ἀγαπώμενοι ἀδελφοί καὶ ὑπὸ τοὺς ἡχούς τοῦ πυρέσσοντος crescendo, τελειώνη ἡ πρᾶξις, εἶναι ἀναντιρρήτως ἀπὸ τὰς μεγαλειτέρας καὶ νευρωδεστέρας τοῦ Βάγνερ ἐμπνεύσεις, συνάμα δέ, δπως τὰ κατ' ἀρχὰς τὴν Sieglinde καὶ τὸν ὑποφώσκοντα ἔρωτα της ἀπεικονίζοντα, αἰθερίου λεπτότητος.

Η δευτέρα πρᾶξις τῆς Walküre μᾶς παρουσιάζει τὸ πρῶτον τὴν Brünnhilde, τὴν τῷ Wotan προσφιλεστάτην ἐν δλῳ της τῷ πολεμικῷ μένει. Πλήρης θάρρους καὶ νεανικῆς ὄρμης, θαυμάσια καρακτηριζομένης ὑπὸ τοῦ motiv τῆς Brünnhilde, ἀποχωρεῖ τὸν Wotan, δταν παρουσιάζεται ἡ Fricka, ἡ σύζυγός του καὶ προστάτις τοῦ γάμου. Ζητεῖ τὴν τιμωρίαν τοῦ Siegmund καὶ τῆς Sieglinde, οἵτινες ἐτόλμησαν νὰ τὴν προσβάλωσι, διαρρήξαντες τοὺς ιεροὺς τοῦ ὑμεναίου δεσμούς. Μετὰ ματαίαν ἀντίστασιν ὑπόσχεται συντετριμένος ψυχικῶς ὁ θεός νὰ τὴν ικανοποιήσῃ ἀποσύρων τὴν προστασίαν του ἀπ' αὐτοῦ καὶ διατάσσων τὴν Brünnhilde νὰ πράξῃ τὸ αὐτό. Ἐχάθη πλέον καὶ ἡ ἐλπίς του, δτι ὁ Siegmund, ὁ ἐλεύθερος καὶ ἀθώος ἡρως θὰ ἐγίνετο κύριος τοῦ δακτύλου, σώζων οὕτω τοὺς θεοὺς ἀπὸ τῆς ἀρᾶς. Παρεῖδεν ὁ Wotan δτι αὐτὸς ἐπροστάτευε τὸν Siegmund, δτι αὐτὸς ἐδημοιούργει τοὺς κινδύνους, ἐξ ὃν ἐξήρχετο ὁ Siegmund τροπαιοῦχος, καὶ δτι νῦν ὁ πατήρ του — οὐ ἀπώλεσε τὰ ἔγχη καὶ δστις δεν εἶναι ἀλλος ἢ αὐτὸς ὁ Wotan, — ἐν στιγμῇ μεγίστου κινδύνου. Τὸν ἐπανερχόμενην Brünnhilde διατάσσει νὰ ἐκτελέσῃ τὴν θέλησίν του, καὶ φεύγει ἀπογοητευμένος, ἀπελπιστος καὶ τὸ τέλος πλέον ἐπιζητῶν καὶ ἐν αὐτῷ τὴν ἡρεμίαν.

Η ἀκόλουθος σκηνή, δπου ἡ Brünnhilde ἀγγέλλει εἰς τὸν Siegmund δτι μόνον δσοι δεν θὰ ζήσουν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν βλέπουν, δτι τὸν ἀνακαλεῖ ὁ Wotan εἰς τὴν Walhall, δπου δσοι οἱ ἡρωες μετὰ θάνατον μεταβαίνουν, ἐν τῇ ἡρεμῷ της συγκινητικωτέρων. Θὰ χάσῃ πᾶν δτι εἶχεν ἀπὸ ἡμι-

Πνοὴ ὑπεργείου ἡσυχίας διαπνέει τὴν ἀγγελίαν τῆς Brünnhilde, ὄλονεν δὲ καθίσταται τραγικωτέρα, ἀργούμενον τοῦ Siegmund νὰ ἀποχωρεῖ τῆς Sieglinde καὶ κορυφοῦται δταν ὑψώη τὸ ξίφος νὰ τὴν φονεύσῃ, δπως μὴ πέσῃ εἰς τὰς χειρας τοῦ Hunding. Πρὸ τοιούτου ξρωτος μαλάσσεται ἡ ψυχρὰ Ἀμαζών καὶ τῷ ὑπόσχεται. νὰ τὸν βοηθήσῃ παρὰ τὴν διαταργὴν τοῦ Wotan. Ὁταν ὅμως ἀργότερον γίνεται ἡ μονομαχία μὲ τὸν καταδιώκοντα Hunding, παρουσιάζεται ἐν μέσω ἀστραπῶν καὶ βροντῶν ὁ Wotan καὶ θρυμματίζεται ἐπὶ τοῦ δόρατός του τὸ ξίφος τοῦ Siegmund τὸν ἀσπόλον πλέον φονεύει ὁ Hunding. Τὴν ὄργην τοῦ Wotan φεύγει ἡ Brünnhilde, σώζει δὲ τὴν Sieglinde, συμμαζεύσασα καὶ τὰ θρύμματα τοῦ ξίφους.

Η τρίτη πρᾶξις ἀρχίζει μὲ τὴν ἐπιστροφὴν τῶν Ἀμαζόνων, συναθροίζομένων ἐπὶ τοῦ βράχου τῶν Walküre, δπως ὅμως ὑπάγωσιν εἰς τὸν Wotan καὶ τῷ ἀναγγείλωσι τὸ κατορθώματά των. Σκηνὴ νεύρωδης καὶ θούριος, ἐκφράζουσα ἐπιτυχέστατα τὸ ἀγριόν πολεμικόν μένος, μὲ βάσιν τὸ motiv τῶν Walküre καὶ μὲ κορύφωμα τὸ περίφημον ὑπὸ τὸ δόνομα Walkürenritt, ὁ ἐναέριος καλπασμὸς τῶν Βαλκυρίων, πασίγνωστον ensemble. Συμπαρασύρει τὸν ἀκροατὴν τὸν διαρρήξαντες τοὺς σκηνῆς, ὄλονεν ισχυρότερον ἐκτυλίσεται τὸ θέμα εἰς τὰ βαθέα χάλκινα, ἀναμιγνύονται δὲ ὡς συνοδεία τὰ ταχέα passages τῶν ἐγχόρδων εἰς τοὺς ύψηλοὺς τόνους, οἱ δονισμοὶ τῶν ύψηλῶν ξυλίνων πνευστῶν καὶ τὸ σύνολον διαπερῶσιν οἱ ὁξεῖς γέλωτες, καγχασμοί, χαιρετισμοί τῶν Ἀμαζόνων. Σχηματίζεται οὕτω μουσικὸν σύμπλεγμα ἀρρήτου ἐπιβάλλοντος.

Φθάνει τελευταία ἡ Brünnhilde, φέρουσα μὲ' έαυτῆς τὴν Sieglinde καὶ κατὰ πόδας παρακολουθούμενην ὑπὸ τοῦ Wotan. Μόλις προφένει νὰ τὴν σώσῃ, δίδουσα αὐτῇ τὸν προσφιλῆ της κέλητα Grane, καὶ τὰ θρύμματα τοῦ ξίφους, δπως τὰ εῦρη ὁ μέλλων νὰ γεννηθῇ οἰδίς αὐτῆς καὶ τοῦ Siegmund, Siegfried. Μόνον δὲ ἐπὶ τῷ ὑπὸ ἀκούσματι αὐτῷ, δτι φέρει τὸν μέγιστον τῶν ἡρώων ἐν αὐτῇ, στέργει νὰ σωθῇ. Νῦν παρουσιάζεται διὰ πρώτην φορὰν καὶ τὸ θαυμάσιον motiv τοῦ Siegfried. Ἐν τῷ μεταξὺ καταφένει ὁ Wotan, πνέων μένει, ἀποδιώκει τὰς ἄλλας Βαλκυρίας καὶ μένει δπως τιμωρήσῃ τὴν Brünnhilde, ἥτις ἐτόλμησε νὰ παρακούσῃ. Θὰ χάσῃ πᾶν δτι εἶχεν ἀπὸ ἡμι-

θέου καὶ Ἀμαζόνος, θὰ γίνη ἀπλὴ θυητή, λεία τοῦ πρώτου τυχόντος διαβάτου. Συντετριμένη καὶ ἐν υψίστῃ ἐρωτᾷ ἡ Brünnhilde ἀν τόσον αἰσχρὸν κακούργημα διέπραξεν, ὅπως ὑποστῇ τόσον ἐξετελιστικὴν τιμωρίαν. Τὸ ἀπλούστατον αὐτὸν κατ' ἀρχάς, χωρὶς καμμίαν συνοδείαν ὄρχήστρας καὶ ἐν εἰδεῖ recitativ παράπονον τῆς Brünnhilde εἰς τρεῖς στροφάς, ὡν αἱ τελευταῖαι μόλις ὑποθεαστάζονται παρὰ τῆς ὄρχήστρας, εἶναι ἀπὸ τὰς βαθύτατα ἐμπνευσμένας ἐν τῇ μεγίστῃ λιτότητι φράσεις, ἃς ποτε ἔγραψε δραματικὸς μουσικός. Τέλος ὑποχωρεῖ ἐν μέρει ὁ Wotan καὶ ὑπόσχεται νὰ περικλείσῃ τὸν βράχον, ὅπου θὰ ἀποκοιμίσῃ τὴν Brünnhilde, μὲ φλόγας, μόνος δὲ ὁ κράτιστος τῶν ἥρωών—καὶ τοιοῦτον περιμένει ἡ Brünnhilde μόνον τὸν νίδον τῆς Sieglinde—θὰ διελθῃ αὐτὰς καὶ θὰ ἐξυπνήσῃ τὴν παρθένον. Η ἀποχαιρετιστήριος φόδη τοῦ Wotan, μὲ εὐρύτητα καὶ εὐγένειαν μελῳδικήν, μὲ ἀρμονικὸν πλοῦτον, ὡς καὶ τὸ τέλος τῆς Walküre, ἡ ἀποκοιμίσις τῆς Brünnhilde ἐπὶ τοῦ ὑπὸ φλογῶν περιθρωσκομένου βράχου—γνωστὴ ὑπὸ τὸ δνομα Fenerzauber εἶναι ἀπὸ τὰς ἀνεξαλείπτους ἐντυπώσεις ἔγκαταλείποντα, δραματικῶς, θεαματικῶς καὶ μουσικῶς. Τὰ θέματα τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ ὑπονού πλαισιοῦν εἰς τὰ ἔγχορδα, μὲ passages θαυμάσια, καὶ εἰς τὰ ξύλινα πνευστά, τὸ ὄλονεν ἴσχυρότερον ἀναπεμπόμενον ἀπὸ tubes trombones καὶ σάλπιγγας Siegfried-motiv, ἐνῷ ἡ λοιπὴ ὄρχήστρα μὲ χρώματα πλουσιώτατα καὶ ἀρμονίας πλήρεις συμπληροῦ τὴν εἰκόνα.

III

Τὴν γεότητα τοῦ Siegfried διηγεῖται ἡ δευτέρα ἑσπέρα τῆς Τριλογίας, ἡτις καὶ τὸ δνομά του φέρει. Μετὰ τὸν τοκετὸν ἀπέθανεν ἡ Sieglinde καὶ τὸ νεογνὸν παρέλαβεν ὁ νάνος Mime, εἰς τὸν Nibelungen, καὶ τὸ ἀνατρέφει μὲ τὴν ἐλπίδα διὰ διὰ τοῦ ἥρωος θὰ γίνη κάτοχος τοῦ δακτυλίου καὶ τοῦ θησαυροῦ. Άλλὰ τὸν δυσειδῆ νάνον ἀπεχθάνεται ὁ ἥρως. Μόνος μεγαλώνει ἐν τῷ μέσῳ τοῦ δάσους, δταν δὲ μανθάνη διεις αὐτὸν ἀνήκουν τὰ θρύμματα τοῦ ξίφους, δπερ ἔφερεν ὁ πατέρος του, τὰ σφυρηλατεῖ καὶ συναρμολογεῖ—ὑπὸ τοὺς ἥχους τοῦ ὥραίου ἀσματος—τὸν Nothung, (εἶναι τὸ δνομα τοῦ ξίφους), τῇ βοηθείᾳ τοῦ ὄποιου θὰ ἐπιτελέσῃ τὰ λαμπρά του ἥρωικὰ κατορθώματα. Ή

δευτέρα πρᾶξις περιέχει τὴν πάλην του μὲ τὸν εἰς δράκοντα, δπως καλλίτερον φυλάττη τὸν θησαυρόν, μεταμορφωθέντα γίγαντα Fafner (ἰδε Rheingold) καὶ τὴν νίκην τοῦ Siegfried. Οταν τυχαίως κατόπιν γένεται τοῦ αἴματος τοῦ δράκοντος, κατανοεῖ τὴν φωνὴν πτηνοῦ τινος τοῦ δάσους. Ἀπὸ τοῦτο μανθάνει τὰ κατ' αὐτὸν, διτι, διτι ὁ Mime τὸν ἐπιθεουλένται καὶ τὸν φονεύει καὶ διτι ὑψηλὰ ἐπὶ δρόους ἀπὸ φλόγας περιθρωσκομένου κοιμαμένη κείται ἡ ὥραιοτάτη παρθένος, ἡ Brünnhilde. Ἀπὸ τὸ πτηνὸν ὁδηγεῖται καὶ εἰς τὸ τέλος τῆς τρίτης πρᾶξις, διὰ μέσου τῶν φλογῶν ἀνέρχεται καὶ ἐξυπνα αὐτὴν δι' ἐνδὲ φιλήματος.

Αὐτὸς ὁ δραματικὸς σκελετὸς τοῦ Siegfried. Περὶ αὐτὸν λεπτομέρειαι ἀρρήτου ποιήσεως. Ὁλη ἡ νεανικὴ περίοδος ἡ περιγραφομένη εἰς τὴν πρώτην πρᾶξιν, αἱ νεανικαὶ του ἑρωτήσεις μὲ τὰς πανούργους ἀπαντήσεις τοῦ σιδηρουργοῦ, ἡ μεγαλοπρεπῆς ἐμφάνισις τοῦ διαβάτου (Wotan) εἶναι ἐμπνεύσεις μεγάλου μουσικοῦ φυχολόγου. Η ἀναπαράστασις τῆς μαγείας τοῦ δάσους, τῆς ἐν αὐτῷ φυτικῆς ζωῆς, τῆς θαλλούσης φύσεως, τοῦ ἡδός κελαδήματος τῶν πτηνῶν μᾶς ἔχαρισαν τὴν ὥραιοτάτην τῶν μουσικῶν περιγραφῶν τῆς φύσεως, πρὸς τὴν ὅποιαν μόνον ἡ symphonie pastorale τοῦ Beethoven δύναται νὰ παραβληθῇ. Η δὲ τελευταία σκηνή, ἡ ἀφύπνισις τῆς Brünnhilde μὲ τὴν ἀκόλουθον ἑρωτικὴν δυφῆν διφδίαν εἶναι τόσον πρωτότυπος, τόσον ισχυρὰ ἐν τῇ ἐμπνεύσει, τόσον λεπτὴ ἐν τῇ ἐκτελέσει, τόσον ἔκφραστική, ὡστε μόνη αὐτὴ θὰ ἥρκει, ἵνα μείνη τὸ δνομα τοῦ Βάγνερ ἀνεξιτήλοις γράμμασι γραμμένον εἰς τὴν βίβλον τῆς ιστορίας τῆς τέχνης. Ἀκριβῶς δὲ εἰς αὐτὴν δύναται νὰ διακρίνη πόσον πλούσιος ἦτο εἰς ἐμπνεύσιν ὁ Βάγνερ καὶ πῶς δι' ὥρισμένην στιγμὴν εὔρισκεν ἀκριβῶς τὴν πρέπουσαν ἔκφρασιν τῶν αἰσθημάτων. Αρκεῖ πρὸς τοῦτο νὰ παραβάλῃ τὰς δύνα ἑρωτικὰς σκηνὰς τῆς Τριλογίας, τὴν τῆς πρώτης πρᾶξις τῆς Walküre καὶ ταύτην ἐκείνην πλήρης θερμοῦ πάθους, αὐτὴ ἀνάλογος τῆς δραματικῆς ἀνάγκης μεγαλοπρεπῆς, ἐπιβάλλουσα, ὀλύμπιος: ἐκείνη ἔκφρασις αἰσθήματος πασχόντων, καταδιωκομένων ὑπὸ τῆς τύχης καὶ ἐπαναστατούντων θυητῶν, αὐτὴν ψυχῶν παρθένων, πρώτην ἡδη φορὰν αἰσθανομένων ἡμίθεων. Τὸ ἀγνὸν καὶ ἀσπιλον τῆς ψυχῆς τοῦ Siegfried διαπνέει καὶ δλον τὸ μουσικὸν μέρος του, ἀπὸ τῶν παιδίων τοῦ ἑφήδου μέχρι τῶν αἰσθημάτων τοῦ ἀνδρωθέντος ἥρωος πρὸ τῆς παρθένου, ἡς ἡ δψις τῷ προξενεῖ τὸν φόβον, ὃν

ματαίως ἐζήτησε νὰ ἐμφυσήσῃ ὁ νάνος φέρων αὐτὸν πρὸς θηρία καὶ δράκοντας.

IV

Κατὰ τὴν τρίτην καὶ τελευταίαν ἑσπέραν τῆς τριλογίας—Die Götterdämmerung—βλέπομεν τὸν Siegfried ἀσπαζόμενον τὴν Brünnhilde, εἰς ἣν ὡς δεῖγμα ἕρωτος δίδει τὸν δακτύλιον, καὶ ἀναχωροῦντα δι' ἥρωικὰ ἀθλα... Ἐπὶ τοῦ Ρήνου κείται τὸ πατρόφον ἀνάκτορον τῶν κραταιῶν Gibichungen, τοῦ βασιλέως Gunther καὶ τῆς ἀδελφῆς του Gutrune. Παρ' αὐτοῖς ζῇ καὶ ὁ ἑτεροθαλῆς αὐτῶν ἀδελφὸς Hagen, υἱὸς τῆς μητρόστων καὶ τοῦ Alberich, τοῦ πρώτου κτήτορος τοῦ δακτυλίου, δστις ἐκληρονόμησε καὶ τὸν πόθον νὰ ἐπανακτήσῃ τὸν δακτύλιον. Πανούργως διηγεῖται τὰ κατορθώματα τοῦ Siegfried καὶ ἐμπνέει εἰς μὲν τὴν Gutrune ἕρωτα πρὸς τὸν Siegfried, εἰς δὲ τὸν Gunther ἕρωτα πρὸς τὴν Brünnhilde, τοῦ Ζητοῦν τὸν δακτύλιον καὶ μετά τινας ἀμφιταλαντέσεις θέλει νὰ ταῖς τὸν δώσῃ, ἀλλ' δταν τῷ διηγοῦνται τὴν κατάραν, ὁ ἀφοβος δὲν ἐνοεῖ νὰ ἀποφύγῃ κινδυνον καὶ τὸν κρατεῖ. Ἐπὶ τοῦ θέματος τῶν νυμφῶν βασίζεται δλη οὐτὴν ἡ σκηνὴ εἰναι ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὰς ἐπιτυχεστάτας μουσικῶς. Καταφάνει τότε δλος ὁ κυνηγετικὸς δμιος μετὰ τοῦ Hagen καὶ τοῦ Gunther καὶ ἀναπαύονται δλοι: ἐπὶ τῆς χλόης. Παρακαλοῦν δὲ τὸν Siegfried νὰ διηγηθῇ τι ἐκ τῶν νεανικῶν του κατορθωμάτων. Εὐχαρίστως ἀνταποκρίνεται ὁ Siegfried καὶ δρχεται διηγούμενος τὰ ἔτη τῆς νεότητός του. Οταν φθάσῃ εἰς τὸ κρίσιμον σημεῖον, ἀναμηγνύει πάλιν ὁ Hagen εἰς τὸ ποτόν του μαγικὸν βότανον ἀποδίδον αὐτῷ τὸν μηνύμην καὶ τότε διηγεῖται εἰς τοὺς ἐκθάμβους ἀκροατας: πῶς διέβητας φλόγας καὶ ἀφύπνισε τὴν Brünnhilde. Εκείνην τὴν στιγμὴν κόρακες ἀφίπτανται, τὸ ιερὸν πτηνὸν τοῦ Wotan, δπως ἀγγεῖλωσιν εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον τοῦ Siegfried καὶ ἐκ τῶν σπισθεν τὸν φονεύει ὁ Hagen. Η τραγικὴ αὐτὴ σκηνὴ διακοπομένη μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Siegfried, ἀπὸ ἐνα unisono recitativ τοῦ χοροῦ ἐπαναλαμβάνομενον ὑπὸ τοῦ Gunther «τι ἔπραξες Hagen» μεγίστης ἐντάσεως—εῖναι ἵσως δραματικῶς καὶ μουσικῶς τὸ ὑψιστον σημεῖον τοῦ ἔργου. Ολη ἡ πρὸ τοῦ τραυματισμοῦ δμως ἀποδείξεις δὲν ὑπάρχουν, τελοῦνται οἱ γάμοι. Πλὴν ἀπόσπαζ ἀπὸ τὴν προδιδομένην Brünnhilde ὁ Hagen τὸ μουσικὸν τοῦ Sieg-

fried, δστις μόνον ἐπὶ τῆς ὁρίζεως δπου δὲν ἔφθανεν ἡ χείρ του, δπως ἀλειφθῇ μὲ τὸ αἷμα τοῦ δράκοντος τοῦ καταστήσαντος αὐτὸν ἀτρωτον, μόνον ἐκεὶ δύναται νὰ πληγωθῇ. Ἀποφασίζεται δὲ ὁ φόνος του.

Ἡ δευτέρα αὐτὴ πρᾶξις ἑκτὸς τῆς ἐπιβαλλούσης καὶ μουσικῶς ἐπίσης ἐπιτυχοῦς σκηνῆς τοῦ δρκου, περιέχει καὶ τὸν μόνον χορὸν τῆς τριλογίας. Εἶναι δὲ οὗτος τῶν ὑπηκόων τοῦ Gunther, συναθροίζομένων ὑπὸ τοῦ Hagen δπως ὑποδεχθῶσι τὸν μετὰ τῆς μηνής του ἐπιστρέφοντα βασιλέα των. Ανὰ δμάδας καταφάνουν καὶ σχολιάζουν τοὺς λόγους τοῦ Hagen, χαρακτηριστικώτατα δὲ ἀποδίδει ὁ μουσικὴ τὸ βάρβαρον καὶ τραχὺ τῶν ἐπιφωνήσεων ἀπολήγουσα εἰς μεγαλοπρεπῆ εὐχητήριον χορὸν ὑποδοχῆς.

Ἡ τρίτη καὶ τελευταία πρᾶξις τῆς Götterdämmerung ἀρχίζει μὲ πλήρη χάριτος σκηνήν, ἐπὶ τοῦ Ρήνου δπου δθούσι κολυμβῶσαι αἱ κόραι τοῦ Ρήνου, δτε καταφάνει ὁ Siegfried, κανονιγῶν τὸν δακτύλιον καὶ τὸν πόθον νὰ ἐπανακτήσῃ τὸν δακτύλιον. Τοῦ Ζητοῦν τὸν δακτύλιον καὶ τὸν ωραιοτάτην δλων. Ὁπως δὲ ἀποκτήσῃ αὐτὴν νὰ ταῖς τὸν δώσῃ, ἀλλ' δταν τῷ διηγοῦνται τὴν κατάραν, ὁ δφοβος δὲν ἐνοεῖ νὰ ἀποφύγῃ κινδυνον καὶ τὸν κρατεῖ. Επὶ τοῦ θέματος τῶν νυμφῶν βασίζεται δλη οὐτὴν ἡ σκηνὴ εἰναι ἀναμφιβόλως ἀπὸ τὰς ἐπιτυχεστάτας μουσικῶς. Καταφάνει τότε δλος ὁ κυνηγετικὸς δμιος μετὰ τοῦ Hagen καὶ τοῦ Gunther καὶ ἀναπαύονται δλοι: ἐπὶ τῆς χλόης. Παρακαλοῦν δὲ τὸν Siegfried νὰ διηγηθῇ τι ἐκ τῶν νεανικῶν του κατορθωμάτων. Εὐχαρίστως ἀνταποκρίνεται ὁ Siegfried καὶ δρχεται διηγούμενος τὰ ἔτη τῆς νεότητός του. Οταν φθάσῃ εἰς τὸ κρίσιμον σημεῖον, ἀναμηγνύει πάλιν ὁ Hagen εἰς τὸ ποτόν του μαγικὸν βότανον ἀποδίδον αὐτῷ τὸν μηνύμην καὶ τότε διηγεῖται εἰς τοὺς ἐκθάμβους ἀκροατας: πῶς διέβητας φλόγας καὶ ἀφύπνισε τὴν Brünnhilde. Εκείνην τὴν στιγμὴν κόρακες ἀφίπτανται, τὸ ιερὸν πτηνὸν τοῦ Wotan, δπως ἀγγεῖλωσιν εἰς αὐτὸν τὸν θάνατον τοῦ Siegfried καὶ ἐκ τῶν σπισθεν τὸν φονεύει ὁ Hagen. Η τραγικὴ αὐτὴ σκηνὴ διακοπομένη μετὰ τὴν πτῶσιν τοῦ Siegfried, ἀπὸ ἐνα unisono recitativ τοῦ χοροῦ ἐπαναλαμβάνομενον ὑπὸ τοῦ Gunther «τι ἔπραξες Hagen» μεγίστης ἐντάσεως—εῖναι ἵσως δραματικῶς καὶ μουσικῶς τὸ ὑψιστον σημεῖον τοῦ ἔργου. Ολη ἡ πρὸ τοῦ τραυματισμοῦ δμως ἀποδείξεις δὲν ὑπάρχουν, τελοῦνται οἱ γάμοι. Πλὴν ἀπόσπαζ ἀπὸ τὴν προδιδομένην Brünnhilde ὁ Hagen τὸ μουσικὸν τοῦ Sieg-

τέλους τοῦ Siegfried καὶ τῆς ἑρωτικῆς ἐκείνης δυψδίας βασιζόμενον — ἀποχαιρετισμὸν τῆς Brünnhilde, ὑψιπέτης ὅσον καὶ ἐκφραστικὴ στέφεται κατόπιν ἀπὸ τὸν ὥραιότερον ἐπίλογον. Τὸ θαυμάσιον ἐκεῖνο συμφωνικὸν ποίημα τὸ γνωστὸν ὑπὸ τῷ σηνομῷ «πένθιμον ἐμβατήριον ἐπὶ τῷ θανάτῳ τοῦ Siegfried». Εἶναι εἰδος μουσικῆς νεκρολογίας, ὑπομιμήσουσα διὰ τῶν κυριωτέρων leitmotiv, τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα τοῦ Siegfried. Εἶναι ἀπὸ ἐκεῖνα τὰ μεγάλα ἔργα τέχνης, τὰ ἀφίνοντα ἀνεξάντλητον τὴν ἐντύπωσιν εἰς πάντας, καὶ τοὺς πλέον ἀμούσους, τοὺς ἀπαξόνους ἀκούσαντας αὐτά. Τραγικὸν καὶ συγκεκομμένον, ἐν εἴδει passage, ἐπανέρχεται ἀπὸ ἀρχῆς μέχρι τέλους τὸ motiv τοῦ θανάτου ὑπὸ διαφόρους μορφὰς συνδέομενον περὶ τὸ τέλος μὲν τὸ motiv τοῦ Siegfried εἰς ἡρωϊκὸν καὶ νικητήριον παιᾶνα ὑμούντα τὸν ημίθεον. Ἐν τούτοις αἱρεται ἡ αὐλαία καὶ ἐκτυλίσσεται ἡ τελευταία πλέον τραγικωτάτη εἰκὼν τοῦ ἔργου. Ἐπὶ τῶν ὄμοιών φέρουν τὸ σῶμα τοῦ νεκροῦ Siegfried εἰς τὸ ἀνάκτορον τῶν Gibichungen ὅπως ταφῇ. Ἐν λυγμοῖς καὶ ὁδυρμοῖς τὸ ὑποδέχεται ἡ Gutrune προειδοποιηθεῖσα βαναύσως ὑπὸ τοῦ Hagen. Πλὴν ἀκόμη ἐξασκεῖ τὴν ἐπιρροήν τῆς ἡ ἀρὰ τοῦ Alberich. Τὸν δακτύλιον, τὸν κοσμοῦντα τὸν δάκτυλον τοῦ νεκροῦ, ἀπαιτεῖ ὡς λάφυρον μὲν ὁ Hagen, ὡς κληρονομίαν δὲ ὁ Gunther. ἐπέρχεται τότε ῥῆξις καὶ φονεύεται ὑπὸ τοῦ πρώτου ὁ ἀδελφὸς τῆς Gutrune, ἀλλὰ τὸν Hagen σπεύδοντα νὰ ἀποσπάσῃ τὸν δακτύλιον ἀπὸ τοῦ νεκροῦ, ἀναχαιτίζει ὑπερφυσικόν, ἀνεξήγητον φαινόμενον. Γίνοιται ἀπειλητικῶς ἡ χειρ τοῦ νεκροῦ. Ἐντρομός διστάζει τότε ὁ Hagen, ἐνῷ βραδέως ἔρχεται ἡ Brünnhilde, τὰ πάντα νῦν γινώσκουσα. Ἐν τῷ μεταξὺ τῆς διηγήθησαν κι κόρας τοῦ Ρήνου πάντα τὰ συμβάντα, καὶ ἡρέμως προτοῦ ἐγκαταλείψῃ τὸν κόσμον ἐκτελεῖ τὰ τελευταῖα τῆς καθήκοντα πρὸς τὸν φίλατον νεκρόν, διηγουμένη συγχρόνως εἰς τοὺς παρεστῶτας δῆλην τὴν πλοκὴν τὴν προξενήσασαν τόσα ἀπαίσια γεγονότα. Καὶ ἀφοῦ λάθη αὐτὴ τὸν δακτύλιον καὶ ἀνάψῃ τὴν πυράν ἐφ' ἡς τὸ σῶμα τοῦ Siegfried, ἐπιβαίνει τοῦ ἀγαπητοῦ τῆς κέλητος καὶ εἰσπηδῶσα καὶ αὐτὴ ἐπὶ τῆς πυρᾶς καίσται μετὰ τοῦ προσφιλοῦς ἥρωος. Τότε εἰσορμῶσι τὰ κύματα τοῦ Ρήνου καὶ καταρρίπτουσι τὸ ἀνάκτορον τῶν Gibichungen, σαρώνοντα καὶ τὸν δακτύλιον, ὃν χαίρουσαι παραλαμβάνουν αἱ νύμφαι. Ο δὲ Hagen, ὁ παρακολουθήσας δῆλην αὐτὴν τὴν ἐκτύλιξιν ὡς ὑπὸ μαγνήτου

έλκομενος ὁπτετεχεὶς εἰς τὸν Ρήνον καὶ παρασυρόμενος ὑπὸ τῶν νυμφῶν πνίγεται καὶ αὐτὸς ἐν τῇ ὑστάτῃ πρὸς ἀπόκτησιν τοῦ δακτύλου προσπαθεῖ. Καὶ τότε μακράν, ὑπὲρ τὸν Ρήνον ἀναφαίνεται ἐν μέσῳ τῶν φλοιῶν ἡ Walhall μὲ τοὺς ἐνοίκους τῆς. "Ἐδυσεν ὁ παλαιὸς κόσμος, οἱ ἀρχαῖοι θεοὶ ἔξελιπον καὶ νέα γενεὰ ἀναμάρτητος θὰ κατοικήσῃ τὴν γῆν. Αὐτὴ εἶναι ἐν ὅλοις ἡ ὑπόθεσις «τοῦ λυκόφωτος τῶν θεῶν».

Τὸ τέλος τοῦ ἔργου, ὁ θαυμάσιος ἐκεῖνος μονόλογος τῆς Brünnhilde ἔξηγούσης τὰ πάντα, ἐπαναφέρει δῆλα τὰ κύρια leitmotiv ὑποχροῦντα τέλος πρὸ τοῦ θέματος τοῦ πιστοῦ τῆς ἥρωδος ἔρωτος, τοῦ θυσιαζομένου καὶ σώζοντος, τοῦ μόνου νόμου τῆς ἀθώας νέας γενεᾶς.

Εἰς βιβλιοθήκην σεβαστὴν ἀνέρχονται οἱ τόμοι οἱ γραφέντες περὶ καὶ ἐπὶ τῶν ἔργων τοῦ Βάγνερ. Ἰδίως αὐτὴ ἡ τριλογία τοῦ «δακτύλου τῶν Nibelungen» ἐπλούτισε τὸν κόσμον μὲ συγγράμματα τὸ πλεῖστον ἀμφιβόλου ἀξίας. Ἡμεῖς δὲν ἐπιχειροῦμεν τοιοῦτόν τι. Νομίζομεν τούναντίον δτι μᾶλλον βλάπτει ἡ ὀφελεῖ τὴν καλλιτεχνικὴν ἀντίληψιν ἔργου τέχνης ἡ λεπτομερῆς ἀνατομία του, συνήθως προσβαίνουσα εἰς τολμηρὰς ὑπόθεσεis καὶ σχολαστικὰς λεπτολογίας, οὐδόλως ἔξυπηρετούσας τὸν σκοπὸν τοῦ τεχνίτου. Ἡ καλλιτέρα ἔξήγησις καὶ κριτικὴ εἶναι νὰ τὸ ἰδῃ καὶ νὰ τὸ ἀκούσῃ τις, ἀλλὰ μὲ ἀνοικτὰ τὰ αὐτὰ καὶ τὰ μάτια. Ὁπου δὲ τοῦτο ἀδύνατον, νὰ μελετήσῃ τὸ κείμενον καὶ τὴν partition τούλαχιστον.

"Αν ἐκινήσαμεν τινὸς τῶν ἀναγνωστῶν τὴν περιέργειαν πρὸς τοῦτο, θὰ εἴμεθα λίαν εὐχαριστημένοι. Καὶ εἴμεθα βεβαίοι, δτι πᾶς ὁ ἄνευ προκαταλήψεως προσβαίνων εἰς τὸ ἔργον θὰ συμφωνήσῃ εὐκόλως μεθ' ἡμῶν.

Μουσικὸν ὑπῆρχαν ἵσως τρεῖς, βεβαίως δύο ὁ Bach καὶ ὁ Beethoven ὑπέρτεροι τοῦ Βάγνερ. Δραματικὸς μουσικὸς δύως οὐδεὶς. Τοὺς ἐν τῇ ιστορίᾳ τῆς τέχνης προγόνους του,—ἀπό τινας δὲ ὡς π. χ. ἀπὸ τοῦ Glück, μεθ' οὗ καὶ εἰς τὰς γενικὰς περὶ μουσικοῦ δράματος ἴδεας καὶ εἰς πολλὰς ἀκόμη λεπτομερεῖας συμφωνεῖ, ἀναντιρρήτως πολλὰ ὀφελήθη,—ὑπερηκόντισε πάντας. Τὸ πιστὸν καὶ ὄρθον τοῦ μουσικοῦ χαρακτηρισμοῦ, τὸ ισχυρὸν καὶ παρασύρον τῆς δραματικῆς ἐκφράσεως συνηνωμένα μὲ τὴν εὐγενῆ εύρυτητα τῆς μελψδίας, μὲ τὰ ποικίλα καὶ πλουσιώτατα ἀρμονικὰ χρώματα, μὲ τὴν κεκορεσμένην, χωρὶς νὰ εἶναι ὑπὲρ τὸ δέον βεβαρη-

μένη, καὶ ἀπὸ νέα καὶ μέχρις ἐκείνης ἐποχῆς ἀνύπαρκτα καὶ ἀκατανόητα effets γέμουσαν ὄρχήστραν δὲν ἀπαντῶσι παρὰ τινὶ ἀλλῷ. Οὔτε ἀλλῶς τε καὶ ἡ καταπληκτικὴ εὐκολία, μεθ' ἣς ἀποδίδει δῆλως ἀντιθέτους χαρακτήρας, δῆλως ἀνομοίους σκηνάς, δῆλως διαφερούσας Stimmtungen μὲ τόσην ἐπιτυχίαν, ὥστε νὰ δυσκολεύεται τις τὶ νὰ προτιμήσῃ ἀπὸ ἔργα, ως πρὸς τὴν ὑπόθεσιν τόσον ἀλλήλων ἀπέχοντα, ως οἱ Meistersinger, ὁ Tristan und Isolde καὶ ὁ «Δακτύλιος», εύρισκεται ἵσως παρ' ἀλλῷ μουσικῷ.

Διὰ τὸν ἀναγνώστας μας, εἰς οὓς τὰ ὄντα ματα τῶν ἀοιδῶν κατὰ τὸ πλεῖστον θὰ εἶναι ἀγνωστα, λεπτομερῆς ἀφήγησις τῶν παραστάσεων τοῦ Bayreuth καὶ ἡ σχετικὴ μεγάλη ἡ μικρὰ ἐπιτυχία τούτου ἡ ἐκείνου, δὲν νομίζομεν νὰ ἔχουν μεγάλον ἐνδιαφέρον. "Αλλῶς τε αἱ μονάδες δὲν ἔχουν ἐκεῖ καμμίαν σημασίαν, χάνονται ἀνεξαλείπτως εἰς τὴν μνήμην τοῦ θεατοῦ.

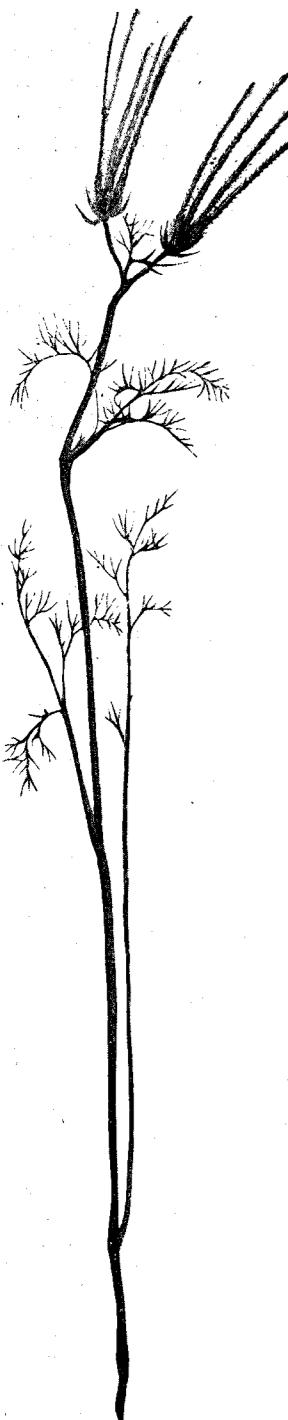
N. Δ. ΠΑΠΠΟΣ

Bayreuth—Athens, Αὔγουστος 1901.

ΑΠΟΤΑΨΙΧΑΛΑ

Η ΑΠΛΗ ΓΛΩΣΣΑ

Βοσκοπούλα, ποῦ γιὰ χρόνια
Ἐτραγούδαες μοναχά
Σὲ κορφαὶς γιομάταις χιόνια,
Σὲ κάμμιαν ἀκρογιαλιά,

"Ἄν εὐτύχησες καὶ τώρα
Χύνῃς γύρω τὴ φωνὴ
Ἀπὸ μία στήν ἄλλη χώρα,
Μετε, ὡς ἥσουν, ταπεινή.

"Ομως πάρε, γιὰ τοὺς τόπους
Ὀποῦ σ' ἔχουντε δεχτῆ,
Στὰ κινήματα, στοὺς τρόπους
Κᾶποια χάρη εὐγενική.

Δείξον πάντα μὲ τὴν ἴδια,
Ποῦ χεις πρῶτα, φορεσιά,
Δίχως ἀπρεπα στολίδια,
Δίχως χρώματα πλαστά.

"Ἄνθια νέα σὲ περιβόλια
Μακρυσμένα μὴ ζητᾶς
Πετροστόλιστα βραχιόλια
Μήν, ὃ κόρη, ἐπιθυμᾶς.

Κύττα! — κρόνος Μεφιστοφέλης
Πλούτη ἀρχαῖα ποῦ βάνει ὀμπρός:
Κ' εἶναι, λέει, δικός σου, ἀν θέλης,
Ἐνας τέτοιος θησαυρός. —

Σὲ μικρὸ καθρέφτη ἀγνάντια
Εἶχε στήσει μία φορά,
Στολισμένη ἀπὸ διαμάντια,
Φτωχογέννητη ὁμορφιά.

Ποῦ τὴν ὅψη τῆς ἐκύπτα
Καὶ συχνόλεγε, ὡς τρελλή,
— Εἶσαι, πές μου, ἡ Μαργαρίτα,
"Η μία πλούσια λυγερή; —

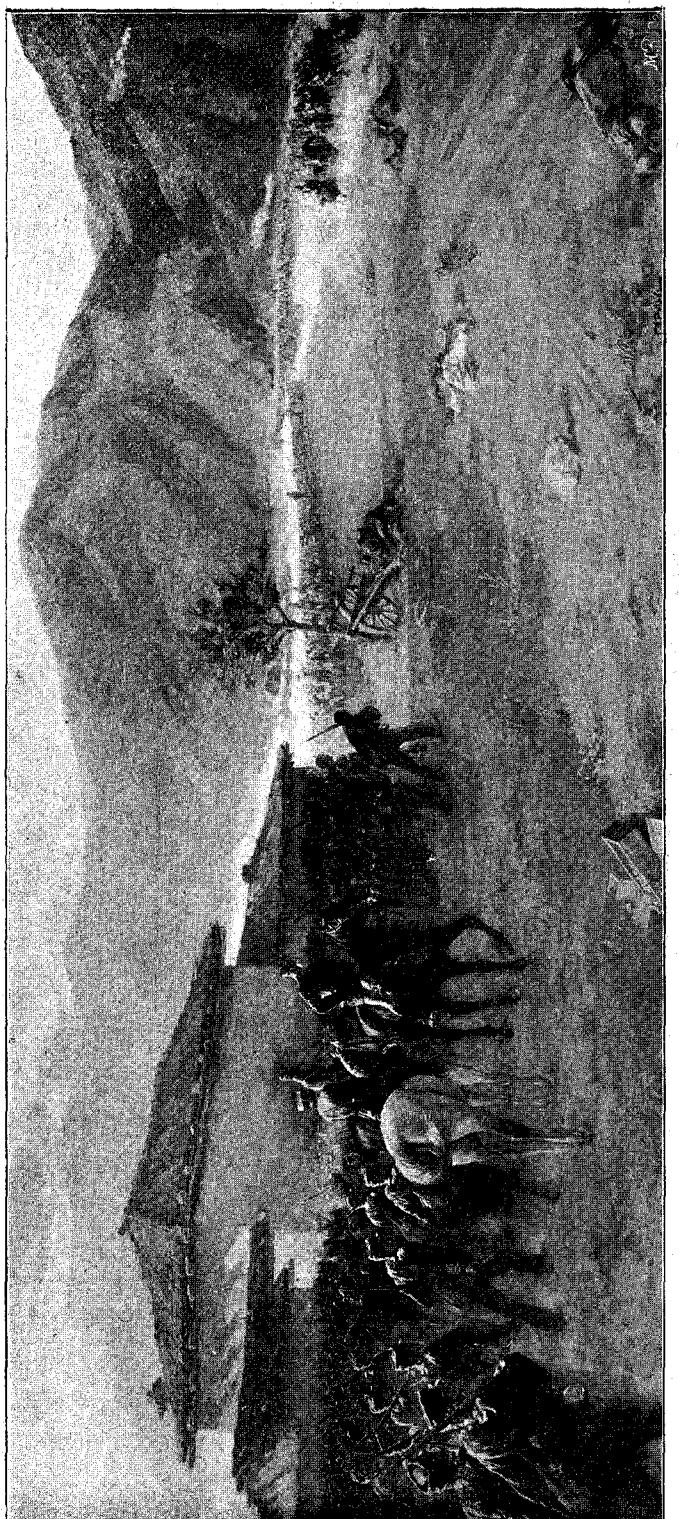
Τ' ἀγνὰ δῶρα ἐσὺ τῆς φύσης
Πάντα φύλαε καθαρά,
Καί, χωρὶς νὰ τὸ ζητήσῃς,
Πλούσια θᾶσαι ἀληθινά.

Σὰν τὰ κάλλη σου μία μέρα
Λάμψουν δύλα, θὰ φανῆ
Ποιὰ σὲ γέννησε Μητέρα
Ξακουσμένη, σεβαστή.

Πρὸν ἐγὼ τὸ στόμα κλείσω
Στοῦ θανάτου τὴ σιωπή,
Θέλω ἐσὲ νὰ χαιρετήσω,
Πρώτη ἀγάπη μου ἀκριβή.

Μὲ τὰ λούλουδα, ποῦ βγάνει
Γύρω ἡ μόνη σου λαλιά,
Πλέκω, ἰδές, ἔνα στεφάνι
Γιὰ τὴν ψτερη φορά.

Γ. ΜΑΡΚΟΡΑΣ

*Εκπροσωπία Ι. Ν. Ρούλος.

ΤΑ ΔΕΛΕΙΡΙΑ

Μυθιστόρημα ΑΝΑΤΟΛΑ ΦΡΑΝΣ.—Μετάφρασις Ν. ΕΠΙΣΚΟΠΟΠΟΥΛΟΥ.

Ο μιλῶν οὕτω καθ' ἔκυρον ἐστρέφετο γύρω τῆς καλύβης προσπαθῶν νὰ ἀνακαλύψῃ κανένα. Μόλις εἶχε κάμει ὥλιγχα βήματα, διέκρινεν ἄνθρωπον καθήμενον ἐπὶ τῆς σχύλης τοῦ Νείλου μὲ σταυρωμένους τοὺς πόδας. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἦτο γυμνός, ἢ κόμη του καὶ ἡ γενείας ἐφαίνοντο ἐντελῶς λευκαῖ, τὸ δὲ σῶμά του ἐρυθρότερον κεράμου. Ὁ Παφνούτιος δὲν ἀμφέβαλλε καθόλου ὅτι ἦτο ἐρημίτης καὶ τὸν ἐχαιρέτισε διὰ τῶν λέξεων τὰς ὁποίας οἱ μοναχοὶ συνηθίζουν ν' ἀνταλλάσσουν ὅταν συναντῶνται.

— Ή εἰρήνη ἔστω μετὰ σοῦ, ἀδελφέ μου! εἴθε νὰ γευθῆς μίαν ἡμέραν τὴν γλυκεῖαν δρόσον. τοῦ παραδείσου.

Ο ἄνθρωπος δὲν ἀπήντησεν, ἀλλ' ἔμεινεν ἀκίνητος καὶ ἐφαίνετο μὴ ἀκούων.

Ο Παφνούτιος ἐνόμισεν ὅτι μία ἀπὸ τὰς ἐκστάσεις ἐκείνας, εἰς τὰς ὁποίας ὑποπίπτουν συχνὰ οἱ ἄγιοι, ἦτο αἰτία τῆς σιγῆς του. Ἐγονυπέτησε λοιπὸν μὲ ἐσταυρωμένας τὰς χεῖρας πληγῶν τοῦ ἀγνώστου καὶ ἔμεινεν ἐν προσηλώσει μέχρι τῆς δύσεως τοῦ ἥλιου. Τὴν στιγμὴν ἐκείνην βλέπων ὅτι ὁ σύντροφός του δὲν εἶχε κινηθῆ τοῦ εἶπε :

— Πάτερ μου, ἐὰν ἔξηλθες τῆς ἐκστάσεως εἰς τὴν ὁποίαν εὑρίσκεσθαι βυθισμένος, εὐλόγησόν με ἐν Κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστῷ.

Ο ἄλλος χωρὶς νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλὴν ἀπήντησε :

— Δὲν ξεύρω τί λέγεις, ξένε, καὶ δὲν γνωρίζω καθόλου τὸν κύριον αὐτὸν Ἰησοῦ Χριστόν.

— Πῶς, ἀπήντησεν ὁ Παφνούτιος, οἱ προφῆται τὸν ἀνήγγειλαν, λεγεώνες μαρτύρων ὡμολόγησαν τὸ ὄνομά του, αὐτὸς ὁ Καίσαρ τὸν ἐλάττευσε καὶ πρὸ ὄλιγου ἀκόμη διὰ τῆς σφιγγὸς τῆς Σιλσιλέας ἐκήρυξα τὴν δόξαν του. Εἶνε δύνατόν νὰ μὴ τὸν γνωρίζεις;

— Εἶνε δυνατόν, φίλε μου, καὶ θὰ ἥτο μάλιστα βέβαιον, ἂν ὑπῆρχε βεβαιότης εἰς τὸν κόσμον.

Ο Παφνούτιος ἐξεπλάγη καὶ κατεθλίη διὰ τὴν ἀπίστευτον ἀγνοιαν τοῦ ἀνθρώπου.

— Εἳνα δὲν γνωρίζης τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, τοῦ εἶπεν, αἱ πράξεις σου εἰς τίποτε δὲν θὰ σου χρησιμεύσουν καὶ δὲν θὰ κερδίσης τὴν αἰώνιον ζωήν.

Ο γέρων ἀπήντησεν :

— Ματαία εἶνε καὶ ἡ δρᾶσις καὶ ἡ ἀδράνεια, ἀδιάφορον καὶ τὸ ζῆν καὶ τὸ θνήσκειν.

— Πῶς λοιπόν, ἡρώτησεν ὁ Παφνούτιος, δὲν ἐπιθυμεῖς νὰ ζήσῃς αἰώνιως; Εἰπέ μου δὲν κατοικεῖς ἐν τῇ ἐρήμῳ εἰς μίαν καλύβην, δῆπος οἱ ἀσκηταί;

— Φαίνεται.

— Δὲν διάγεις τὸν βίον γυμνὸν καὶ ἐν στερήσει;

— Ισως.

— Δὲν τρέφεσαι μὲ ρίζας καὶ δὲν ζῆς ἐν ἀγνότητι;

— Ηθανόν.

— Δὲν ἔγκατέλειψες δῆλας τὰς ματαιότητας τοῦ κόσμου τούτου;

— Εγκατέλειψα τῷ ὅντι τὴν ματαιότητα, ἡ ὁποία προξενεῖ τὰς φροντίδας τῶν ἀνθρώπων.

— Εἰσαι λοιπὸν δῆλας ἐγώ πτωχός, ἀγνὸς καὶ ἔρημος, καὶ μολαταῦτα δὲν σὲ ὀθεῖ εἰς τοῦτο, δῆλας ἐμέ, ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ οὐρανία μακαριότης! Αὐτὸ δὲν δύναμαι νὰ τὸ ἐννοήσω. Διατί εἰσαι ἐνάρετος ἀν δὲν πιστεύῃς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν; Διατί στερεῖσαι τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου, ἀφ' οὗ δὲν ἐλπίζεις νὰ κερδίσης τῆς αἰώνιότητος τὰ ἀγαθά;

— Δὲν στεροῦμαι κανενὸς ἀγαθοῦ, ξένε, καὶ κολακεύομαι διότι εὔρον τρόπον ζωῆς ἀρκετὸν ικανοποιητικόν, μολονότι ἀν ἐξετάση κανεὶς ἀκριβῶς, δὲν ὑπάρχει οὔτε κακὴ οὔτε καλὴ ζωή. Τίποτε καθ' ἔκυρον δὲν εἶνε ἔντιμον ἢ ἀτιμον,

δίκαιον ἢ ἀδίκον, εὐχάριστον ἢ δυσάρεστον, κα-
λὸν ἢ κακόν, μόνη δὲ ἡ γνώμη μας ἀποδίδει
εἰς τὰ πράγματα προτερήματα, ὅπως τὸ ἄλλα
διδεῖ γεῦσιν εἰς τὰ φαγητά.

— "Ωστε κατ' ἐσέ καμμία δὲν ὑπάρχει βεβαῖο-
της. Ἀρνεῖσαι τὴν ἀλήθειαν, τὴν ὁποίαν καὶ οἱ
εἰδωλολάτραι αὐτοὶ ἀνέζητοσαν, ἐξαπλοῦσαι ἐπὶ
τῆς ἀγνοίας σου, δύπως ἔνας κύνων κουρασμένος,
δότις κοιμάται ἐν τῷ βορείορφῳ;

— Εἶνε ἐπίσης ἀνωφελές, ζένε, νὰ ὑβρίζῃ
κανεὶς τοὺς κύνας καὶ τοὺς φιλοσόφους. Ἀγνοοῦ-
μεν καὶ τοὺς κύνας καὶ τοὺς ἑαυτούς μας. Τίποτε
δὲν γνωρίζομεν.

— Ἀνήκεις λοιπόν, ὡς γέρων, εἰς τὴν γελοίαν ζωγράφου! Ποιὸς λοιπὸν εἴνε ὁ σκοπός σου, ὡς αἱρεσιν τῶν σκεπτικῶν; Εἴσαι λοιπὸν ἐκ τῶν ἡλιθιώτατε πάντων ἀνθρώπων;

αυτιών εκείνων τρελλών, οι οποίοι επιστές αρνούνται τὴν ἀνάπτωσιν καὶ τὸν κάματον καὶ δὲν διακρίνουν τὸ φῶς τοῦ ἡλίου ἀπὸ τῆς νυκτὸς τὰ σκότη.

— Εἶμαι τῷόντι σκεπτικός, φίλε μου, καὶ

Ο Παρφονούτιος ελεγε τάυτα μετὰ μεγαλής ὥργης. 'Αλλ' ὁ γέρων παρέμενε νῆρεμος.

— Φίλε μου, ἀπήντησε μετὰ γλυκύτητος, τί σὲ ἐνδιαφέρουν οἱ σκοποί ἐνὸς κυνὸς κινουμένου ἐν τῷ βορρᾶρῷ καὶ ἐνὸς πιθήκου κακοποιοῦ;

‘Ο Παφνούτιος εἶχε πάντοτε πρὸ δόθαλμῶν τὴν δόξαν τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τοῦτο ἀμά ό θυμός του κατηνάσθη, ἐδικαιολογήθη μὲ εὐγενῆ συντριβήν.

— Συγγνώμην, εἶπεν, ὃ γέοντα, ὃ ἀδελφέ

ταὶ τὴν πρώιαν ὡς κῶνοι ρούσυχρους φωτὸς καὶ πάλιν τὴν ἑσπέραν ὑπὸ τὸν περιφλεγῆ ὄυρανὸν ὡς τρίγωνα μελανά. Ἀλλὰ τίς ποτε θὰ διαβλέψῃ εἰς τὴν ἑσωτάτην οὐσίαν των; Μὲ κατηγορεῖς δὲ ἀρνοῦμαι τὰ ἐξωτερικὰ φαινόμενα, ἐνῷ αὐτὰ ἀποτελοῦν τὴν μόνην πραγματικότητα, τὴν ὄποιαν ἀναγνωρίζω. Μὲ ἐννοεῖς πολὺ κακά, φίλε μου, ἀλλώς τε εἶναι ἀδιάφορον νὰ ἐννοοῦμαι καλῶς ή κακῶς.

— Ἐπαναλαμβάνω, διατί ζῆς μὲ δάκεια καὶ μὲ κρόμμια ἐν τῇ ἑρήμῳ; διατί ὑποφέρεις μεγάλας ταλαιπωρίας; Καὶ ἔγω ὑποφέρω ὄμοιάς καὶ πρεσβεύω τὴν ἀποχὴν ἐν τῇ μονώσει, ἀλλὰ τὸ κάρυνω διὰ νὰ γίνω ἀρεστὸς εἰς τὸν Θεόν καὶ νὰ γίνω ἀξιος τῆς αἰωνίας μακαριότητος. Ὁ σκοπός μου εἶνε λογικός, διότι εἶνε φρόνιμον νὰ ὑποφέρῃ κανεὶς χάριν μεγάλου ἀγαθοῦ. Απ' ἐναντίας δύμως εἶνε παράλογον νὰ ἔκτιθεται κανεὶς οἰκειοθελῶς εἰς ἀνωφελεῖς κοπώσεις καὶ εἰς ματαίας ὁδύνας. Εἳν δὲν ἐπίστευον — συγγρωροσόν με διὰ τὴν βλασφημίαν, ὡς ἄπλετον φῶς! —

»Αλλ' αφ' ου με ἐρωτάς, γνώριζες διτι δομαζόσ-
μαι Γιμοκλῆς καὶ ἐγεννήθην ἐν Κῷ ἀπὸ γονεῖς πλου-
τήσαντας εἰς τὸ ἐμπόριον. Ο πατέρ μου ἐφόπλιζε
πλοῖα καὶ τὸ πνεῦμά του, ὄμοιάζον πολὺ μὲ τὸ
πνεῦμα τοῦ Ἀλεξάνδρου, τὸν ὅπιον ἐπωνόμασαν
μέγαν, ἥτο μολαταῦτα ὀλιγώτερον παχυλόν. Ἐπι-
τέλους ἥτο καὶ αὐτὸς ἔνα πτωχὸν ἀνθρώπινον σαρ-

κίον. Εἶχα δύο ἀδελφούς, οἱ ὅποιοι ἡκολούθησαν τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ἐφοπλιστοῦ. Ἐγὼ τὴν φιλοσοφίαν ἐπρέσβευον. Ὁ πρεσβύτερος ἀδελφός μου ἦν αγκασθῆ παρὰ τοῦ πατρὸς νὰ υμφευθῇ γυναικα ἐκ Καρίας ὄνομαζομένην Τιμάσσαν, ἡ ὅποια τόσον τοῦ ἀπήρεσκεν, ὥστε δὲν ἦδύνατο νὰ μένῃ

πλέον πλησίου της χωρίς νά μεταπίπτη εἰς βαθείαν μελαγχολίαν. Ἡ Τιμάδεσα ἐν τούτοις ἔνει-

πνεεν εις τὸν μικρότερον ἀδελφόν μας ἔνοχον ἔρωτα, δοτὶς ταχέως μετέπεσεν εἰς ἕκφρονα μανίαν. Ἡ Τιμάεσσα τοὺς ἀπεστρέφετο ἐξ ὕσου καὶ τοὺς δύο. Ἀλλ' ἡγάπα ἔνα αὐλητήν, τὸν ὃποιον ἐδέχετο τὴν νύκτα εἰς τὸν κοιτῶνά της. Μίαν πρωΐαν ὁ τελευταῖος οὗτος ἐλησμόνησε τὸν στέφανον, τὸν ὃποιον ἔφερε συνήθως κατὰ τὸ συμπόσιον, καὶ οἱ ἀδελφοί μου εὑρόντες τὸν στέφανον ὥρκισθησαν νὰ φονεύσουν τὸν αὐλητήν καὶ τὴν ἐπομένην τῷ δοντὶ τὸν ἀπέκτειναν διὰ μαστιγώσεων μεθ' ὅλα τὰ δάκρυα καὶ τὰς παρα-

— Όμολογῶ, ἀπήντησεν, ὅτι οἱ λόγοι σου, ὡς Κῷε Τιμόκλεις, δὲν στεροῦνται ἐντελῶς φροντίσεως. Εἶνε σοφὸν τῷ δοντὶ νὰ περιφρονῇ κανεὶς τὰ ἀγαθὰ τοῦ κόσμου τούτου. Ἀλλὰ θὰ ἦτο παράλογον νὰ περιφρονῇ ἐπίσης τὰ αἰώνια ἀγαθὰ καὶ νὰ ἐκτίθεται εἰς τὴν ὄργὴν τοῦ Θεοῦ. Θλιβομα: διὰ τὴν ἀγνοιάν σου, ὡς Τιμόκλεις, καὶ θέλω νὰ σὲ μυήσω εἰς τὴν ἀλήθειαν, ώστε γινώσκων ὅτι ὑπάρχει ἔνας θεὸς τρισυπόστατος. νὰ ὑπακούῃς εἰς τὸν Θεόν αὐτόν, δύνως υἱὸς εἰς τὸν πατέρα του.

κλήσεις του. Ἡ σύζυγος τοῦ ἀδελφοῦ μου παρε-
'Αλλ᾽ οἱ Τιμοκλῆς τὸν διέκοψε.
Μή τοι δέξαιοντας τὸν θάνατον

φρονησεν ἐξ ἀπελπισίας καὶ οὐτως οἱ τρεῖς αὐτοὶ δύστυχεις καταντήσαντες δύμοιο μὲ κτήνη περιέφερον τὴν παραφροσύνην των εἰς τὰς παραλίας τῆς Κῶ ὡρόμενοι ὡς λύκοι, μὲ ἀρρίζοντα τὰ χεῖλη, μὲ τὸ βλέμμα προσηλωμένον εἰς τὴν γῆν, ἐν μέσῳ τῶν ιαχῶν τῶν παιδίων, τὰ ὄποια τοὺς ἑλιθοβόλους μὲ δστρακα. Ἀπέθανον τέλος καὶ ὁ πατέρ μου τοὺς ἔθαψε μὲ τὰς ιδίας του χειράς. Ὁλίγον ἔπειτα ὁ στόμαχός του ἤρνηθη πᾶσαν τροφὴν καὶ ἀπέθανεν ἐξ ἀστίας, ἀρκετὰ πλούσιος

— Μη σκεφθῆς, ξένε, νὰ μοῦ ἐκένθης τὰς θεωρίας σου, καὶ μὴ νομίσῃς ὅτι θὰ μὲ ὑποχρεώσῃς. "Ολαι αἱ συζητήσεις εἶνε ἀκαρποὶ καὶ ἡ ιδικὴ μου γνώμη εἶνε νὰ μὴ ἔχω καμιμίαν γνώμην. Ἡ ἀταραξία μου στηρίζεται εἰς τὴν ἔλειψιν πάσοντος προτιμήσεως. Ἐξακολούθησε τὸν δρόμον σου καὶ μὴ προσπαθήσῃς νὰ μὲ ἀποσπάσῃς ἀπὸ τὴν ἀταραξίαν εἰς τὴν ὄποιαν εἴμαι βυθισμένος ὡς εἰς ἡδονικὸν λουτρὸν μετὰ τὰ ἐπίπονα ἀγθη τῆς ζωῆς μου.

δπως ἀγοράσῃ δλα τὰ κρέατα καὶ δλας τὰς ὄπιώρας τῆς Ἀσίας. Ἡτο ἀπηλπισμένος, διότι μου ἔγκατελειπε τὴν περιουσίαν του, τὴν ὁπίαν ἐψώ ἔχρησιμοπόλησα εἰς ταξείδια, ἐπισκεφθεὶς τὴν Ἰταλίαν, τὴν Ἑλλάδα, τὴν Ἀφρικήν, χωρὶς νὰ γνωρίσω κανένα σοφὸν καὶ κανένα εὐτυχῆ. Ἔσπούδασα τὴν φιλοσοφίαν εἰς τὰς Ἀθήνας καὶ τὴν Ἀλεξανδρείαν καὶ ἐσκοτίσθην ἀπὸ τὸν θύρυσον τῶν συζητήσεων. Ἐπὶ τέλους φθάσας μέχρι τῶν Ἰνδιῶν εἶδον εἰς τὰς δῦχας τοῦ Γάγγου ἄνθρωπον γυμνόν, δόστις πρὸ τριακονταετίας ἔμενεν ἐκεῖ ἀκίνητος, μὲ ἐσταυρωμένας τὰς κνήμας. Κλάδοι περιέβαλλον τὸ σῶμά του καὶ

ππηνά ἐνεφώλευον εἰς τὰς τρίχας τῆς κεφαλῆς του. Καὶ μολαταῦτα ἔζη. Βλέπων αὐτὸν ἐνθυμήθη τὴν Τιμάσσαν, τὸν χύλητόν, τοὺς ἀδελ-

φούς μου, τὸν πατέρα καὶ ἡνόνσα δῖτι ὁ Ἰνδὸς αὐτὸς ἦτο σοφός. «Οἱ ἀνθρώποι, εἶπον καθ' ἔκυ-
τόν, ὑποφέρουν ἐπειδὴ στεροῦνται ἐκείνου τὸ
ὅπειρον θεωροῦν ἀγαθόν, ἢ διότι κατέχοντες αὐτὸ-
τρέμουν μήπως τὸ ἀπολέσουν ἢ τέλος διότι ὑπο-
μένουν δ', τι θεωροῦν ώς κακόν.» Εάν πᾶσα τοιαύτη
νοῦτοι τοι εὑσσεῖς τοι ταξιδεύεις.

Τὴν πρωίαν εἶδε τὰς ἔβιδας ἀκινήτους ἐπὶ τοῦ
ἐνὸς ποδός, πλησίον τοῦ ὄδατος, τὸ όποιον ἀντε-
νάκλα τὸν ὥχρον καὶ ροδόχρουν λαιμόν των.
Μακράν, αἱ ιτέαι ἐζέτεινον τὸ φαιόχρουν καὶ
γλυκού φύλλωμά των, καὶ ὑπταντο τριγωνοειδῶς
εἰς τὸν καθαρὸν οὐρανὸν οἱ γερανοὶ καὶ ἥκουν τις

μεταξὺ τῶν καλαμώνων τὴν φωνὴν τῶν ἀράτων ἐρπετῶν. Ο ποταμὸς ἐκύλει μακρὰν τὰ εὐρέα πράσινα νερά του. Τὰ ιστία ἐγλίστρων ἐπ' αὐτῶν ὡς πτέρυγες πτηνῶν, καὶ κατωπτρίζετο ἀπὸ καιροῦ εἰς καιρὸν μία λευκὴ οἰκία καὶ αἰωροῦντο ἀνωθεν λευκοὶ ἀτμοὶ, ἐνῷ καὶ ἀπὸ τὰς σκιὰς τῶν νήσων τῶν βαρημένων ἀπὸ φοίνικας, ἀπὸ ἄνθη καὶ ἀπὸ ὄπωρας ἔξεφευγον μὲν θόρυβον νέφη χηνῶν.

Αριστερόθεν ἡ εὐφορος κοιλᾶς ἔξετεινε μέχρι τῆς ἐρήμου τοὺς ἀγροὺς καὶ τὰς φυτείας τὰς φρισσούσας ἀπὸ χαράν. Ο ἥλιος ἐχρύσωνε τοὺς στάχυς καὶ ἡ γονιμότης τῆς γῆς ἔξεχύνετο εἰς εὔσημον παιπάλην. Εἰς τὴν θέαν αὐτὴν ὁ Παφνούτιος ἐγονυπέτησεν ἀνακράζων.

Εὐλογητὸς ὁ Θεὸς ὁ εὐνοήσας τὸ ταξιδίον μου. Σὺ ὁ διαχύνων τὴν δρόσον σου ἐπὶ τῶν συκῶν τῆς Ἀρσινοητίδος, πέμψον τὴν χάριν σου καὶ ἐπὶ τῆς ψυχῆς τῆς Θαΐδος, τὴν ὄποιαν ἔπλασες ὅχι μὲν ὀλιγώτερον ἔρωτα ἀπὸ τὰ ἄνθη τῶν ἀγρῶν καὶ ἀπὸ τὰ δένδρα τῶν κήπων. Εἴθε νὰ ἀνθίσῃ αὕτη ὑπὸ τὰς φροντίδας μου ὡς βαλσαμῶδες ρόδον τῆς αἰωνίας σου Ἱερουσαλήμ.

Καὶ κάθε φορὰν ποὺ ἔβλεπεν ἀνθισμένον δένδρον ἡ λαμπρὸν πτηνόν, ἐσκέπτετο τὴν Θαΐδα. Καὶ οὕτω κατερχόμενος τὸν ποταμὸν διὰ μέσου εὐφόρων καὶ πολυανθρώπων χωρῶν ἔφθασεν εἰς τὴν ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων ἐπονομαζομένην χρυσῆν καὶ ωραίαν Ἀλεξάνδρειαν. Πρὸ μιᾶς ὥρας εἶχεν ἀνατεῖλει ὁ ἥλιος, δταν ἐκ τοῦ ὑψοῦς ἐνὸς λόφου εἶδε τὴν ωραίαν πόλιν, τῆς ὄποιας αἱ στέγαι καὶ ἔλαμπον μέσα εἰς τὴν ροδόχρουν ὄμιχλην. Εσταύρωσε καὶ σταυρῶν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους:

Ίδού λοιπόν, εἶπε καθ' ἑαυτόν, ἡ γλυκεῖα διαμονὴ δπού ἐν ἀμαρτίᾳ ἐγενήθην, ἡ λάμπουσα ἀτμοσφαῖρα δπού ἀνέπνευσα δηλητηριώδη ἀράματα, ἡ ἡδονικὴ θάλασσα δπού ἀδύνασας ἤκουσα τὰς Σειρῆνας. Ίδού ἡ κοιτίς τῆς σαρκός μου. Ίδού ἡ γηίνη μου πατρίς. Ὡς ἀνθισμένη κοιτίς! πατρίς ἔνδοξος κατὰ τὴν κρίσιν τῶν ἀνθρώπων. Τὰ τέκνα σου, Ἀλεξάνδρεια, σὲ λατρεύουν δλα φυσικῶς ὡς μητέρα. Ἐγενήθην καὶ ἐγὼ ἐκ τοῦ στήθους σου στολισμένος θαυμασίως. Ἀλλ' ὁ ἀσκητὴς περιφρονεῖ τὴν φύσιν, ὁ μύστης τῶν θείων ἀπωθεῖ τὴν φαινομενικὴν λάμψιν, ὁ χριστιανὸς θεωρεῖ τὴν ἀνθρωπίνην του πατρίδα ὡς ἔξορίαν, ὁ μοναχὸς διαφεύγει τὴν γῆν. Οὕτω καὶ ἐγὼ ἀπέστρεψα τὴν καρδίαν μου ἀπὸ τῆς ἀγάπης σου, ὡς Ἀλεξάνδρεια, καὶ σὲ μισῶ. Σὲ μισῶ διὰ τὰ πλούτη σου, τὴν ἐπιστήμην σου, διὰ τὴν γλυκύτητα, διὰ τὴν καλλονήν

σου. Ἔσο κατηραμένον τέμενος τῶν δαιμόνων, ἔσο κατηραμένη, ὡς κλίνη ἀναιδῆς τῶν ἐθνικῶν, ὡς μολυσμένη καθέδρα τῶν Ἀρειανῶν. Καὶ σύ, πτερωτὴν εἰὲ τοῦ Οὐρανοῦ, δστις ὠδήγησες τὸν ἐρυμίτην Ἀντώνιον, δταν ἐλθὼν ἐκ τοῦ βάθους τῆς ἐρήμου εἰσέδυσεν εἰς τὸ προπύργιον αὐτὸν τῆς εἰδωλολατρείας, δπως ἐνισχύση τὴν πίστιν τῶν ἔξομολογητῶν καὶ τὴν ἐμπιστοσύνην τῶν μαρτύρων,—ώρατε ἀγγελες τοῦ Κυρίου, τέκνον ἀόρατον, πρώτη πνοὴ τοῦ Θεοῦ, πτερύγισον ἐπ' ἐμοῦ καὶ μύρωσον διὰ τοῦ θροῦ τῶν πτερύγων σου τὸν διεφθαρμένον ἀέρα, τὸν ὄποιον θὰ ἀναπνεύσω μεταξὺ τῶν σκοτίων ἀρχόντων τῆς ἐποχῆς.

Εἶπε καὶ ἐπανέλαβε τὸν δρόμον, εἰσελθὼν εἰς τὴν πόλιν διὰ τῆς Ηύλης τοῦ Ἡλίου, ἡ ὄποια ἡτο λιθίνη καὶ ὑψοῦτο ὑπερήφανος, ἐνῷ οἱ ἐπαίται συνεσπειρωμένοι εἰς τὴν σκιάν της ἐπρόσφεραν εἰς τοὺς διαβάτας λεμόνια καὶ σῦκα ἡ ἔζητουν θρηνοῦντες ἔνα ὅβολόν.

Μία γραία ρακένδυτος, ἡ ὄποια ἴστατο γονυπετής, ἔδραξε τὸ ράσον τοῦ μοναχοῦ, τὸ ἡσπάσθη καὶ εἶπε:

— Εὐλόγησόν με, ἀνθρώπε τοῦ Θεοῦ, δπως καὶ ὁ Θεὸς μὲν εὐλογήσῃ. Τρέφερα πολὺ εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν καὶ θέλω εἰς τὸν ἀλλον νὰ ἀπολαύσω δλας τὰς ἥδονάς. Ο Θεὸς σὲ στέλλει, ἄγιε ἀνθρώπε, καὶ διὰ τοῦτο ἡ κόνις τῶν ποδῶν σου εἶνε πολυτιμοτέρα χρυσοῦ.

— Εὐλόγητὸς ὁ Θεός, εἶπεν ὁ Παφνούτιος.

Καὶ ἡμικλείων τὴν χείρα εἰς σχῆμα εὐλογίας ἔθιξε τὴν κεφαλὴν τῆς γυναικός. Μόλις δμως εἶχε κάμει εἰκοσι βήματα, δμιλος παιδίων ἥρχισε νὰ τὸν μυκτηρίζῃ καὶ νὰ τὸν λιθοβολή κραυγάζων:

— Τί σχημος καλόγηρος! Εἶνε περισσότερον μαῦρος ἀπὸ κυνοκέφαλον καὶ ἔχει περισσότερον γένειον ἀπὸ ἔνα τράγον. Τί ὄκνηρός! Θὰ ἔκαμψαν καλὰ νὰ τὸν κρεμάσουν εἰς κανένα ἀμπελῶνα ὡς ζύλινον Πρίαπον διὰ νὰ τρομάζουν τὰ πτηνά. Ἄλλα θὰ ἐπέσυρε τὴν χάλαζαν εἰς τὰς ἀνθισμένας μηλέας. Εἰς κόρακας ὁ βάσκανος καλόγηρος!

Αἱ πέτραι ἐπτερύγισαν μαζὶ μὲ τὰς κραυγάς. — Θέε μου, εὐλόγησον τὰ πτωχὰ αὐτὰ παιδία, ἐψιθύρισεν ὁ Παφνούτιος, καὶ ἐξηκολούθησε τὸν δρόμον του σκεπτόμενος:

— Η γραία ἔκεινη μὲ ἐσεβάσθη καὶ τὰ παιδία αὐτὰ μὲ περιεφρόνησαν. Οὕτως ἐν καὶ τὸ αὐτὸν ἀντικείμενον ἐπιτιμάται διαφόρως ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, οἱ ὄποιοι εἶνε ἀβέβαιοι εἰς τὰς κρίσεις τῶν καὶ ὑπόκεινται εἰς σφάλματα. Ως ἐθνικὸς πρέπει νὰ ὄμολογήσωμεν δτι ὁ γέρων Τιμοκλῆς

δὲν εἶνε παράλογος. Τυφλὸς ὡν, γινώσκει δτι στερεῖται τοῦ φωτός. Καὶ εἶνε λογικώτερος ἀπὸ τοὺς εἰδωλολάτρας ἐκείνους, οἱ ὄποιοι κραυγάζουν ἐκ τοῦ βάθους τοῦ σκότους δτι ἀτενίζουν τὸ φῶς. Τὸ πᾶν εἰς τὸν κόσμον αὐτὸν εἶνε ἀπάτη τῶν ὄφθαλμῶν καὶ ἀμμος κινουμένη καὶ μόνον εἰς τὸν Θεόν εύρισκεται ἡ σταθερότης.

Ἐντοσούτῳ διέσχιζε τὴν πόλιν μὲ βῆμα ταχὺ καὶ μετὰ δέκα ἐτῶν ἀπούσιαν ἀνεγνώριζεν ἐκάστην πέτραν καὶ ἐκάστη πέτρα ἡτο πέτρα σκανδάλου, ἡ ὄποια τοῦ ἐνεθύμιζε καὶ ἐν ἀμάρτημα. Διὰ τοῦτο ἐκτύπα τραχέως διὰ τῶν γυμνῶν του ποδῶν τὰ εὐρέα λιθόστρωτα καὶ εὐφράνετο νὰ ἀποτυπώνῃ τὰ αἰματηρὰ ἵχη τῶν πληγωμένων ποδῶν του.

Ἄφινων ἀριστερά του τὰ θαυμάσια προπύλαια τοῦ ναοῦ τοῦ Σεράπιδος, εἰσῆλθεν εἰς ὄδον περιτεχνούμενην ἀπὸ πλούσια μέγαρα, τὰ ὄποια ἐφαίνοντο κοιμώμενα ἐν μέσῳ τῶν ἀρωμάτων. Αἱ πευκαὶ, αἱ ἐλάται καὶ αἱ τερέβινθοι ὑψοῦντο ἐκάστην τῶν ἐρυθρῶν πλαισιωμάτων καὶ τῶν χρυσῶν ἀκρωτηρίων· καὶ ἔθλεπε κανεὶς διὰ τῶν ἡμιανοίκτων θυρῶν χάλκινα ἀγάλματα ἐντὸς μαρμαρίνων προσαυλίων καὶ πίδακας ἐν μέσῳ φυλλωμάτων. Κανεὶς θόρυβος δὲν ἐτάρασσε τὴν εἰρήνην τῶν ωραίων ἐκείνων οἰκημάτων καὶ μόνον ἡκούετο κάποτε μακρινὸς ἥχος αὐλοῦ. Ο μοναχὸς ἐσταύρωσε πρὸ οἰκίας μικρὸς μᾶλλον ἀλλὰ εὐγενοῦς ἔξωτεροι, τὴν ὄποιαν ὑπεβάσταζον κίονες ἐπιχαρεῖς ὡς νεάνιδες, καὶ ἡ ὄποια ἐκομεῖτο μὲ τὰς χαλκίνας προτομὰς τῶν μεγαλειτέρων Ἑλλήνων φιλοσόφων.

Ο Παφνούτιος ἀνεγνώρισε τὸν Πλάτωνα, τὸν Σωκράτην, τὸν Ἀριστοτέλη, τὸν Ἐπίκουρον καὶ τὸν Ζήνωνα· κτυπήσας δὲ τὸ ρόπτρον τῆς θύρας ἀνέμενε σκεπτόμενος.

— Εἰς μάτην τὸ μέταλλον δοξάζει τοὺς φευδεῖς αὐτοὺς θεούς. Τὰ φεύδη τῶν κατελύθησαν, αἱ ψυχαὶ των εἶνε βυθισμέναι εἰς τὴν κόλασιν καὶ αὐτὸς ἀκόμη ὁ περίφημος Πλάτων, δστις πληροὶ τὸν κόσμον μὲ τὸν θόρυβον τῆς εὐγλωττίας του, μὲ τοὺς διαβόλους μόνον δύναται νὰ συζητήσῃ.

“Ενας δοῦλος ἥλθε νὰ ἀγοιξῇ τὴν θύραν, καὶ βλέπων ἀνθρωπὸν γυμνόποδα ἐπὶ τοῦ μωσαϊκοῦ τῆς εἰσόδου, τοῦ εἶπε τραχέως:

— Πήγαινε νὰ ἐπαιτήσῃς ἀλλοῦ, γελοῖε μοναχέ, καὶ μὴ περιμένης νὰ σὲ διώξω διὰ ζυλοκοπημάτων.

— Αδελφέ μου, ἀπήντησεν ὁ ἀδελφός τῆς Αντινόης, ζητῶ νὰ μὲ ὀδηγήσῃς παρὰ τῷ κυρίῳ του Νικίᾳ.

— Ο δοῦλος ἀπήντησε μὲ περισσότερον θυμόν.

— Ο Κύριός μου δὲν δέχεται κύνας ὡς σέ. — Υἱέ μου, ἀπήντησεν ὁ Παφνούτιος, κάμε σὲ παρακαλῶ δτι σου εἶπα καὶ εἶπε εἰς τὸν κύριόν σου δτι ἐπιθυμῶ νὰ τὸν ἰδῶ.

— “Εξω ἀπ' ἐδῶ, ἀθλες ζητισένε, ἀνέκραξεν ἐκμανῆς ὁ θυρώρος, καὶ ἤγειρε τὴν ράβδον κατὰ τοῦ ἄγιου ἀνθρώπου, δστις σταυρώνων τὰς χεῖρας ἐπὶ τοῦ στήθους, ἐδέχθη ἀταράχως τὸ κτύπημα ἐπὶ τοῦ προσώπου καὶ ἐπανέλαβεν ἡρέμα.

— Κάμε σὲ παρακαλῶ, νιέ μου, δτι σου ἐζήτησα.

Τότε ὁ θυρώρος τρέμων ἐψιθύρισεν.

— Ποιος εἶνε λοιπὸν ὁ ἀνθρωπὸς αὐτὸς, δστις δὲν φθεῖται τὸν πόνον;

— Καὶ ἔτρεξε νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν κύριόν του.

— Ο Νικίας ἔζηρχετο τοῦ λουτροῦ καὶ ωραῖαι δοῦλαι ἀπέμασσον διὰ στλεγγίδων τὸ σῶμά του.

— Ήτο γλυκούς καὶ φιλομειδῆς, μὲ ἔκφρασιν λεπτῆς εἰρωνείας χυμένην ἐπὶ τοῦ προσώπου του.

Βλέπων τὸν μοναχὸν ἡγέρθη καὶ ἐπροχώρησε μὲ ἀνοικτὴν τὴν ἀγκάλην.

— Είσαι σὲ ἀνέκραξε, Παφνούτιε, συμμαθητά μου, φίλε μου. Σὲ ἀναγνωρίζω, μολοντί ἀληθῶς κατήντησες δμοιος μὲ κτῆνος μᾶλλον, παρὰ μὲ ἀνθρωπον. Εναγκαλίσου με. Ενθυμεῖσαι τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὄποιαν ἐσπουδάζαμεν μαζὶ τὴν γραμματικήν, τὴν ρητορικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν; Απὸ τότε ἔλεγον δλοι δτι ἦσσο σκυθρωπὸς καὶ ἄγριος, ἀλλὰ σὲ ἡγάπων διὰ τὴν τελείαν σου εἰλικρίνειαν. Ελέγομεν δλοι δτι ἔθλεπες τὸ σύμπαν μὲ ἀγρίους ὄφθαλμους ἵπου, καὶ δτι διὰ τοῦτο δὲν ἦτο παράξενον νὰ εῖσαι περίφροντις. Εστερίσο ἀττικῆς χάριτος, ἀλλὰ ἡ γενναιότης σου δὲν εἶχεν δρια. Οὔτε διὰ τὸ χρῆμα σὲ ἔμελλε, οὔτε διὰ τὴν ζωήν σου, καὶ ἐνυπηργεῖν εἰς σὲ πνεῦμα ἀλλόκοτον, τὸ ὄποιον ἀπείρως μὲ ἐνδιέφερε. Καλῶς ἥλθες, ἀγαπητή Παφνούτιε, μετὰ δεκαετῆ ἀπούσιαν. Εγκατέλειψες λοιπὸν τὴν ἔρημον; Παρήτησες τὰς χριστιανικὰς προλήψεις, καὶ ἀναγεννᾶσαι; Θὰ σπουδείσω τὴν ἡμέραν αὐτὴν ὡς ἡμέραν εύτυχίας.

— Κρωβύλιον καὶ Μυρτάλη, ἐπρόσθετε στρεφόμενος πρὸς τὰς θεραπαινίδας, χρίσατε δι' ἀρμάτων τοὺς πόδα

— Νικία, εἶπε, δὲν ἡρνήθην ἐκεῖνο τὸ ὄποιον ἐσφαλμένως καλεῖς χριστιανικὴν πρόληψιν, καὶ τὸ ὄποιον εἶναι τῶν ἀληθειῶν ἡ ἀλήθεια. Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος, καὶ ὁ Λόγος ἦν πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὁ Θεός ἦν ὁ Λόγος. Πάντα δὲ αὐτῷ ἔγένεντο, καὶ ὅνευ αὐτοῦ οὐδὲν γέγονεν. Ἐν αὐτῷ ἦν ζωὴ, καὶ ζωὴ τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων ἐστι.

— Αγαπητὲ Παφνούτιε, ἀπήντησεν ὁ Νικίας, δστις εἶχε περιβληθῆ ἀρωματώδη χιτῶνα, φαντάζεσαι λοιπὸν δτι θὰ μὲ ἐκπλήξῃς, ἀπαγγέλλων λέξεις ἀτέχνως περιμαζευμένας, καὶ αἱ ὄποιαι μοῦ φαίνονται ὡς μάταιος ψίθυρος; Ἐλησμόνησες λοιπὸν δτι εἴμαι καὶ ἐγὼ ὀλίγον φιλόσοφος καὶ δὲν δύναμαι νὰ ἀρκεσθῶ μὲ ὀλίγα ράκη, τὰ ὄποια ἀμαθῆς ἀνθρωπὸς ἀπέσπασεν απὸ τὴν πορφύραν τοῦ Ἀμελίου, ἀφοῦ ὁ Ἀμελίος, ὁ Πορφύριος καὶ ὁ Πλωτίνος, ἐν δῃ τῶν τη̄ δόξῃ δὲν δύνανται νὰ μὲ ίκανοποίησουν; Τὰ συστήματα τῶν φιλοσόφων δὲν εἶναι ἀλλο, εἴμην μῆθοι συλληφθέντες δπως διασκεδάσωσι τὴν αἰωνίαν παιδικὴν ἀφέλειαν τῶν ἀνθρώπων. Καὶ πρέπει ἀπλῶς νὰ μᾶς διασκεδάζουν δπως οἱ μῆθοι τοῦ Ὁνου, τῆς Ματρώνας τῆς Ἐφέσου, καὶ πᾶς ἄλλος Μιλήσιος μῆθος.

Καὶ λαμβάνων ἐκ τοῦ βραχίονος τὸν ξένον τοὺς ὀδηγησεν ἐντὸς αιθουσῆς, δπου χιλιάδες παπύρων κυλινδροειδῶν εύρισκοντο ἐναποτεθειμένοι: ἐντὸς κανίστρων.

— Ιδοὺ ἡ βιβλιοθήκη μου, εἶπεν, ἡ ὄποια μᾶλα ταῦτα δὲν περικλείει παρὰ μόνον μικρὰν μερίδα τῶν συστημάτων, τὰ ὄποια οἱ φιλόσοφοι ἐφαντάσθησαν διὰ νὰ ἔξηγήσουν τὸν κόσμον. Τὸ Σεραπεῖον ὀλόκληρον μὲ δλον του τὸν πλούτον δὲν τὰ περιέχει δλα. Φεῦ! καὶ δλα εἶναι νοσούντων ὅνειρα!

Ἐβίασε τὸν ξένον νὰ καθίσῃ ἐπὶ ἀνακλίντρου ἐξ ἐλέφαντος, εἰς τὸ ὄποιον ἔλαβε καὶ αὐτὸς θεσιν. Ὁ Παφνούτιος περιέφερε βλέμμα σκυθρωπὸν ἐπὶ τῶν βιβλίων τῆς βιβλιοθήκης καὶ εἶπε:

— Πρέπει νὰ τὰ κανύσης δλα.

— Θὰ ἡτο κρίμα, φίλατας ξένε, ἀπήντησεν ὁ Νικίας. Τὰ ὅνειρα τῶν νοσούντων εἶναι κάποτε διασκεδαστικά. Ἀλλως τε, ἀν ἥθελε κανεὶς νὰ καταστρέψῃ δλα τὰ ὅνειρα καὶ δλας τὰς ὄπτασίας τῶν ἀνθρώπων, ἡ γῆ θὰ ἔχανε τὴν μορφὴν καὶ τὸ χρῶμα τῆς καὶ θὰ ἐναρκούμεθα δλοι εἰς γελοίαν ἥλιθιότητα.

Ο Παφνούτιος ἐσυνέχιζε τὴν σκέψιν του.

— Βεβαίως τὰ συστήματα τῶν εἰδωλολατρῶν εἶναι μάταια φεύδη, ἀλλ ὁ Θεός δστις εἶναι ἡ ἀλήθεια ἀπεκαλύψθη διὰ θαυμάτων εἰς τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐνεσαρκώθη καὶ ἔζησε μετάξυ αὐτῶν.

‘Ο Νικίας ἀπήντησεν:

— Όμιλεις θαυμασίως, φιλάτη τοῦ Παφνούτιου κάρα, δταν λέγης δτι ὁ Θεός ἐνεσαρκώθη. Εἶναι ἐντελῶς ἀνθρωπὸς ἔνας θεὸς δστις σκέπτεται, δστις ἐνεργεῖ, ὄμιλει καὶ περιφέρεται εἰς τὴν φύσιν, δπως ὁ ἀρχαῖος Ὅδυσσευς. Ἀλλὰ πῶς θελεῖς νὰ πιστεύῃς εἰς τὸν νέον αὐτὸν Δία, ἀφ’ οὐ τὰ βρέφη τῶν Ἀθηνῶν τῆς ἐποχῆς τοῦ Περικλέους δὲν ἐπίστευαν πλέον εἰς τὸν ἀρχαῖον; Ἀλλὰ δλα αὐτὰ εἶναι περιττά, καὶ δὲν ἥθεις ὑποθέτω διὰ νὰ συζητήσωμεν περὶ τῶν τριῶν ὑποστάσεων. Τὶ δύναμαι νὰ πρᾶξω διὰ σέ, φίλατε συμμαθητά μου;

— Μίαν ἀγαθὴν πρᾶξιν, ἀπήντησεν ὁ Ἀβδᾶς τῆς Ἀντινόης. Θέλω νὰ μοῦ δανείσῃς ἔνα ἀρωματισμένον χιτῶνα, δμοιον μὲ ἐκεῖνον τὸν ὄποιον περιβληθῆ, καὶ σὲ ἔκετεύω νὰ προσθέσῃς ἐν ζεῦγος χρυσοκεντήτων σανδάλων καὶ μίαν φιάλην μύρου δπως ὀλείψω τὴν γενειάδα μου καὶ τὴν κόμην μου. Εἶναι ἐπίσης ἀνάγκη νὰ μοῦ δώσῃς ἔνα βαλλάντιον περιέχον χιλίας δραχμάς. Ἰδοὺ τὶ ἥθα, Νικία, νὰ σου ζητήσω διὰ τὴν ἀγάπην τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς ἀνάμνησιν τῆς ἀρχαίας μας φιλίας.

Ο Νικίας διέταξε τὸ Κρωβύλιον καὶ τὴν Μυρτάλην νὰ τοῦ φέρουν τὸν πολυτελέστερὸν του χιτῶνα, δστις ἡτο πεντημένος κατὰ τὸν ἀσιατικὸν τρόπον μὲ ἄνθη καὶ μὲ ζῷα. Αἱ δύο θεραπαινίδες τὸν ἐκράτουν ἀνοικτὸν καὶ μὲ τέχνην ἐπεδείκνυν τὰ ζωηρά του χρώματα, ἀναμένουσαι δπως ὁ Παφνούτιος ἀποδύθη πρώτον τὸ ποδῆρές του ράσον. Ἐπειδὴ δμως ὁ Παφνούτιος ἐδήλωσεν δτι ἐπροτίμα νὰ τοῦ ἀποσπάσωσι μᾶλλον τὴν σάρκα παρὰ τὸ φόρεμα τοῦτο, αἱ θεραπαινίδες τοῦ ἐφόρεσαν τὸν χιτῶνα ἀνωθεν. Αἱ δύο αὗται γυναικεῖς, ἐπειδὴ ἥσαν ὥραίαι, δὲν ἐφοβοῦντο τὸν ἀνθρώπους, ἢν καὶ δοῦλαι. Διὰ τοῦτο ἥρχισαν νὰ γελοῦν μὲ τὴν παράδοξον θέαν τοῦ οὔτως ἐστολισμένου μοναχοῦ. Τὸ Κρωβύλιον τὸν ὠνόμαζε φιλάτατόν της σατράπην προτείνουσα τὸν καθρέπτην, ἡ δὲ Μυρτάλη τοῦ ἔσυρε τὴν γενειάδα. Ἀλλ ὁ Παφνούτιος ἐδέετο εἰς τὸν Θεόν καὶ δὲν τὰς ἔθλεπεν. Ἀφ’ οὐ περιβληθῆ τὰ χρυσᾶ σανδάλια καὶ ἔθεσεν εἰς τὸν κόλπον του τὸ βαλλάντιον, εἶπε πρὸς τὸν Νικίαν, δστις τὸν παρετήρει μὲ εύθυμον βλέμμα:

— Δὲν πρέπει νὰ σὲ σκανδαλίζῃ διόλου πᾶν δτι βλέπεις, ὡ Νικία. Μάθε δτι θὰ κάμω εὐσεβή χρῆσιν τοῦ χιτῶνος αὐτοῦ, τοῦ βαλλαντίου καὶ τῶν σανδάλων.

— Δὲν φαντάζομαι ποτὲ τὸ κακόν, ἀπήντησεν ὁ Νικίας· διότι πιστεύω δτι οἱ ἀνθρωποι

εἶναι ἐπίσης ἀνίκανοι διὰ τὸ κακόν, δπως καὶ διὰ τὸ καλόν. Τὸ καλὸν καὶ τὸ κακὸν δὲν ὑπάρχουν παρὰ μόνον εἰς τὴν γνώμην τῶν ἀνθρώπων, ὃ δὲ σοφὸς ἀκολουθεῖ τὴν συνήθειαν καὶ τὰ ἥθη. Συμμορφοῦμαι μὲ τὰς προλήψεις, αἱ ὄποιαι βχούλευουν εἰς τὴν Ἀλεξανδρειαν, καὶ διὰ τοῦτο θεωροῦμαι τίμιος ἀνθρωπος. Ὑπαγε, φίλε μου, καὶ εὐφραίνου.

— Άλλ’ ὁ Παφνούτιος ἐσκέφθη δτι ἡτο ὄρθον νὰ εἰδοποιήσῃ τὸν ξενίζοντα αὐτὸν περὶ τοῦ σχεδίου του.

— Γνωρίζεις, τοῦ εἶπε, τὴν Θαΐδα ἐκείνην, ἡ ὄποια παῖξει εἰς τὸ θέατρον;

— Εἶναι ώραία, ἀπήντησεν ὁ Νικίας, καὶ ἀλλοτε μοῦ ἡτο προσφιλής. Ἐπώλησα χάριν αὐτῆς ἔνα μύλον καὶ δύο ἀγροὺς σίτου καὶ συνέγραψα τρεῖς συλλογὰς ἀφορήτων ἐλεγεῖων. Βεβαίως τίποτε δὲν εἶναι ισχυρότερον τῆς καλλονῆς εἰς αὐτὸν τὸν κόσμον καὶ ἀν ἥμεθα πλασμένοι διὰ νὰ κατέχωμεν αὐτήν, πολὺ ὀλίγον θὰ ἐφροντίζομεν διὰ τὸν Δημιουργόν, τὸν Λόγον, τὴν Γῆν καὶ δλας τὰς ἄλλας ὄνειροπολήσεις τῶν φιλοσόφων. Ἀλλὰ θαυμάζω, καὶ δμε μονον Παφνούτιε, δτι ἥθεις ἀπὸ τὰ βάθη τῆς Θηβαΐδος διὰ νὰ μοῦ ὄμιλήσης διὰ τὴν Θαΐδα.

Καὶ λέγων ταῦτα ἐστέναξεν ἡρέμα. Ο δὲ Παφνούτιος τὸν ἡτενίζει μὲ φρίκην, μὴ δυνάμενος νὰ ἐννοήσῃ πῶς ἔνας ἀνθρωπὸς ἡδύνατο νὰ ὄμολογη τοιοῦτον ἀμάρτημα μὲ τόσην ἡρεμίαν. Ανέμενε δτι ἡ γῆ θὰ ἱνοίγετο καὶ οἱ Νικίας θὰ ἔχηφανίζετο εἰς τὰς φιλόγας, ἀλλὰ τὸ δδαφος ἔμενε σταθερόν, ὃ δὲ Ἀλεξανδρινὸς σιωπηλὸς ἔχων τὴν χειρα ἐπὶ τοῦ μετώπου ἐμειδία θιλερῶς εἰς τὴν ἀναπόλησιν τῆς ἀποπτάσης γενότητος του.

— Μάθε λοιπόν, ὡ Νικία, δτι μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ θὰ ἀποσπάσω τὴν Θαΐδα αὐτὴν

ἀπὸ τοὺς ἀκαθάρτους ἔρωτας τῆς γῆς καὶ θὰ τὴν δώσω ως νύμφην εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν. Εὰν τὸ ἄγιον Πνεῦμα δὲν μὲ ἐγκατέλειψεν, ἡ Θαΐς θὰ φύγη σήμερον ἀπὸ τὸν πόλιν διὰ νὰ εἰσέλθῃ εἰς μοναστήριον.

— Προσπάθησε νὰ μὴν προσβάλῃς τὴν Ἀφροδίτην, εἶπεν ὁ Νικίας, διότι εἶναι θὲλ παντοδύναμος. Θὰ ἔξηγερετο ἐναντίον σου ἀν τῆς ἀφήρεις τὴν περιφημοτέραν της θεράπαιναν.

— Ο Θεός θὰ μὲ προστατεύῃ, εἶπεν ὁ Παφνούτιος, καὶ εἴθε νὰ φωτίσῃ καὶ τὴν ιδικήν σου καρδίαν, Νικία, καὶ νὰ σὲ ἀποσπάσῃ τῆς ἀβύσσου δπου εύρισκεσαι βυθισμένος.

Καὶ ἔξηλθεν. Ἀλλ’ ὁ Νικίας τὸν ἡκολούθησε, τὸν ἔφθασεν εἰς τὴν ἔξοδον, καὶ θέτων τὴν χειρα ἐπὶ τοῦ ωμου τοῦ ἐπανέλαβεν εἰς τὸ οὖς.

— Φοβοῦ τὴν μανίαν τῆς Ἀφροδίτης, αἱ ἐκδικήσεις εἶναι φοβεραί.

Ο Παφνούτιος περιφρονῶν τοὺς ίλαροὺς αὐτοὺς λόγους, ἔξηλθε χωρὶς νὰ στρέψῃ τὴν κεφαλήν. Τὰ ρήματα τοῦ Νικίου, περιφρόνησιν μόνον τοῦ ἐνέπνεον, καὶ τὸ μόνον τὸ ὄποιον δὲν ἡδύνατο νὰ ὑφερέη, ἡτο δτι ὁ ἀρχαῖος του φίλος εἶχε δεγχθῆ τὰς θωπείας τῆς Θαΐδος. Τοῦ ἐφαίνετο δτι μὲ τὴν γυναικα ἐκείνην ἡμάρτανε κανεὶς φοβερώτερον, παρὰ μὲ πᾶσαν ἄλλην. Ἐσκέπτετο δτι ἡ διαφθορὰ ἡτο ἀπερίγραπτος, καὶ ὁ Νικίας πλέον παρίστατο εἰς αὐτὸν μισητός. Ἀπεστρέψετο ἀνέκαθεν τὴν διαφθοράν, ἀλλὰ ποτὲ αἱ εἰκόνες τοῦ πάθους αὐτοῦ δὲν τοῦ εἶχον προξενήσει τόσην φρίκην, καὶ ποτὲ δὲν εἶχε συμμερισθῆ τόσον ἐγκαρδίως τὴν ὄργην τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὴν θιλερῶν τῶν Ἀγγέλων.

Ἡθάνετο τῶρα περιστότερον ζῆλον νὰ ἀποσπάσῃ τὴν Θαΐδα ἀπὸ μέσον τῶν ἐθνικῶν, καὶ ἔσπευδε νὰ ἴδῃ τὴν κωμῳδὸν διὰ νὰ τὴν σώσῃ.

“Επεται συνέχεια.

Н Y X Т О Г Е Н Н И М А

Ωρα ἐρημίας καὶ σιωπῆς στὸ καφενεῖο — Πρωΐ. Τὰ τραπέζια ἀστράφτουν κρόνα. Τὰ ἔπομα μιλοῦν ἀπάρω στὸ ταβάνι μὲ ἔνα λεπίδον φῶς στὰ πτερά ποῦ πλανῶνται. Οἱ πέτσιοι καναπέδες, τὰ κάδρα μὲ τὰ παγωμένα ἀπὸ τὸ ζωγράφο, σκονισμένα ἀπὸ τὸ καφενεῖο, δάση, ὁ καθρέπτης δ ἀσπόγγυστος ποῦ δὲν δέχεται εἰδωλα ἀπὸ τὴν πολυκαϊδία — κοντένει νὰ γίνη Βερετοάνικος — ἡ λάμπα, ὅλα σαπίζοντα μέσα στὴ σιωπή. Θαρρῷ πᾶς πέφτει σκόνη καταστροφῆς καὶ στὸν ἄνθρωπον ἐκεῖνον ποῦ πίνει ναργιλὲ εἰς τὸ βάθος, τὸν μόνον ἄνθρωπον τοῦ καφενείου αὐτὴν τὴν στιγμήν. Μονχλιάζει καὶ αὐτὸς σὰν ἔπιπλο. Ρουφᾷ τὸν ναργιλὲ τόσον μονότονα, ποῦ μεγαλώνει ἡ σιωπὴ μὲ ἐκεῖνον τὸν κρότον. Ἐπειτα εἶνε τόσον τακτικὸς αὐτὸς δ ἀπλάτης, τόσον μονότονα τακτικὸς εἰς τὸ καφενεῖο! Ἡ ὥρα δχτὼ τοῦ ρολογιοῦ ποῦ κρέμεται ἀπάρω ἀπὸ τὸ κεφάλι του, καὶ αὐτὸς, ἔρχονται μαζέν, φεύγοντα μοξύν. Εἶνε δ συνταξιοῦχος ἀρχικλητήρας τῆς παλαιᾶς ἀστυνομίας. Στὰ πόδια του κοιμᾶται ἔνας παλαιὸς ἀστυνομικὸς σκύλος. Τὸν εἶχε σύντροφο στὴν ὑπηρεσία. Στὰ δόντια του εἶχαν μείνει πολλὰ κονσέλια λωποδυτῶν. Τώρα εἶνε δ ἀρχικλητήρας, δ σκύλος, καὶ δ ναργιλές, ἔνα σύμπλεγμα ποῦ τὸ βλέπετε, δχτὼ ἡ ὥρα, στὸ καφενεῖο καθημερινῶς μέσα στὴ νάρκη, στὴ σιωπή, στὸν ὑπρινὸν τῶν ἔπιπλων.

‘Ο καφεντζῆς ἀφίνει ἔνα παχὺ κάρβονο τοῦ ναργιλέ, καὶ τὸ νέον ρόφημα εὐωδιάζει φρεσκότερο. ‘Ο καφεντζῆς λέγει

— Ἐδῶ στὸ ἐπάνω πάτωμα, κὐρὶον Ἀλέον, τρι-
γυνοῖςει Χάρος. Ξέρεις, εἶνε μὰ ζωὴ ποῦ βασα-
νίζεται. Ἔνα κοριτσάκι ἀρρωστοῦ δυὸ μῆνες. Ἀπὸ
τὸ χειρότερο στὸ χειρότερο πάει. Εἶνε τὸ κορί-
τοι τοῦ μικροπατέρα τοῦ μικροπαντρεμένου. Μι-
κροπαντρεύεσαι — παιδεύεσαι, νά το. Συφροια-
σμένος ἀνθρωπος. Εἶνε δύο μῆνες ποῦ δὲν κάνει
ἄλλο δρόμο — ἀπὸ τὸ σπίτι στὸ φαρμακεῖο, ἀπὸ
τὸ φαρμακεῖο στὸ σπίτι.

— *Kai tί ēχei tò μικρό;*

— Νὰ σοῦ πᾶ δὲν ξέρω. Ἐτοι κάπως ἀρρωστιάρικο εἶχε γεννηθῆ.

— Ἀρρωστιάρικο . . . ἐμουρμούρισεν ὁ ἀστυ-

νομικός. Νυχτογέννημα, θέλεις νὰ πῆς. Ἐγὼ τὸ ξέρω.

Αὐτὴν τὴν συγμὴν ἦλθε μέσα ἔνας Ἰοκιος ἀνθρώπου παῖς καὶ ἔπεισε στὸ κάθισμα. Ὁ πατέρας τοῦ πορφυρίου. Τόσο παιδί! Ξανθὸς γαλανομάτης, ὡς 26 χρόνων. Μιὰ φορὰ θὰ ἥταν φράστης. Ἐκεῖνα τὰ μάτια ἔλαμψαν μιὰ φορὰ πρὸς τὰ παράθυρα, κι' ἐπρεπε νὰ λάμπουν ἀκόμη. Ἐκεῖνα τὰ μαλλιά ἐπρεπε νὰ εἴνε ἀκόμη ἀνυπόταχτα, διποις θὰ ἤσαν μιὰ φορά. Τόροια δὲν μένει τίποτα, παντρεύετηκε, ἡ ζωὴ ἐμοιράστηκε στὰ παιδιά, τὰ παιδιά εἶνε ἀρρωστα, διὸ θάρατος χτυπάει τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ.

— Ἀχ! εἶπε. Διὸν μῆνες αὐτὸ τὸ μαρτύριο.
Ἀπὸ τὴ μπεμπέκα μου ἔμεινε μόνο μὰ φωνίσα,
μὰ φωνίσα ποῦ δῆλο ζητεῖ τὴ μαμά . . .

‘Ο καφεντζῆς τὸν ἐκύπιταξε βουβός. Οἱ ἀστυ-
ρομικὸς δὲν ἐσήκωσε τὰ μάτια. Στὴν βονβαμάρα
τοῦ καφενείου δι στεναγμὸς τοῦ μικροῦ πατέρα,
τοῦ τόσου δά, τοῦ ἀδύτατον σὰν παιδί, ἐχτύπησε
οπαραχτικά. Ή ἀκινησία τῶν γύρω πραγμάτων,
ποῦ ἔβλεπαν τὸν ἀνθρωπᾶκον αὐτὸν ἀπὸ τὸν
τοίχους, ἔγεινε βαρύτερη.

Ἄξαφρα ὁ πατέρας ἔτιρεξε ποδὸς τὴν πόρτα καὶ ἐπετάχθη ἔξω τόσο δρμητικά, ὥστε τὸ τεῖάμι ἔγεινε θρύψαλα. Ἀπὸ τὸ πάνω πάτωμα εἶχεν ἀκοντῆ μιὰ φωνὴ ἀπελτισμοῦ. Τελείωσε.

Τὸ κορίτσι δὲν ἦταν πλέον στὴ ζωή. Μιὰ δοῦλα ἀναμαλλιασμένη ἔτρεχε στὸ δρόμο ζητῶντας τὸ γιατρό, ἐκεῖνον τὸ γιατρὸ ποῦ ἔρχεται ὑστερὸ ἀπ' τὸ θάνατο.

‘Ο ναργιλὲς ἐμονομούσιε κάτι, ἔβγαλε κάπιο
βουχηδμό, καὶ ὑστερὰ ἐβονβάθη. Ἀρχισε τὰ
μιλῆ δὲ ἀστυνομικός, δέλο τὰ μιλῆ, καὶ ἐμεινε
ν’ ἀκούνη βονβός δὲ καφεντζῆς, δέλο ν’ ἀκούῃ.

— Αὐτὴν ἡ ψυχοῦλα ποῦ πέταξε, εἴπε, ἐβγῆκε
μέσα σ' ἔναν κήπο μιὰ νύχτα μὲ βροιᾶ. Τὸ καυ-
μένο τὸ υγρογένηνημα, μιὰ ποῦ βγῆκε ἔτοι σὰν
ἀνθὸς πίσω ἀπ' τὸν ἥλιο, δὲ μποροῦσε νὰ ζήσῃ.
Ἔταν ζωὴ κλεμμένη. Ἐδῶ καὶ πέντε χρόνια,
μιὰ νύχτα Φλεβαδιάτικη ἐφύλαγα σκοπὸς στὸ
δρόμο. Ἡμουντ οὐρανικλητήρας. Τυλιγμένος στὸ

μανδύα μον ἔκαμνα βόλτες στὸ πεζοδρόμιο. Τὰ παράθυρα χτυποῦσαν ἀπ' τὸν ἄνεμο. Οἱ ἀερόμυλοι ἀπάνω στὰ κεφαλίδια ἐφώναζαν. Τὸ φῶς τῶν φαναρῶν ἐχόρευε μέσα στὸ στενὸ δρόμο, ἔνα δρόμο ἔρημο κ' ἐλεινόν, ποῦ τὰ βήματα τῶν ἑννυχισμένων περαστικῶν ἀνθρώπων χτυποῦσαν στὸ πεζοδρόμιο ὑποπτα, σὰν νὰ ἐπήγαιναν στὸ ἔγκλημα. Ἐίνε νύχτες, ἡμπορῶν νὰ σοῦ πᾶ, ποῦ τῆς φοβᾶται κι' αὐτὸς ὁ σκοπὸς τῆς ἀστυνομίας. Ἐκεῖνο τὸ τίποτα, ἔνα μεγάλο τίποτε στὸ σκοτάδι, σὲ τρομάζει. Οἱ ἄνεμος μὲ τὰ φανάρια φτιάνουν στὸ δρόμο ἵσκιους, καὶ νομίζεις πᾶς οἱ ἵσκιοι ἀνεβάνουν τοὺς τοίχους τῶν σπιτιῶν γιὰ νὰ πηδήσουν μέσα. Τέτοια ἥταν καὶ ἡ στιγμὴ ποῦ ἀκούσα δυὸ πηδήματα ἀπὸ ὕψος, κάτω στὸ πεζοδρόμιο, σὰν νὰ γκρεμίστηκαν δυὸ ἄνθρωποι μαζὶ ἀπὸ ἔναν τοῖχο. Πέταξα τὸ μανδύα, ἔπιασα τὸ σπαθὶ καὶ φίγηκα μπροστά. Ενρέθηκα μπροστὰ σὲ δύο. Εἶχαν πηδήσει μαζόν, ἀλλὰ τὸ παράδοξο εἶνε πᾶς ἐκύππαζαν ὃ ἔνας τὸν ἄλλον σὰν νὰ βλεπόντανε πολύτη φορά. Ἔρωτοῦσε σιωπηλὰ ὃ ἔνας τὸν ἄλλον τί γνωρεύει ἔκει, ἀλλὰ καθένας ἐφοβώτανε μήπως ωρτηῇ καὶ ὃ ἰδιος. Ὁταν τοὺς βγῆκα μπροστά, ἐμαρμάρωσαν. Ἐστρεψαν τότε τὰ μοῦτρά τους σ' ἐμένα ζητῶντας ἔλεος.

— Εσφύριξα, εἰδοποιῶντας τὸν παραπάνω σκοπό.
— Κόπιασε δῶ, εἴπα στὸν ἔνα.

Τὸν ἐγνώσια. Ήταν συστηματικὸς λαποδύτης,
γνωστὸς στὴν ἀστινομία, σκάχιρο τῆς γειτονᾶς.
Μὲ πρόχειρο ἔρευνα μέσα στὰ φοῦχά του, ενρήκα
τὸ αλογιμαῖο, ἔνα χρυσὸ γυναικεῖο φολόγυ. Τοῦ
ἔδωσα δυὸ μπάτισους γερούς, τὸν ἐλυτάρωσα καὶ
καρφώθηκε στὸν τοῖχο.

⁷Ἡρόδεν ἡ σειρὰ τοῦ ἀλλούννου. Τί ἦταν πάλι αὐτός; Μυστήριο, κύριε. Ἐνας νέος, ώς εἴκοσι χρονῶν, ξανθός, φιγουράτος, ἀστραφτεός. Ἐργάτηκα μπροστά του. Εἶχε γίνει κάπασπρος, ὅχι τόσο ἀπ' τὸν τρόμο, ὃσο ἀπ' τὴν δργῆ, ἀπ' τὸν ἔξεντελισμό. Τὸ χεῖλός του ἐτρεμε. Ἐπεργε μεγάλες ἀναπνοές, σὰν ἀγκομαχητά, σὰν κλάμματα μνιστικά, καὶ κύτταζε κάτω. Πολλή ώσα πέρασε

ποῦ καθόμοντι ἐμπρός του μὲ σταυρωμένα χέρια
καὶ τὸν κύππαζα, κάτω ἀπὸ τὸ μεγάλο βαρὺ τοῦχο
τοῦ κήπου. Ἐπὶ τέλους ἐμίλησε μόνος του.

— Ἐνα πρᾶμα θὰ σοῦ πῶ, εἶπε, καὶ πάμε
στὴν ἀστυνομία. Εἶμαι στὰ χέρια τῆς ἀστυνομίας
ἀντὴ τὴν στυγμὴ μαζὶ μὲν αὐτὸν ἐκεῖ τὸν ἀλήτη.
Ἄν μὲ φωτιῆσις πᾶς ἐπιήδησα μαζί του ἀπὸ τὸν
τοῖχο, δὲν τὸ ξεύρω. Ἄν μὲ φωτιῆσης δύμας ποιὸς
εἴνε ὁ κλέφτης ἀπὸ τοὺς δύο μας θὰ σοῦ πῶ
«ἔγώ εἶμαι ό χειρότερος». Τίποτε ἄλλο. Πηγαί-
νομε. Μὴ βάλῃς χέρι απάνω μου, γιατὶ ἔγώ δ
ἴδιος πιάνω τὸν ἑαντό μου, τὸν αἰσχρὸν κλέφτη
ποῦ εἴνε μέσα μου, καὶ τὸν σέργω στὴν τιμωρία
ποῦ τοῦ πρέπει.

Δὲν ἥξενρα τί νὰ πῶ. Ἡπαν τόσο εὐγενική,
αὐτὴ ἡ φωνὴ ποῦ ἔκλαιε στ' αὐτιά μου, τόσο
μυστήριο εἶχε γιὰ μένα, ποῦ εἶπα:

— Αὲν ἔχω νὰ κάμω τίποτα, κύριε. Πηγαι-
νετε. Εἰσθε ἐλευθερος.

Ἐτράβηξε μὲ βήματα σιγὰ μέσα στὸ στενὸ τοῦ δρόμου, μὲ σκυμμένο τὸ κεφάλι οὰν ἀληθινὸς ἔνοχος κι ἔχαδη.

Ἔστιερ ἀπὸ πέντε μέρες ἔμαθα ἐκεῖνο ποὺ
μοῦ τὰ ἔξήγησεν δλα. Τὸν ἐπάντοφαν διὰ τῆς
βίας μὲ μὰ φτωχοκόρη ποὺ ἐκάθητο στὸ σπίτι
ἐκεῖνο μὲ τὸν κῆπο καὶ μὲ τὸν ψηλὸν βαρὸν
ποῖχο. Ἐγεινε ἔνας γάμος ἀπὸ κείνους, μὲ τὸν
παπᾶ ποὺ φοβᾶται νὰ γυμνοίσῃ τὰ τροπάρια,
καὶ μὲ δυὸ μαγκουροφόρους ποὺ φυλᾶν στὴν
πόρτα. Λένι θέλεις, πιστεύω, γὰρ σοὺ πῶ τίποτε
παραπάνω. Τὸν ξέρεις ποιὸς εἶνε. Εἶνε ὁ συνφο-
ριασμένος πατέρας αὐτῆς τῆς στιγμῆς, ὁ πατέρας
ποὺ κοριτσιοῦ. Ή ζωὴ τῆς μικρούλας ποὺ ἔσβυ-
σεν ἐδῶ ἀπὸ πάνω εἰχει ἀρχίσει ἐκείνη τὴν νύχτα
μὲ τὸ βροτᾶ, μέσα στὸν κῆπο . . .

Ο ναογιλες είχε σθύσει. Η ήσυχα του καφετείον ήτοι δλη σὰν μία χαύνη ἀκοή τῶν μνησιῶν ποῦ βγῆκαν εἰς τὸ φῶς. Τὰ τραπέζια, τὰ οὐράδα, οἱ καθόρεφτες ἀρχισαν πάλιν νὰ σαπίζουν μέσα στὴ σωστή. Τὰ ἔντομα πετοῦσαν σὰν στιγμές.

ΤΑ ΜΕΤΕΩΡΑ

Ἐντυπώσεις περιηγητοῦ.

Η λιόλουστον ἔαρινήν πρωίαν, συνοδευόμενος ὑπὸ ὄμάδος ἀγαπητῶν φίλων, μετέβην εἰς Καλαμπάκαν. Εἰς τὴν πολίχνην ταύτην καταλήγει ὁ θεσσαλικὸς σιδηρόδρομος διερχόμενος ἐκτεταμένας πεδιάδας. Ἡ πεδιάς αὕτη, ὅπως πᾶσαι αἱ θεσσαλικαὶ πεδιάδες, παρουσιάζει τὸ αὐτὸ μονότονον θέαμα. Ἐπὶ μίαν ὀλόκληρον ὥραν, καθ' ἣν διασχίζει αὐτὴν ὁ σιδηρόδρομος, χρυσοὶ ἀγροὶ ἔξετείνοντο, διαδεχόμενοι ἀλλήλους καὶ μικρὰ χωρία προέκυπτον διὰ μέσου τῶν σταχύων. Τὸν χειμῶνα βεβαίως ἡ πεδιάς αὕτη θὰ διαπλουταῖ ὡς λίμνη ἀπέραντος, σμαραγδίνη, ἡ δὲ ἐντύπωσις θὰ εἴνει μᾶλλον ζωηρὰ καὶ μᾶλλον χαρίεσσα. Ἀλλὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἡ χρυσίζουσα δψίς τῆς ἔφερε τὸν κάματον. Ἐφ' ὅσον ὅμως ἐπλησιάζομεν πρὸς τὰ ὅρη, ἡ σκηνογραφία ἥλλασσε. Κῆποι εὐθαλεῖς διεγέλων, δάσοι πυκνὰ συκαμινεῶν ἔθρουν καὶ ὅδατα κρυστάλλινα, σχηματίζοντα μικροὺς καταρράκτας, προέχον τὰ δροσερὰ μειδιάματα τῆς σφριγώσης βλαστήσεως.

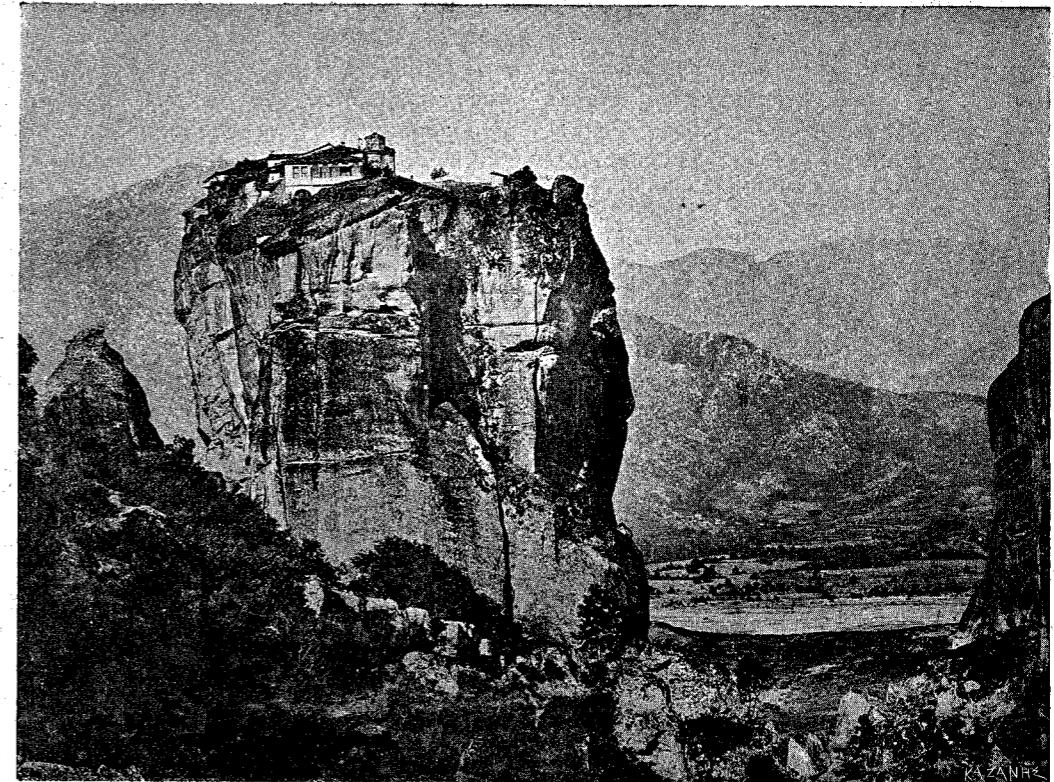
Ἡ πεδιάς βαθυτὸν ἐξηφανίζετο· στάχυες πλέον δὲν ἐφαίνετο· σιγούνια καραχούνηδων, διακρινόμενα πανταχοῦ τῆς θεσσαλίας, δὲν προέκυπτον. Βλάστησις μόνον ἀκόλαστος, λοφίσκοι γραφικοὶ ποικίλων σχημάτων, οἱ μὲν ὠραιότεροι τῶν δέ, χωρίδια, ἀτινα διαπνέεις αἰωνία γαλήνη, διεγράφοντα εἰς ἐκβακχεύουσαν τὰς αἰσθήσεις ἀρμονίαν. Περιερχόμενος τὴν θεσσαλικὴν πεδιάδα εἴχον αἰσθανθῆ καταπόνησιν τῆς ὄρασεως μου καὶ ἀπολαυστικώτερον ἀπεδεχόμην τὰς μαργαριτικὰς εἰκόνας, αἵτινες παρήλαυνον ἐνώπιον μου. Τὸ νερὸν καὶ τὰ δένδρα τρυφερωτέρους μοῦ ἐξήγειρον πόθους, τὸ δὲ πνεῦμά μου ἐνεποτίζετο μὲ μειδιάμα πετροκερασίνων χειλέων, μὲ ἀνταυγείας μελανῶν ὄφθαλμῶν.

Ἡ θέα κελαρύζοντος ρυακίου περιπλέκει εἰς τὴν διάνοιαν τοῦ ὄδιτου ὀλόκληρον εἰδύλλιον. ὑπὸ τὴν ἐπήρειαν τοιούτων ἐντυπώσεων ἐτοποθέτουν ἐκεῖ τὴν γυναικα, ἥτις ἐξήγειρε τοὺς πρώτους παλμούς μου καὶ τῆς ὁποίας ἡ ἀνάμνησις ἀκόμη ἀφυπνίζει τόσα δινειρα, τόσας ἐλπίδας σθε-

σθείσας, τόσην εὔτυχίαν διαφραγμέσαν. Καὶ τὴν εὔτυχίαν αὐτὴν τὴν ἐπλαττὸν πάλιν ἐγὼ μὲ τὴν φαντασίαν μου μεταξὺ δύο μειδιάματων καὶ μιᾶς θωπείας μεταξίνης κόμης. Ἀλλὰ τὸ ποιητικὸν δινειρα ἀπέκρυπτεν ὁ σιδηρόδρομος, ὅπως παρουσιάσῃ ἀλλο καὶ πάλιν ἀλλο, σειρὰν ἀδιαλείπτων νέων ζωγραφικῶν θελγήτρων, ἔως ὅτου παρουσίασεν ἐνώπιον ἡμῶν τοὺς ὑποφαίους, τοὺς γιγαντίους βράχους τῶν Μετεώρων, κάτωθι τῶν ὅποιων ἐγείρεται ἡ Καλαμπάκα. Τὰ αἰσθήματα ἀτινα παράγονται εἰς τὸν ἐπισκέπτην ἐκ τῆς θέας ἐκείνης τῶν ἀλλοκότων ἐκείνων βράχων, τὰ βλέπει τὶς ἀποτυπωμένα εἰς τὰ συνεσφιγμένα, τὰ περίτορομα ἐκείνα οἰκήματα τῆς Καλαμπάκας. Φαίγονται ως νὰ τρέμουν τὰ κακόμοιρα κάτωθι τῶν δρακόντων ἐκείνων καὶ συνεμαζεύθησαν ως πτηνὰ εἰς τὴν θέαν ἴερακος.

Τὸ θέαμα ἀληθῶς εἴνει ἐκπληκτικόν· κυριεύει δῆλα τὰς αἰσθήσεις. Δὲν δύναται τὶς νὰ φαντασθῇ τί εἴνει οἱ βράχοι ἐκείνοι χωρὶς νὰ τοὺς ἴδῃ, οὔτε κανὶ ἵδων αὐτοὺς δύναται ν' ἀπεικονίσῃ τὰ αἰσθήματα, ἀτινα καταλαμβάνουσιν αὐτόν. Πῶς εἴνει δύνατὸν νὰ ἐκφράσῃ τὴν φρικίασιν τὴν διατρέχουσαν δῆλον τὸ σῶμα, τὸ δέος διπέρ καταλαμβάνει δῆλον τὴν ψυχήν, τὸν θαυμασμὸν τὸν δέ, χωρίδια, ἀτινα διαπνέεις αἰωνία γαλήνη, διεγράφοντα εἰς ἐκβακχεύουσαν τὰς αἰσθήσεις ἀρμονίαν. Περιερχόμενος τὴν θεσσαλικὴν πεδιάδα εἴχον αἰσθανθῆ καταπόνησιν τῆς ὄρασεως μου καὶ ἀπολαυστικώτερον ἀπεδεχόμην τὰς μαργαριτικὰς εἰκόνας, αἵτινες παρήλαυνον ἐνώπιον μου. Τὸ νερὸν καὶ τὰ δένδρα τρυφερωτέρους μοῦ ἐξήγειρον πόθους, τὸ δὲ πνεῦμά μου ἐνεποτίζετο μὲ μειδιάμα πετροκερασίνων χειλέων, μὲ ἀνταυγείας μελανῶν ὄφθαλμῶν.

Ἡ μικρὰ Καλαμπάκα, μὲ τὴν ἀμφίβολον ιστορίαν τῆς περιφήμου ἐκστρατείας τοῦ 1854

Μετέωρον.

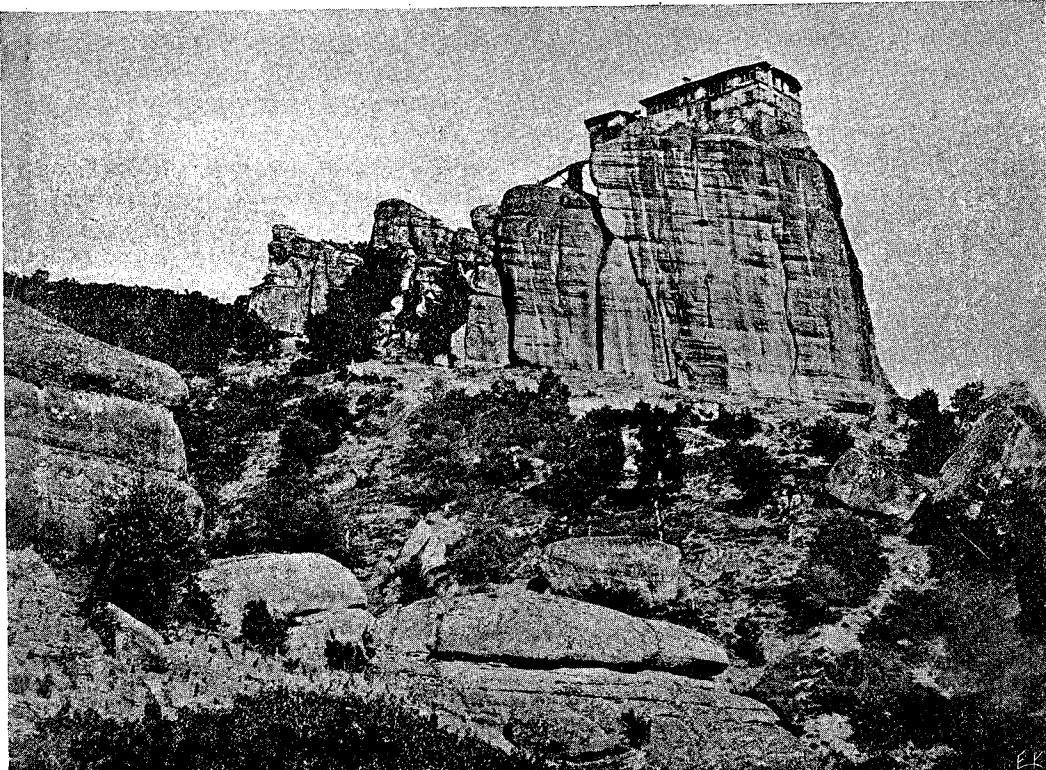
χάνεται, σθύνεται, καὶ οὐδὲ προσελκύει τὴν προσοχὴν τοῦ ἐπισκέπτου. Τὸ μεγαλεῖον τῶν Μετεώρων ἐξουδετεροὶ πᾶσαν ἀλλην περὶ αὐτῆς χρόνων ἐκείνων, ὅτε οἱ αὐτοκράτορες τοῦ Βυζαντίου ἀντήλασσον τὴν αὐτοκρατορικὴν ἀλουργίδα μὲ τὸ ταπεινὸν ράσον τοῦ μοναχοῦ. Οἱ Ναὸς ἐκείνος εἴνει τὸ σημαντικότερον ἀντικείμενον, διπέρ ἔχει νὰ ἴδῃ τὶς εἰς τὴν πολίχην ἐκείνην. Μνημείον ἐποχῆς σκότους καὶ ἀμφιβολίων. Τῶν χρόνων δὲ ἐκείνων τὸν χρακτῆρα τὸν διασώζει εἰς τε τὸν ρυθμὸν καὶ εἰς τὸν διάκοσμόν της ἡ τρισποστατος ἐκείνη Βασιλική. Ἀλλὰ διασώζει ἀκόμη καὶ δύο ἀρχαίους κίονας ἐκ πρασίνου μαρμάρου (verde antico), ὅμοιους τῷ ὅποιων δὲν γνωρίζω ἀν ἀφῆκεν ἀλλαχοῦ ὁ χρόνος καὶ ἡ φθορά, οὐδὲ μοῦ ἔτυχε νὰ ἴδω εἰς τὰ ποικίλα ταξείδια μου ἔτερον ἀμβωνα καὶ μαρμάρου, ως τὸν ἐγειρόμενον εἰς τὸ κέντρον τοῦ ναοῦ τῆς Καλαμπάκας. Οἱ ἄρδινοι οὐτοὶ εἴνει παρεμφερῆς πρὸς τὸν Αγίας Σοφίας, ως περιγράφει αὐτὸν Παῦλος ὁ Σιλεντιάριος.

Δύο κλίμακες ἀντικρύζουσαι ἀλλήλας φέρουσιν ἐπ' αὐτοῦ, τέσσαρες δὲ κίονες ὑποβαστάζουσι τὸν οὐρανόν, οὗτινος τὸ θαυμάσιον λευκὸν μάρμαρον

λέγει ὁ Ussing, ἵτος ἀξιόν τελείωνος τύχης. Άλλα καὶ τῆς κωμοπόλεως καὶ τοῦ ναοῦ τούτου ἡ ἐντύπωσις ἔξασθενεῖ καὶ ἔξαφανίζεται πρὸ τῶν βράχων τῶν Μετέωρων. Τίνα σημασίαν δύναται νὰ ἔχῃ αὐτή καὶ ὁ ναός της μὲ τὸν μαρμάρινον ἀψιθωνά της καὶ τὰς βυζαντινάς του ἀγιογραφίας, πρὸ τοῦ ἀναφυομένου ἐκεὶ ἀποτόμως δάσους τῶν βράχων.

Εἶναι μοναδικὸν τὸ φαινόμενον εἰς τὸν κόσμον οἱ βράχοι ἐκεῖνοι. Δὲν ὑπάρχει τι ἐν τῇ φύσει μᾶλλον ἰδιότροπον καὶ μᾶλλον θαυμάσιον. Κατακαθέτως ὡς κίονες ἐκφύονται τῆς γῆς οὗτοι. Άλλ' αὐτὸς τὸν κίονες δὲν ἔκφράζει τίποτε. "Ολον ἐκεῖνο τὸ πέτρινον σύνολον εἴνει μία βαλπουργία νῦξ πετρώθεισα παρὰ τὰς διχθαῖς τοῦ Ηπηνειοῦ. Ἐκεὶ βλέπεις τὴν εἰκόνα τοῦ Κρέλιγγ μαρμαρωθεῖσαν· δόσον τὴν πλησιάζεις τόσον εὐχρινέστερον βλέπεις εἰς βράχους μεταβληθέντα τὰ φαντάσματα τῆς διανοίας τοῦ Γκαΐτε, ἀλλὰ τὰ φαντάσματα ταῦτα μεγάλα καὶ ἀπέραντα. Τίποτε δὲν λείπει ἐκεῖθεν. Τὰ σκουπόξυλα τὰ ὄποια ἱππεύουν αἱ μάγισσαι τοῦ Γερμανοῦ ποι-

ΕΚ

Βαρλαάμ.

λαιον, ἐκ τοῦ ἐδάφους τοῦ ὅποιους ὡς γιγάντειοι σταλακτίται ἀνυψοῦνται οἱ μέλανες δγκοι. Τὸ θέαμα θὰ εἴνε ἀναμφιβόλως ἔξοχως ἄγριον καὶ ἔξοχως μεγαλοπρεπές, ἀλλὰ τὰ Μετέωρα θέλουν ἥλιον· ἡ θεσσαλικὴ φύσις δὲν ἀνέχεται τὸ μέλαν, τὸ ἀποτρόπαιον, τὸ χαῶδες. Θέλει γλαυκὸν οὐρανόν, χειμαρρὸν ἀκτίνων καὶ μειδιάματα ἀνοίξεως. Ἐν τοιαύτῃ τινὶ ὥρᾳ ἐπεσκεφθην τὴν χώραν ταύτην. Τὸ δίκτυον μᾶς ἀνέσυρε προσκυνητὰς εἰς τὰ ὑψη ἐκεῖνα, εἰς τὸ Μοναστήριον τὸ καλούμενον Μετέωρον καὶ εἰς τοῦ Βαρλαάμ, ἀλλὰ καὶ ἡ ἡμίονος μᾶς ἔφερεν ἀσφαλῶς εἰς τὴν Μονὴν τοῦ Ἀγίου Στεφάνου. Ἡ ἀνάβασις ἀπαιτεῖ μικρὰν τόλμην, ἐνέχει δὲ πολλὴν συγκίνησιν, οἱ μοναχοὶ δύμας ὡς αἰγαγροὶ ἀνέρχονται καὶ πολλάκις ὕφθησαν γυναικεῖς φορτωμέναι, ἀναρριχώμεναι τοὺς βράχους ἐκείνους.

Τὰς Μονὰς ταύτας ἡγείραν κατὰ τοὺς χρόνους τῆς Σερβικῆς κυριαρχίας, ἐν ἐποχῇ ἀδεβαιότητος καὶ ἐμφυλίου πολέμου, εὐσεβεῖς μοναχοί. Ἐκεὶ εὔρον καταφύγιον καὶ γαλήνην ψυχῆς καταπεπονημέναι· ἐκεὶ ὡς μοναχὸς ἔζησε καὶ ἀπέθανεν ὁ Ἰωασάφ Παλαιολόγος καὶ ἐκεὶ κατὰ δυσχειμέρους τῆς δουλείας χρόνους, περιφρονοῦντες τὴν κάτωθι αὐτῶν τυραννίαν, ἔζητον εἰς τὰ ὑψη ἐκείνα παρηγορίαν καὶ ἔλεος ἀπὸ τὸν Θεόν. Ἅλλα αἱ ἔριδες δὲν ἀφῆκαν ἥσυχον καὶ τὸν χῶρον ἐκεῖνον, ἐντὸς δὲ τῶν Μονῶν ἔθραζον οἱ λέηντες τῶν παθῶν, εἰς τρόπον ἐπιφέροντα τὴν ἀποσύνθεσιν αὐτῶν καὶ καταστρέφοντα τὸν μυθώδη αὐτῶν πλοῦτον. Τὰ πάθη τῶν καλογήρων εἰς τοιοῦτον σημεῖον εἶχον ἔξαφθη, ώστε δὲν ἐδίστασαν τὰς ιερὰς Μονάς, ἐν ἡμέραις ἔξαφεως καὶ ταραχῶν, νὰ τὰς μεταβάλωσιν εἰς ἐνδιαιτήματα Κατσιθέλων. Σήμερον μία ἡ δύο διασώζουσι μέρος τοῦ πάλαι πλούτου των. Οἱ μοναχοὶ

όπωσδήποτε θὰ παράσχωσι τὴν φιλοξενίαν εἰς τὸν ἐπισκέπτην, δοσις ὡς ἀκούση τὴν ιστορίαν τῶν Μονῶν ἐκείνων, τῶν μετεωρίζομένων εἰς ὑψος ὀκτακοσίων καὶ πλέον ποδῶν.

Ἐκεῖνο ὅμως ὅπερ ἐκπλήττει ἀπὸ τοῦ ὑψούς ἐκείνου εἴνε ἡ ἀντίθεσις, ἦτις τόσον ἀπότομος παρίσταται.. Ἡ παράφρων τῶν βράχων ἔκφυσις ἔξαλείφεται πρὸ τῶν δασῶν, ἀτινα κυκλούσιν αὐτούς. Πάν τὸ τραχὺ διαλύεται· πᾶσα ἀγριότης χάνεται. "Άλλο θέαμα, ἀλλα καλλι παρουσιάζονται ἀνυπόπτως ἐκεῖθεν.

Αἱ γόνιμοι γελῶσαι κοιλάδες, τὰ μοναστήρια, ὁ ποταμός, ὡς ἀργυρᾶ ταινία διερχόμενος διὰ μεσου μανιώδους βλαστήσεως, καὶ αἱ μαχροὶ σειραὶ τῶν ὄρέων, ἐν ἀτελευτήτῳ ἐναλλαγῇ χρωμάτων, ἐπὶ τοῦ μέλανος, τοῦ βαθέως πρασίνου, μέχρι τοῦ ὑπολεύκου κυανοῦ, αἱ πεδιάδες αἵτινες εἰς τὴν ἀμφιβολίαν τῆς ὄρσεως φαίνονται ὡς θάλασσα, ἐπὶ τῆς ὅποιας ἐλαφρά, διαφανῆς ἐπικάθηται ἡ ὄμιγλη, σλα παρουσιάζουσιν ἐν συμπλέγματι θαυμασίαν εἰκόνα βιθίζουσαν τὸν θεατὴν εἰς ὄντειροπολήσεις. Ἀπὸ δὲ τῶν πεδιάδων ἐκείνων οὐδεμία φθάνει μέχρι τοῦ βράχου βοή· οὐδέποτε πλαταγεὶ ἡ τρικυμία, οὐδὲ φθάνουσιν αἱ κινήσεις τῆς κάτωθεν ζωῆς. Γαλήνη βασιλεύει, τὴν ὄποιαν δὲν δύναται ὁ νοῦς νὰ φαντασθῇ ἄλλως ἢ εἰς αἰώνας τῶν αἰώνων ἀτάρακτον, δροσογελῶσαν, ἐρωτοτροποῦσαν καὶ δίδουσαν τὴν ἴδεαν τῆς Ἐδέμως ὡς τὴν ἐνετύπωσαν εἰς τὴν παιδικήν μας φαντασίαν αἱ ἀναγνώσεις τῆς ἀγίας Γραφῆς. Καὶ πρὸ τοῦ ἀθανάτου αὐτοῦ κάλλους, σπερ διανοίγεται ἐνώπιόν σου, ἐπιθυμεῖς προβαίνων εἰς τὰ χεῖλα τοῦ βράχου, μὲ φωνήν, ἦτις νὰ πληρώσῃ πέραν καὶ πέραν τὴν χώραν ἐκείνην, νὰ βροντοφωνήσῃς: «Δόξα εἰς τὴν Φύσιν! τοιοῦτον θέαμα οὐδέποτε εἶχεν ὄντειρον ἡ ψυχή μου».

ΘΕΟΔΩΡΟΣ ΒΕΛΛΙΑΝΙΤΗΣ

ΜΙΚΡΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΜΟΝΑΞΙΑ

Εἰς βαθεῖαν ἔσται νύκτα κοιμᾶται ἡ θάλασσα.

Μακρὰ καὶ ἀπαλὴ περνᾷ ἡ πνοὴ τῶν κυμάτων διὰ τοῦ ἀέρος, ἐπάνω—ἔως ἐπάνω εἰς τὰ πολλὰ ἄστρα βασιλεύει σιώπη—μὲν ρυθμὸν κανονικὸν ἀναπνέει ἡ Νύκτα.

Καὶ ἑκεῖ, ὅπου εἰς τὴν ὅχθην, προεζέχουν οἱ τεφροὶ τραχεῖς βράχοι, ἑκεῖ ὅπου ἡ Νύκτα εἶναι πολὺ σκοτεινότερα καὶ σιωπηλοτέρα, ἑκεῖ περιφέρεται μὲν μακρὸν ἔνδυμα ἡ Μοναξία.... Ἀκροῖται τὴν θάλασσαν.... ὑπόκωφος ἥχει καὶ βομβεῖ ἑκεῖ ἐπάνω ὡς ἀπὸ τὰ κύματα γεννημένος:

Βαθὺς κώδωνος τόνος.

Ἄπο τὸ νερὸν ἀνέρχεται, κατὶ διὰ τοῦ ἀέρος αἰωρεῖται:

Κώδων.

Ἡ Μοναξία κάθηται ἑκεῖ ὅπου προβάλλουν οἱ μεγάλοι βράχοι καὶ ἀκροῖται....

Εἰς τὴν θάλασσαν ἡτοῦ μίαν φορὰν μία νῆσος καὶ ἐπάνω εἰς τὴν νῆσον ἐφύτρωσε μία πόλις. Εἰς μίαν λυσσαλέαν θυελλώδη νύκτα κατεβούσθησαν νῆσος καὶ πόλις.

“Οταν ἡ Νύκτα εἶναι περισσότερον σιωπηλή, ὅταν ἡ Μοναξία κατασκηνώνῃ πλησίον τῶν τραχέων βράχων, τότε ἥχοιν οἱ κώδωνες τῆς καταποντισμένης πόλεως:

Τώρα.... τώρα ἥχοιν....

Ἡ μουσικὴ αὐτὴ διοιλισθαίνει διὰ τῆς ψυχῆς μου καὶ τὴν κάμνει λείαν, ὅπως εἶναι ἡ θάλασσα εἰς τὴν ἔσται νύκτα.

Αἰσθάνομαι ὅτι εἴμαι βαθειά, βαθειά μόνος, κάθημαι κοντὰ εἰς τὸν τραχὺν βράχον καὶ ἀκροῶμαι τὴν ψυχήν μου....

Ο ΟΔΟΙΠΟΡΟΣ ΚΑΙ Η ΝΥΚΤΑ

Γερμάτος ἀπὸ καύσωνα καὶ γερμάτος ἀπὸ κονιορτὸν καὶ κάματον ὑπῆρξεν ὁ δρόμος του. Κοιλάδες καὶ βουνά καὶ βουνά καὶ κοιλάδες. Τὴν ζωὴν μίας ὀλοκλήρου ἡμέρας προσείδεν ὁδοιπορῶν, διότι ἔξεκίνησεν ὅταν ἡ Αὔγη ἔψωσε πορφυρὰ τὴν κλίνην του — καὶ τώρα ἔφύσησαν ἥδη αἱ μικραὶ ἀνραι.

Κουρασμένος διέβη μὲν βραδὺ βῆμα τὴν παλαιὰν πύλην τῆς ξένης πόλεως. Δὲν τὸν ἔφερεν ἐδῶ ἀγάπη,—οὐχὶ νοσταλγία—οὐχὶ ἀντάρωσις—μόνον ἡ ἔξωτερικὴ ζωὴ καὶ ἔργασία.

Τὰ ξένα τείχη τὸν παρετέρουν μεγάλα μὲν μεγάλους ἀτενεῖς ὀφθαλμούς καὶ οἱ ἀνθρωποι ἐπίσης ἐστρεφον τὴν κεφαλήν: Δὲν εἶναι ἀπ' ἐδῶ.

“Ω μεγάλη ἐρημία τῆς ἀποδημίας, ὡς μόνωσις ἐν τῷ μέσῳ τοῦ πλήθους!

Περιεπλανάντο διὰ τῶν ὁδῶν, ἡ Ξένη ὑψώσε τὸν μακρόν, σκελετώδη, ψυχρὸν δάκτυλόν της:

Ποῦ εἶναι ἡ πατρίς σου; Ποῦ εἶναι τὸ σπίτι σου;

“Ἐδωκε χρήματα καὶ τὸν ώνόμασαν “Κύριον,” καὶ “ξένον των,” καὶ τῷ ἔδειξαν ποῦ νὰ κοιμηθῇ.

‘Αλλ’ ἡ καρδία του ἐρρίγει, κατετρύχετο ἀπὸ τὴν ἐπιθυμίαν μιᾶς θερμότητος, ἐνὸς βλέμματος καὶ ἐνὸς χαιρετισμοῦ “καλῶς ἥλθες.” Κατέβη πάλιν εἰς τοὺς δρόμους, ὡς νὰ ἐπρόκειτο νὰ ζητήσῃ — καὶ ἡ μελαγχολία του τὸν ἔφερε πολὺ μακράν, ἔξω ἀπὸ τὴν πόλιν εἰς ἓνα λόφον. Ἐκεῖ ἐκάθισε καὶ παρετήρει μὲν κενούς ὀφθαλμούς κάτω τὰς ὁξείας στέγας, πέραν τὴν πεδιάδα, διὰ τῆς ὁποίας εἶχεν ὅδοιπορήσῃ.

‘Ηρέμως μαρμάροντα ὠλίσθαινον τὰ χρώματα τῆς ἐσπέρας διὰ τῶν ἀγρῶν, κυανᾶς, τεφρά, κοκκινωπά καὶ ἄλλα διὰ τὰ ὅποια δὲν ἤξευρε κανὲν ὄνομα: προσέπιπτον πρὸς στιγμὴν εἰς τοὺς σκοτεινοὺς ἀγροὺς καὶ ἐπροχώρουν ὡς ἀπαλαὶ μετέωροι σκιαὶ ἢ ποικιλόχρωμοι πέπλοι. Ὁ ποταμὸς ἔστιλθεν ὡς θαμβός ἄργυρος καὶ ἐγίνετο στενώτερος καὶ περιειλίσσετο καὶ ἐκάμπτετο, ἔως ὅτου τέλος μακράν, μακράν συνεχέετο εἰς τὸ λυκόφως. Ἐκεῖ ὅμως ὅπου ἐπιπτον ἐπ' αὐτοῦ αἱ ἐσπεριναὶ ἀκτῖνες ἐμάρμαρε ποικιλόχρους καὶ ὁ ξένος εἶδε μὲν πόνον τὸ σπινθηρίζον φεῦμά του, τὸ διευθυνόμενον πρὸς τὴν πατρίδα του.

Εἰς τὸν ὄριζοντα ἐπεκάθηντο μακρά, ἐκτεταμένα σκοτεινὰ σύννεφα, ὡς μελαγχολικαὶ τοῦ θεοῦ σκέψεις—ἢ μὴ ἡσαν ὡς πένθιμος πέπλος εἰς μακρινὰς πύλας; Ὁ ἥλιος ἀπέστειλεν ἐπάνω των μίαν τελευταίαν λάρψιν· ἔξωγράφησε χρυσᾶς ταινίας εἰς τοὺς κροσσούς τῶν συννέφων. Κατὰ μικρὸν κυανοῦς ἀτμὸς καὶ ἀναθυμίασις ἀνήλθεν εἰς τὰ μακρὰν καὶ εἰς τὰ πλησίον καὶ ἔκαρε τὸ τοπίον θαυμάσιον ὡς ὄνειρον πλῆρες προαισθημάτων.

‘Απεκάλυψε τὴν κεφαλήν του καὶ ἀφῆκε τὸ μέτωπόν του εἰς τὰ φιλήματα τῆς ἡπίας πνοῆς, ἥτις ἐπνεεν ἀπὸ τὴν πεδιάδα εἰς τὸν λόφον.

‘Ἡ χρυσῆ ταινία ωχρίασε, σιγὰ ἥνθησαν εἰς τὸν οὐρανὸν τὰ σιωπηλὰ ἄστρα εἰς τὴν αἰώνιαν των ἀπειρίαν—ἢ μεγάλη σιγὴ ἐξηρπλώθη ἐπὶ τοῦ κόσμου.

“Οτε διηθυνε πάλιν τὸ βλέμμα του κάτω πρὸς τὰ βάθη, ἡ καρδία του ἐπτοήθη· ἡτο ὡς νὰ ἐκαθερεπτίζετο ὁ οὐρανὸς ἐπάνω, κάτω εἰς μεγάλην μαύρην νεκρικῶς σιωπηλὴν θάλασσαν.

“Οπου ἔκειτο ἡ πόλις, ἑκεῖ ἐκολύβων ἀναρίθμητα φῶτα, ωχρά, λευκά, κιτρινωπά καὶ ἐρυθρά, καὶ ὀλονὲν νέα ἀνεδύοντο, καὶ ὀλονὲν μακρότερα ἔλαμπον—φλογερὰ ἄνθη.

Τρέμων προσέβλεπεν ἄνω καὶ κάτω τὸν τόπον τοῦ κάλλος καὶ συνέπτυξε τὰς θερμὰς χεῖράς του. — Τῷ ἐφαίνετο ὡς νὰ ἥσθανετο τὴν προσέγγισιν τῆς ιερᾶς, νυκτίας βασιλίσσης, ἥκουε τὰ ἀφωνά της τραγούδια καὶ ἔβλεπεν αὐτὴν ὑφαίνουσαν τὸν τάπητα καὶ ὀλονὲν νέα φῶτα ἐνύφαινεν εἰς αὐτόν, — φωτεινὰ φόδα.

“Οταν ἐπέστρεψεν εἰς τὴν ξένην πόλιν, δὲν ἥκουε πλέον τὰ ἄσματα, — ἀλλ’ εἰς τὸ ὄνειρόν του ἐνεφανίσθη μία γυνὴ, τὴν ὁποίαν ἐγνώριζε. Μακρὰ μαῦρα μαλλιά περιέβαλλον τὸ ἀνάστημά της, στέφανος ἔλαμπε μὲ λάρψιν ὀπαλλίνην ἐπὶ τῆς κεφαλῆς της. “Εἴμαι ἡ Νύκτα,” εἶπε μειδιώσα καὶ ἐπέθηκε ραδινάς, λεπτοφυεῖς χεῖρας ὡς μητέρα ἐπὶ τῆς καρδίας του.

ΑΝΘΟΣ

Δύο κυπάρισσοι ὠρθοῦντο ἀκίνητοι ὡς στῆλαι εἰς τὸν ἀέρα—σιωπηλαί, ιεραὶ ύψηλαι κυπάρισσοι.

Βαθειά ύποκάτω αὐτῶν εἶναι ἄλλο σκοτεινὸν φύλλωμα, δεξιὰ μία διοψίας πρὸς τὰ μακράν. Ἐκεῖ ὅλως διόλου πρὸς τὰ ὅπιστα ἐγγίζει ἡ γῆ τὸν οὐρανόν. Κοκκινωπή πνοὴ διέρχεται τὸ περιθώριόν του—ἐπειτα ὅλα γίνονται κυανᾶ—κυανοῦς βαθὺς οὐρανός.

Πρὸς τὴν κοκκινωπὴν ἑκείνην λάμψιν βλέπεις ἀπὸ τὸν ἔξωστην σου, τὴν κεφαλὴν σου πρὸς λιθόκτιστον στῦλον κλίνουσαν καὶ τὰς ώχρας χεῖρας ἐπὶ τῶν ψυχρῶν κιγκλίδων στηρίζουσαν — τὰς θερμὰς χεῖρας.

Τὸ βλέμμα σου διέδραμε τρέμον τὸ διάστημα, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ περιθωρίου τῆς γῆς, ἑκεῖ ὅπου ἐπακκουμβᾷ ὁ οὐρανός. Ὁ ὄφθαλμός σου εὔρυνεται ἡρέμα καὶ προσηλοῦται στερεώτερον.... καὶ δὲν βλέπει ἀπλανὲς καὶ σιωπηλὸν παρὰ ἐν μόνον σημεῖον.

Ἄπὸ τοῦ ἐδάφους ἀνέρχονται περιελισσόμενα ἀνθηὶ πρὸς τὴν οἰκίαν, καὶ τὴν περιβάλλουν μὲ τὸ ποικίλον δίκτυον τῶν τόσον δειλῶς πυκνά, ώς νὰ ἐντρέποντο διὰ τὴν πλατεῖαν ἀσχημίαν καὶ πτωχείαν τῆς — ἀναρριχῶνται ἐπάνω, τὰς κάλυκας ὅλα πρὸς τὰν στρέφοντα: πρὸς σέ.

Τὸ ἄκρον τοῦ ποδός σου ἔξέρχεται ὀλίγον ἀπὸ τὰς σιδηρᾶς κιγκλίδας, μία ἀπὸ τὰς ἀμαυράς κάλυκας ἑκτείνεται, ἔγγίζει μὲ τὸν ἄκροτατον κροσσόν τῆς τὸν πόδα σου, καὶ ἔως εἰς τὰ βρύα κάτω τρέμει ἡ περιπλοκάς.... σὺ δὲν τὸ αἰσθάνεσαι.

Εἰς τὸν ἄγρον ἀυξάνουν αἱ σκιαί, αἱ καλάμαι τῆς πόας ἀνορθοῦνται ἡσύχως, σχεδὸν τὴν ἀκούει κανεὶς πῶς ὀλισθαίνει πρὸς τὰν. Αἱ καλάμαι, τὰ ἀνθηὶ, αἱ κάλυκες, αἱ ἔλικες, ὅλα ὑψώνουν τὴν κεφαλὴν καὶ βλέπουν ὅλα πρὸς τὸ μέρος ἑκεῖνο εἰς τὸ ὅποιον βλέπεις.

"Ἐδυσε πράγματι;

Καὶ θροεῖ ὄλόγυρα ἡ βαθεῖα, βαθεῖα ἀναπνοὴ τῆς φύσεως, ἡ ὅποια ἀπομονάζει τὴν πρώτην δροσιὰν τῆς ἐσπέρας μὲ διογκούμενα χεῖλη....

Δὲν εἶσαι καὶ σὺ ἀνθος; 'Αδελφὴ αὐτῶν τῶν ἑκεῖ κάτω;... "Ἐν ἀπαλὸν καὶ τρυφερὸν εὔκαμπτον καὶ εὐλύγιστον ὃν, τὸ ὅποιον προσβλέπει μὲ τὸ οὐράνιον τοῦ βλέμμα καὶ ψιθυρίζει δειλά: "Παρακαλῶ, παρακαλῶ, μὴ μὲ πειράξῃ!...." — Τρυφερόν, — φαδινὸν — ἐλαφρόν, εὔκαμπτον καὶ εὐλύγιστον.

Δὲν εἶσαι; Δὲν βλέπεις καὶ σὺ πρὸς τὸν οὐρανὸν ἐπάνω καὶ περιμένεις νὰ σὲ βρέξῃ ἡ δρόσος καὶ νὰ ἔλθῃ ὁ ἀνεμος τῆς νυκτός;

Εἰς τὸν μεγάλον σκοτεινὸν ὄφθαλμόν σου μαρμαίρει μία λάμψις, ἐν φῶς ἑκάμπει καὶ αἱ μακραὶ βλεφαρίδες σου συσπῶνται — κλαίεις;

"Ἡ μῆπως ἡσαν αἱ σταγόνες τῆς δρόσου, αἱ ὅποιαι πίπτουν, τὰ βράδυα, ἀπὸ τὰ ἀνθηὶ;

ΕΡΝΣΤ ΧΑΡΤ

Η ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ

ΕΙΣ ΤΟ ΕΡΓΟΝ ΤΟΥ ΙΨΕΝ

[Ο 'Οσσπ-Λουρὶ ὑπὸ τὸν τίτλον «ἡ κοινωνικὴ φιλοσοφία εἰς τὸ θέατρον τοῦ "Ιψεν" ἐδημοσίευσεν ἔνα τόμον τῆς μικρᾶς βιβλιοθήκης τῆς «συγχρόνου φιλοσοφίας τοῦ 'Αλκάν», εἰς τὸν ὅποιον ἔξετάζει τὴν ἐκ τοῦ δραματικοῦ ἔργου τοῦ μεγάλου νορβηγοῦ συγγραφέως ἀπορρέουσαν φιλοσοφίαν, κατὰ τὰς δύο αὐτῆς ὁψεῖς, τὴν ἀρνητικὴν καὶ τὴν θετικήν· καὶ ἡ μὲν ἀρνητικὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ οἰκοδόμημα τὸ ὅποιον πρέπει νὰ καταχρημνισθῇ καὶ τὸ ὅποιον εἶνε ἡ ἐνστῶσα κοινωνία, ἡ δὲ θετικὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ οἰκοδόμημα τὸ ἀνιδρυθησόμενον ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ πρώτου, τὸ ὅποιον εἶνε ἡ νεωτέρα κοινωνία. Ἐκ τοῦ πρώτου μέρους τῆς ἐνεστῶσης κοινωνίας μεταφέρομεν ἐνταῦθα τὸ περὶ οἰκογενείας κεφάλαιον].

Η οἰκογένεια συμμετέχει περισσότερον παντὸς ἄλλου εἰς τὴν διαφθορὰν καὶ τὴν κατάπτωσιν τῆς ἐνεστῶσης κοινωνίας. Ἐδῶ ἔγκειται τὸ ἀληθὲς νόσημα καὶ πρέπει νὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ τὸ ὅμολογησωμεν. Εἰς τὴν Κωμῳδίαν τοῦ ἔρωτος, εἰς τὴν Ἀγριόπαπιαν, εἰς τὸν Βρυκόλακας, εἰς τὸ Κουκλόσπιτο ὁ "Ιψεν μᾶς τὸ λέγει μὲ στωϊκὴν δύναμιν καὶ παρρησίαν. «Ο γάμος σας! ἀναφωνεῖ ὁ Φάλκ, εἰς τὴν Κωμῳδίαν τοῦ ἔρωτος, ἀλλ' εἶνε ἡ ἔνωσις δύο καταστάσεων ποὺ ταιριάζουν, δὲν εἶνε διόλου ἔρως!» Ο ἔρως δστις μόνος ἔπειρε ν' ἀποτελῇ τὰς ἐνώσεις, ἔξωρίσθη ἐξ αὐτῶν, πρυτανεύει δὲ μόνον ὁ κῶδιξ. Ὁ συμβολαιογράφος συντάσσει τὸ συμβόλαιον ὃπου ἔκαστος καθορίζει τὰ συμφέροντά του, ὃπου ὁ σύζυγος συζητεῖ τὸ ποσὸν τῆς προικός, ὃπου ἡ γυνὴ κάμνει ὑπολογισμοὺς καὶ ὃπου ζητοῦν ν' ἀπατήσουν ἀλλήλους: «Ο ἔρως ἔπαυσε νὰ εἶνε πάθος, λέγει ὁ "Ιψεν εἰς τὸ αὐτὸ δρᾶμα, εἶνε ἐπιστήμην καταλογικῶς γεγραμμένη, ἐπάγγελμα, μὲ τὰς συντεχνίας, τὴν σημαίαν του. Οἱ μνηστῆρες καὶ οἱ σύζυγοι ἀποτελοῦν τὰ στελέχη, καὶ τὰ γεμίζουν μὲ συνοχὴν ὄμοιαν πρὸς τὴν τῶν θαλασσίων φυτῶν». Ο ἔρως δὲν εἶνε πλέον θεῖον συναίσθημα, εἶνε κακία. Κατὰ τοὺς κανόνας τῆς νεωτέρας κοινωνίας, ὁ ἀνήρ δὲν νυμφεύεται τὴν γυναῖκα, ἀλλὰ τὴν προκά της, τὴν περιουσίαν της. Οἱ γάμοι, ως ἐπὶ τὸ πλεῖ-

στον εἶνε ἀνήθυκος ἀγορὰ ὅπου οἱ νέοι πωλοῦνται ἀντὶ χρυσοῦ.

«Ο γάμος, λέγει ὁ Βέβελ, πρέπει ν' ἀποτελῇ ἔνωσιν, τὴν ὅποιαν ἀπαρτίζουν δύο δυντα ἐξ ἀμοιβαίου ἔρωτος καὶ πρὸς ἐπίτευξιν τῶν φυσιῶν τοῦ γένους σκοπῶν. Ἄλλὰ τὸ ἐλατήριον τοῦτο κυρίως εἰπεῖν ὑφίσταται σπανιότατα ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μας. Τούναντίον, ὁ γάμος θεωρεῖται ὑπὸ τῶν πλείστων γυναικῶν ως καταφύγιον, εἰς τὸ ὅποιον ὄφειλουσται νὰ εἰσέλθωσιν ἀντὶ πάσους θυσίας, ἐν φόρο ἀνήρ αὐτὸς ἔτερου ζυγίζει καὶ ὑπολογίζει λεπτομερῶς τὰ ὄλικὰ πλεονεκτήματά του. Καὶ ἡ κτηνώδης πραγματικότης φέρει καὶ εἰς αὐτοὺς τοὺς γάμους εἰς τοὺς ὅποιους τὰ ἐγωιστικὰ καὶ εὐτελῆ ἐλατήρια δὲν ἀσκοῦν καμμίαν ἐπιδρασίν, τόσας διαταράξεις, καὶ τόσα στοιχεῖα ἀποσυνθέσεως ωστε οὕτοι σπανίως ἐκπληρώνουν τὰς ἐλπίδας, τὰς ὅποιας οἱ σύζυγοι: ἔθωπευον εἰς τὸν νεανικὸν ἐνθουσιασμὸν τῶν καὶ εἰς δόλον τὸ πῦρ τοῦ πρώτου τῶν ἔρωτος».

Ο σύγχρονος γάμος εἶνε νόμιμος μορφὴ τοῦ ἐταιρισμοῦ, ἐπιφέρων τὴν ἐλάττωσιν τῆς γονιμότητος καὶ τὴν μείωσιν τοῦ πληθυσμοῦ.

Η αιτία τῆς ἐξασθενήσεως τῆς γεννήσεως εἶνε γνωστή: τὴν ἀποφασίζει ἡ θέλησις τοῦ ἀνθρώπου. «Δὲν εἰμεθα ἀρκετὰ πλούσιοι διὰ νὰ δώσωμεν εἰς τὸν ἑαυτόν μας αὐτὴν τὴν πολυτέλειαν». Τὰ τέκνα εἶνε φορτίον ἐλαττώνον τὰς ἐγωιστικὰς ἀπολαύσεις τῶν γονέων. Οἱ πλούσιοι δὲν θέλουν ν' ἀφήσουν πολλοὺς συγκληρονόμους τῆς περιουσίας των· οἱ ὀλιγώτεροι πλούσιοι δοῦλοι δὲν τοῦτον ὑποκύψουν ὑπὸ τὸ βάρος πολυαρίθμους οἰκογενείας. Μόνον αἱ δυστυχεῖς οἰκογένειαι εἶχουν πολλὰ τέκνα. «Οσον αὐξάνουν ὁ πλούσιος καὶ ἡ εὐπορία, τόσον ἐλαττοῦται ὁ ἀριθμὸς τῶν τέκνων. Οἱ πτωχοὶ εἶνε ὀλιγώτερον φυγότεκνοι τῶν πλούσιων, διότι δὲν ἔχουν τὴν ἀνησυχίαν τῆς διανεμητέας κληρονομίας. Άλλως δὲ αἱ ἐλεύθεραι ἐνώσεις συντελοῦνται εὐκολώτερον μεταξὺ τῶν ἐργατῶν.

Η ἐνεστῶσα, ἡ κυβερνῶσα κοινωνία ἀποδο-

ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΔ

ΤΟ ΔΕΚΑΤΕΠΕΝΗΜΕΡΟΝ

Η θαλασσα του Πειραιώς έπικρεν δύλιγας σταγόνας άκρυ, δύλιγα δάκρυα πού έπεσαν εις την άλμην του κύματος όταν τὸ ἀτμόπλοιον ἐφευγεν ἀπλῶν τὰ μανδήλια του ἀποχαιρετισμοῦ ως ίστια. Η ποίησις ή ὅποια μᾶς παριστάνει πολὺ πικρὰ τὰ δάκρυα του χωρισμοῦ καὶ ή Παθολογία ή ὅποια λέγει ότι τὰ δάκρυα συγκίνως τρέχουν ἀπὸ τὸν ύστερισμὸν καὶ ἀπὸ τὴν νευρικὴν κούρασιν, διεκδικοῦν μεταξὺ των τὸν μυστικὸν αὐτὸν θησαυρὸν. 'Αλλ' ἔγω τὰ δίδω πανηγυρικῶς εἰς τὴν ποίησιν. "Οποιος εἰσῆλθεν εἰς τὸ βάθος αὐτῆς τῆς τρέλλας, ή ὅποια ήννωσεν ἐδῶ τὰ χεῖλη καὶ τὰ πότηρια, ή ὅποια ἐξεκούρδισε τοὺς δραγνισμούς, δπως καὶ τὰ ὑπαίθρια κλειδοκύμβαλα μὲ τὸν Ρουμανικὸν ὕμνον, ή ὅποια ἀνερρίχθη εἰς τὸν σιδηρόδρομον καὶ ἔφθασε μέχρι τῆς Ολυμπίας μεταδίουσα δλίγην δουμανίτιδα καὶ εἰς τὸν σιγηλὸν Ἐρμῆν, θὰ ἐννοήσῃ ότι ἦτο ἀδύνατον νὰ μὴ στάξουν εἰς τὸ τέλος καὶ δάκρυα κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ ὑδριστικοῦ κρότου τῆς ἀνασυρομένης ἀγκύρας, ή ὅποια δυστόλως ἐξεκόλλα ἀπὸ τὸν βυθὸν τῆς Πειραιῆς θαλάσσης. Φαντάσθητε μίαν στιγμὴν πόσαι ἀποσύνθετες καὶ πόσαι ἀφομοιώσεις ἐγεναν ἐντὸς δέκα νημερῶν, μέσα εἰς τὴν σύρραξιν αὐτῶν, εἰς τὴν ὅποιαν ἡ σοδαρότης συνετρίβετο καὶ τὸ φράκον εἶχε καταντῆσει βέβηλον παληρόδρομον σχεδὸν διωκόμενον ἀπὸ παντοῦ, μέχρι τοῦ σημείου νὰ ἀπαγγεῖλῃ ἀπὸ σκηνῆς ποιῆματα ἔνας Ρουμᾶνος μὲ τὰ λινᾶ του. Φαντάσθητε τι ἐγενε κάτω ἀπὸ τὴν Βακχικὴν ἐκείνην βροχὴν τῶν ἀφρῶν τῆς μπύρας, κάτω ἀπὸ τὰς ἀψίδας τῶν ἀλληλοδεμένων βραχιόνων, ὅπου ὅλα ἐχόρευον, ή ἔθνικός μὲ τὸν Ρουμανικὸν ὕμνον διὰ τοῦ ἐμβατηρίου ποῦ τὸ συνέθεσε κάπιοις ἐπίτηδες διὰ νὰ ἐνώσῃ τοὺς δύναμες, αἱ σημαῖαι τῶν δύο ἔθνων την ἀνασυρομένης δυνάμεως, αἱ σημαῖαι τῶν δύο ἔθνων δεμέναι εἰς κόμβον, τὰ Καρπάθια μὲ τὰ "Αγραφα διὰ τῶν ἱχών τῆς δουμανικῆς ντούνας, ή ὅποια ἐνόμιζε πῶς ἦτο ξενιτευθὲν παράπονον τῆς ἐλληνικῆς φλογέρας, ὅπου καὶ οἱ χοροὶ ἔτεινον εἰς ἀφομοιώσιν, ὅπου οἱ Καλαμα-

έσυρε πρὸς τὰ ἐμπρός καὶ ὁ λόγος ἐξηκολούθει. Εἰς τὰς φράσεις του ἐπενέβαινον μυκητοὶ ἀτμομυχανῆς, δοῦποι μπασούλων, σαλπίσματα βραγχνά, καὶ ὁ λόγος ἐξηρχετο νικητῆς μέσα εἰς σταθμὸν δέκα λεπτῶν, κατὰ τὸν ὅποιον δλα ἥτο δυνατὸν νὰ γίνουν ἐκτὸς μιᾶς ἀγορεύσεως ὀραίας καὶ ὁ ψυθικῆς. 'Η φυσιολογία ἔχει ἀρμοδιότητα διὰ τὴν βαθυτέραν ἐρευναν τοῦ ἀνδρός. Τὸ μάταιον ἄσθμα τῶν ἡμετέρων, προσπαθούντων νὰ τὸν καταφθάσουν εἰς τὸν ἀριθμὸν καὶ τὸ μάρκος τῶν λόγων, εἶναι ὁ διθύραμβός του. Διὰ νὰ ἐπιστρέψῃ πάλιν ζῶν εἰς τὴν Ρουμανίαν, νομίζω ότι μόνον μὲ τὸν Μαρσάν πρέπει νὰ παρομοιωθῇ.

'Ημπορῶ νὰ βεβαιώσω ότι εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐννοήσουν ποια ἥτο ἀκριβῶς ή μέθη, δοῖ δὲν παρηκολούθησαν τὸ ταξείδιον μέχρι Ολυμπίας, δοῖ δὲν εὑρέθησαν εἰς τὸν σταθμὸν, ὅπου ως ἀντίστοιχον σύμβολον πλέον τοῦ ἄλλου. 'Η ἐνωδίς ἥτο τελεία, ἐντελῶς χρηματική. Κατὰ μοιραῖον σύμβολισμὸν ή ἐλληνορρομανική ἐνωδίς συνετελεῖτο καὶ ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ Τοτούλασκου, διότι καὶ ὁ Κροτωνιάτης αὐτὸς τοῦ λόγου, ὁ ὅποιος εἶχεν ἐντὸς του τοὺς λάρυγγας τῶν 300 Ρουμάνων, ἀνεκαλύφθη ότι εἶναι "Ἐλλην, ἀπόφοιτος τοῦ Τοτούλειον γυμνασίου ἐκρουμανιθείς κατόπιν. Εὐτυχῶς τὸ μυστικὸν αὐτὸν δὲν ἐγνώσθη κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς μέθης. 'Αλλως τὴν στιγμὴν κατὰ τὴν ὅποιαν ὁ ἀρχηγὸς τῆς Ρουμανικῆς ἐκδρομῆς ἀγορεύων μᾶς ἐδίδε τόσα μαθήματα ἐλληνικῆς ἰστορίας, θὰ ἐξητοῦμεν νὰ ἀνευρωμεν εἰς τοὺς ὕμνους αὐτῆς τῆς ἐλληνικῆς δόξης ἓνα σκλαβωμένον ἐγωισμὸν ἀνθρώπου, ὁ ὅποιος ὑπῆρχεν "Ἐλλην πρὶν γίνη Ρουμᾶνος, καὶ ίδως ἥκούετο ή κραυγὴ «ζήτω ὁ "Ἐλλην Τοτούλασκο» τῆς ὅποιας πολὺ θὰ ἐφοδούμην τὸ ἀποτέλεσμα. Πῶς διέφυγεν αὐτὸν τὸν κίνδυνον, εἶναι θαῦμα. Μυστικῶς μόνον ὁ "Ἐλληνορρομανᾶνος Τοτούλασκο — διότι μὲ πολλὴν αὐθεντίαν τοῦ ἀποδίδοντος διπλῶν ἔθνικότητα — ἐχρησίμευσεν, δπως ὁ δγκώδης ἐκεῖνος κόμβος ποῦ ἐκράτει ἀλληλοδεμένας τὰς δύο σημαίας εἰς τὸν ἐξώστας. 'Ο ἀνθρωπος αὐτός, θαῦμα μᾶς τόσον ὀραίας καὶ τόσον ἀναγκαστικῆς γλωσσαλγίας, δι' ἥν δὲν εἶναι βέβηλος ή λέξις, θαῦμα ὁ πότογκης ἀντιλήψεως, διότι κατώρθωσε νὰ ὅμιλησῃ πάντοτε ἴστορικῶς ἐντὸς τοῦ πήλεως τῆς γῆς ὅπου εὑρίσκοντο οἱ δύο του πόδες, ἀρπάζων ἐλαφρὰ καὶ στιγμαίως τὴν ιδέαν ως λεπτὴν πεταλούδαν ποῦ ίππατο εἰς τὸν γύρῳ ἀέρα, ὑποχρεωμένος νὰ ὅμιλη μὲ ἐλλιγούνς, διότι ή Διπλωματία ἐστέκετο ἀπέναντι του μὲ τὸν δάκτυλον εἰς τὰ χεῖλη, ἵλιγρος ἀντοχῆς ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν δεκάμερον πάλιν ως μυθώδης σπαθομάχος. Μὲ τὴν ἀτμομυχανήν τοῦ σιδηρόδρομου Πελοποννήσου ἐπάλαισε σταθμὸν πρὸς σταθμόν. Τὰ σαλπίσματα τῶν ὄδηγῶν τοῦ ἐσκέπαζον τὸν ἐπίλογον, καὶ ὁ ἐπίλογος πάντοτε ἦτο ὀραίος.

Α πὸ τῆς χθὲς ἥγοιξεν εἰς τὰ Γραφεῖα τῶν "Παναθηναίων", ἡ προαγγελθεῖσα Ἐκδεσίς τῶν ἔργων τῆς Δρὸς Θαλείας Φλωρᾶ. Ἡ Ἐκδεσίς, περιλαμβάνουσα πλεῖστα ἔργα τῆς Ἐλληνίδος ζωγράφου, ἐλαιογραφίας, παστέλ, σκίτσα κλπ. θὰ διαρκεῖ μέχρι τέλους Σεπτεμβρίου.

Καθ' ἑκάστην 10—12 π. μ. καὶ 3—6 μ. μ.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΟΥ ΥΠΕΡΦΥΣΙΚΟΥ. Μίαν χειμερινήν ἐσπέραν τοῦ 1849 ἀπέθηκεν εἰς τὴν ὁδὸν ἑξ ἀθλιότητος καὶ μέθης ὁ "Ἐδγάρδος Πόσε, ὁ μέγκις δημιουργὸς τοῦ φανταστικοῦ διηγήματος καὶ ἀπὸ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην δύναται τις νὰ εἴπῃ ότι ἡ θέσις του ἔμενε κενὴ εἰς τὴν παγκόσμιον φιλολογίαν.

Βεβαίως εἰς τὴν ὁδὸν τοῦ φανταστικοῦ διηγήματος τὴν ἀνοιχθεῖσαν ἀπὸ τὸν Οφραν καὶ ὑψωθεῖσαν ἀπὸ τὸν Πόσε, πολλοὶ ἔκτοτε ἐπεδόησαν, ἀλλ' ὅλοι παρέργως καὶ ὅλοι μὲ ἐπιτυχίαν δλίγην. Τὰ ὄνειρα ἔκεινα τῆς μέθης καὶ τῆς τρέλλας, τὰ ὄράματα τὰ ὄποια γεννᾷ ἡ ὑπερευαισθητοῦσα φαντασία, ἐκ τῶν ὄνειρων τὰ ὄποια ὑποβάλλει ἡ μέθη. Ο Οὐέλες ἀκολούθων τὸν Πόσε καὶ ὑπερβαίνων αὐτὸν δημιουργεῖ ἐκ τῆς ἐπιστήμης, καὶ μόνης τῆς ἐπιστήμης, τὸν φανταστικόν του.

"Ολα τὰ ἔργα του Οὐέλες — καὶ ὑπερβαίνουσι τὴν εἰκοσάδα, — ἔχουν ως χώρων των τὸ φανταστικόν.

"Τάπαρχουν βέβαια πολλὰ ἐδη φανταστικόν. 'Ο Οφραν, ὁ στις ἐγεννήθη εἰς ἐποχὴν ἐλάχιστα ἐπιστημονικήν, ἤταλε τὸ φανταστικόν του ἐκ τῶν πανικῶν τοῦ μετεωρολογίου, τὸ μετεωρολογίου παραδοξολόγημα τοῦ «Μαελστόρου», ἡ ἐπιστημονικὴ φαντασιοπλήξια τοῦ «Χρυσοῦ Σκαραβαέου» ἔμενε μοναδική. Καὶ μόλις τώρα ἔνας ἄγγλος μυθιστοριογράφος, τεσσαρακοντούτης ὁ Γεώργιος Οὐέλες, φημισμένος εἰς τὴν πατρίδα του, διασχίζων διὰ τὴν Μάχην, ἀναγινωσκόμενος ἐν Γαλλίᾳ, γινόμενος δημοφιλῆς ἐν Ιταλίᾳ φαίνεται ως διάδοχος του Πόσε, ως συγγραφέως Ἰούς ἐν μεγαλοφύΐ καὶ ὑπέρτερος μᾶλλον ἐν παραδοξότητι.

"Ολα τὰ ἔργα του Οὐέλες — καὶ ὑπερβαίνουσι τὴν εἰκοσάδα, — ἔχουν ως χώρων των τὸ φανταστικόν.

"Τάπαρχουν βέβαια πολλὰ ἐδη φανταστικόν. 'Ο Οφραν, ὁ στις ἐγεννήθη εἰς ἐποχὴν ἐλάχιστα ἐπιστημονικήν, ἤταλε τὸ φανταστικόν του ἐκ τῶν πανικῶν τοῦ μετεωρολογίου, τὸ μετεωρολογίου παραδοξολόγημα τοῦ «Μαελστόρου», ἡ ἐπιστημονικὴ φαντασιοπλήξια τοῦ «Χρυσοῦ Σκαραβαέου» ἔμενε μοναδική.

"Ο Οὐέλες ἀκολούθων τὸν Πόσε καὶ ὑπερβαίνων αὐτὸν δημιουργεῖ ἐκ τῆς ἐπιστήμης, καὶ μόνης τῆς ἐπιστήμης, τὸν φανταστικόν του.

"Ολα τὰ μυθιστορήματά του καὶ τὰ διηγήματα — δσα τούλαχιστον μετεφράσθησαν ἔως τῶρα γαλλιστὶ — ἔχουν ως θέμα ἐπιστημονικὰ ὄνειρα, — φαντασιοπλήξια, τὰς ὄντοις εἰς ἀπώτατον μέλλον δύναται νὰ πραγματοποιήσῃ ἡ ἐπιστήμη. 'Απλαῖ ἀναπτύξεις τῶν τελευταίων ἀνακαλύψεων τοῦ αἰῶνός μας, ἀπλαῖ μεγεθύνσεις τῶν ἐλπίδων, τὰς ὄντοις μᾶς δίδουν τὰ σημερινὰ ἀλματα τοῦ ἡλεκτρισμοῦ καὶ τοῦ πνευματισμοῦ — ἰδού τὸ ὄλικὸν ἀπὸ τοῦ ὄντοιου ὁ Οὐέλες πλάττει τὰ ὄνειρά του.

"Ἐν ἀπὸ τὰ ἀριστουργήματά του «Ο πόλεμος τῶν

Κόσμων», περιγράφει μίαν κάθοδον τῶν κατοίκων τοῦ "Αρεώς ἐπὶ τῆς γῆς. Ο συγγραφεὺς περιγράφει ἐπιστημονικῶς τὴν μηχανήν, διὰ τῆς ὁποίας οἱ κάτοικοι τοῦ γείτονός μας κατέρχονται, μᾶς δὲν εἰκόνα τῶν κατοίκων αὐτῶν κατὰ τὰς πιθανωτέρας θεωρίας περὶ τῆς ἀτμοσφαίρας καὶ τοῦ περιβάλλοντος τοῦ "Αρεώς καὶ περιγράφει τὰς ἀνακαλύψεις τῶν καὶ τὰς τελειοποιήσεις τῶν ὄργάνων των, ἀναλόγως τῆς γηραιάς ἡλικίας τοῦ πλανήτου εἰς τὸν ὄποιον ζῶσιν.

"Ἀλλο μαθιστόρημά του ὁ *"Άρσατος"* *"Ανθρωπος"*, μᾶς περιγράφει μίαν ἀνακαλύψιν ἐνὸς χημικοῦ, δύσις εὑρεῖσαν, ἥτις εἰσαγομένη ἐντὸς τοῦ ὄργανισμοῦ ἀποχρωματίζει τοὺς ἰστούς καὶ καθιστᾷ τὸν ἀνθρωπὸν ἀπολύτως ἀόρατον διὰ τοὺς ὄμοιους του.

Εἰς τὴν *"Μηχανὴν πρὸς Καταμέτρησιν τοῦ Χρόνου"*—ἄλλο ἀριστούργημα του,—ἀποδέτει. ἔργοντείν, διὰ τοῦ ὁποίου ἔνας ἀνθρωπὸς καταργεῖ τὴν αἰσθησιν τοῦ γρόνου καὶ κυλίεται εἰς τὴν αἰωνιότητα.

Τὸ διήγημά του *"Παράδοξον Φαινόμενον"* μᾶς δεικνύει τὰ ἀποτελέσματα τῆς Τηλεοράσεως, τῆς καταργήσεως δηλαδὴ τοῦ διαστήματος τῆς πρὸς τοὺς ὄφθαλμούς μας καὶ τῆς διαβλέψεως γεγονότων διαδραματιζομένων εἰς χιλιάδων λευκῶν απόστασιν.

"Ἀλλο διήγηγά του *"Ἐν ἴδιότροπον Ὁριζοδιεῖς"* περιγράφει παράδοξον τοιοῦτο φυτὸν τῶν Τροπικῶν, τὸ ὄποιον ἔχει τὴν ἴδιότητα νὰ ῥοφῇ τὸ ἀνθρώπινον αἷμα ὡς βρυκόλαξ.

Εἰς τὰς δύο τρεῖς λέξεις αὐτάς, εἰς τὰς ὁποίας ἐπερικλείσαμεν τὴν ὑπόθεσιν τῶν μυθιστορημάτων του, δύναται κανεὶς νὰ ἴδῃ μόνον ἔνα ξηρὸν ἐπιστημονικὸν θέμα. Εἶνε δῶμας ἀδύνατον νὰ φαντασθῆτε μὲ ποίαν γοητείαν μὲ ποίαν ζωὴν γνωρίζει νὰ τὰ ἐμψυχωγήν ὁ Οὐνέλς δῆλα σύτὰ τὰ παράδοξα πράγματα καὶ εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῆτε ἀκόμη ποίον ἀκατανήκτον γιούμορ, ποία φαιδρότης, ποία δριμεῖα εἰρωνεία εἶνε ἐγκατεσπαρμένα καὶ κάμηνουν νὰ σπινθηρίζουν δῆλοι του αἱ σελῖδες. Καὶ ἔκεινο τὸ ὄποιον τὸν καθιστᾶται πρὸ πάντων ἀριστοτέχνην εἶνε τὸ ἐνδιαφέρον τὸ παρασύρον καὶ μαγεῦν, τὸ ὄποιον κάμνει δῆλα αὐτὰ τὰ ἐπιστημονικὰ προβλήματα νὰ γίνωνται τόσαι σελῖδες ἀπὸ τὴν ζωὴν, ρίπουσαι εἰς περιέργειαν καὶ παρασύρουσαι εἰς ἀγωνίαν.

"Ο *"Άρσατος"* *"Ανθρωπος"* εἶνε ἔνα βιβλίον, τὸ ὄποιον δὲν ἀφίνει κανεὶς γωρίς νὰ τελεώσῃ καὶ αἱ περιπέτειαι δῆλαι τοῦ ἥρωος, τοῦ ἀφανιζομένου διηγεῖσθαις ἀπὸ τὰ ὅμματα τῶν θυητῶν, εἶναι τόσον περίπλοκοι καὶ ἐνδιαφέρουσαι συγγρόνως, ὥστε δὲν ἡσυχάζομεν ἐὰν δὲν ἴωμεν τὸν ἀόρατον ἀνθρωπὸν πίπτοντα ὑπὸ τὰ κτυπήματα τῶν ἀστυφυλάκων καὶ ἀνάλαμβάνοντα ἐν τῷ θανάτῳ τὴν μορφήν. Η *"Μηχανὴν πρὸς Καταμέτρησιν τοῦ Χρόνου"* ἔχει πάλιν περιγραφὰς ἀμύμοντος, τὰ δὲ διήγηματά του ἀμιλλῶνται κατὰ τὴν ζωηρότητα καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἔκτελέσεως μὲ τὰ καλλίτερα τοῦ Στέβενσων καὶ τοῦ Κίπλιγκ.

"Ἄλλως τε ὁ κόσμος δῆλος ὁ φιλολογικὸς σῆμερον τὸν ἔχει παραδεγμήν ὡς τὸν βασιλέα τοῦ συγγρόνου παράδοξου καὶ εἴνε μέσα εἰς τὴν ἀγγλικὴν φιλολογίαν καὶ μέσα εἰς τὴν παγκόσμιον μίᾳ ἀπὸ τὰς ἴδιορρυθμοτέρας φυσιογνωμίας.

ΕΠ.

Η ΑΠΛΗ ΓΛΩΣΣΑ. Τὸ ποίημα τοῦτο τοῦ Κερ-

ρον, ἀποτελεῖ τὸν πρόλογον σειρᾶς ποιημάτων του. "Ο κ. Μαρκορᾶς εἶχε σκοπὸν νὰ δημοσιεύσῃ εἰς νέον τόμον δῆλα του τὰ ποιήματα τὰ μὴ περιεχόμενα εἰς τὰ *Ποιητικὰ Έργα* καὶ τὰ *Μικρὰ Ταξιδία* μὲ τὸ γενικὸν ὄνομα *Ψίχαλα*. Τοῦτο ὑπῆρχεν ἐν ὑποσημειώσεις τῆς τὸ χειρόγραφον, τὸ ὄποιον μᾶς ἔστειλεν ὁ αγαπητὸς ποιητής. Εὐχόμεθα νὰ πραγματοποιήσῃ τὸν σκοπόν του καὶ πλουτίσῃ μ' ἔνα τόμον ἀκόμη τὴν πτωχὴν ἐλληνικὴν ποίησιν.

Ο ΤΟΛΣΤΟΪ ἔξιδωκε νέον βιβλίον *«Δόγοι ἀνθρώπων ἐλευθέρων»*, δουπὸν διαοχῶς ἔξυψοῦται ἡ σκέψις μέσα εἰς τὰς θυμασίας σελίδας του. Εἰς τὸ κεφάλαιον τὸ ἐπιγραφόmenon «περὶ ἀνατροφῆς» ὁ Ρώσος συγγραφεὺς, ἔξετάζων τὸ σπουδαιότατον αὐτὸν ζήτημα, δὲν διστάζει εἰς ὅλη τὴν εἰλικρινεία του νὰ καταρρίψῃ ἐκ θεμελίων τὸ ἐπικρατοῦν σύστημα του νὰ ἐμπνέουν αἱ ἀπεργχόμεναι γενεαὶ εἰς τὰς ἐπεργομένας τὴν ἔννοιαν τῆς ζωῆς, βασιζομένην οὐχὶ ἐπὶ τοῦ ὄρθου λόγου, ἀλλ' ἐπὶ τῆς τυφλῆς πίστεως. Πρὸς τὶ νὰ ριζώσωμεν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν του παιδίου τὴν ἀπόλυτον καὶ τυφλήν πίστιν, τὴν ὄποιαν ἔπειτα ἡ λογική, ἡ ἐπιστήμη, ἡ ἀλήθεια δὲν καταρρίψουν, καὶ θὰ μείνουν ἐρείπια μόνον, ὁ πόνος του ἀπολεσθέντος ἀγάπου;

Τὸ παιδίον, λέγει ὁ συγγραφεὺς, ἔρωτῷ τοὺς μεγαλειόρους του, ἔκεινους οἱ ὄποιοι παρέλασον τὴν σοφίαν τῶν προγενεστέρων γενεῶν καὶ εἰχον τὴν δύναμιν νὰ τὴν διαφυλάξουν: τί εἶναι δὲ κόσμος, ἡ ζωὴ, τί σγέσις ὑπάρχει μεταξὺ αὐτῶν; Καὶ ἔκεινοι ἀπαντοῦν δχὶ διά τοι σκέπτονται καὶ γνωρίζουν αὐτοί, ἀλλ' διά τοι ἔσκεπτοντο ἔκεινοι, οἵτινες ἔζησαν πρὸ χιλιάδων ἑτῶν... "Αντὶ τῆς πνευματικῆς τροφῆς τὴν ὄποιαν ἔχει ἀνάγκην καὶ τὴν ὄποιαν ζητεῖ τὸ παιδίον, τοῦ δέδουν τὸ ηθικὸν δηλητήριον, ἀπὸ τοῦ ὄποιου δὲν εἰμπορεῖ νὰ ιαθῇ εἰμὴ μετὰ πολλὰς προσπαθείας καὶ βάσανα.

Τὸ παιδίον ἔχει ἐν ἑαυτῷ, ἀδριστὸν ἀκόμητο, τὸ συναίσθημα τῆς ἀληθείας, ἡτοι τῆς ἐν τῇ ζωῇ ἀποστολῆς του ἀλλ' ἡ φεύδης διδασκαλία ἀλλοιοῖ τὴν διάνοιαν του, ἥτις προσδεχομένη ζωηροτάτας τὰς πρώτας ἀδυνατεῖ πλέον νὰ τὰς ἀποβάλῃ.

"Οτι δὲν δύναται νὰ ζήσῃ ἡ νά σκεψή της πίστεως, οὐδεὶς τὸ ἀρνεῖται ἀλλὰ τὴν γνῶσιν αὐτὴν ἀντικαθιστῶμεν διὰ τῆς γνώσεως τῆς τυφλῆς πίστεως.

Καὶ ἔχακολουθεῖ μετὰ θάρρους: Οι ψευδεῖς διερμηνεῖς τῆς της ἀληθείας λέγουν συνήθως διτὶ δὲν εἶναι δύνατον νὰ ἐμπιστευθῶμεν εἰς τὴν διάνοιαν του ἀνθρώπου, διότι διαφέρει αὐτὴν ἀναλόγως τῶν ἀτόμων καὶ διὸ τοῦτο εἶναι προτιμότερον νὰ πιστεύῃ ὁ ἀνθρώπος εἰς τὴν ἀποκαλύψιν τὴν ἐπικεδαιούμενην διὰ τοῦ θαύματος. "Αλλ' ἡ ἐπικεδαιούμενη αὐτὴ εἶναι ἀπολύτως ἐναντίον τῆς ἀληθείας. "Ο ὄρθος λόγος δὲν ἐπικεδαιώνει ποτὲ ἀντιφατικὰ πράγματα. Πάντοτε καὶ εἰς δῆλους τὸν ἀνθρώπους παραδέχεται καὶ ἀρνεῖται τὰ αὐτά.

Εἰς τὴν ἐρώτησιν: εἶναι καλὸν ν' ἀγαπῶμεν καὶ νὰ συγχωρῶμεν τὸν προξενήσαντα εἰς ἡμᾶς κακόν; Πρέπει νὰ εἴμεθα ἐλεήμονες; "Ο ὄρθος λόγος εἰς δῆλους τὸν ἀνθρώπους καὶ πάντοτε ἀπαντᾷ, ναί.

"Η ἀλήθεια ἔπομένως ἀποκαλύπτεται διὰ τοῦ ὄρθου λόγου μόνον, καὶ ὁ ὄρθος λόγος ἔδοθη εἰς τὸν ἀνθρώπου ποτὲ γνωρίσῃ τὴν θέλησιν του Θεού.

τῆς ιδρύσεως τῆς Μασσαλίας ἀρχαῖον θρύλον. Πράγματι ἐπ' αὐτῆς ἀναπαρίσταται τὸ συμπόσιον τοῦ ιθαγενοῦς ἡγεμόνος καὶ ἡ θυγάτηρ τούτου προσφέρουσα τὴν πλήρη ὕδατος κύλικα πρὸς τὸν ἐπηλυσδα μνηστῆρα. Ἐπὶ τῆς ἑτέρας ὅψεως ὁ κ. Rafey ἔχει τονιστεῖ πανοραματικὴν ἄποψιν τῆς Μασσαλίας, εἰλημμένην ἐκ τοῦ Φάρου μετὰ τοῦ φρουρίου τοῦ Ἀγίου Ιωάννου καὶ τῶν δύο λιμένων.

BIOTEXNIA

ΤΟ STUDIO δημοσιεύει χρωματιστὴν ἀναπαράστασιν κεντήματος τῆς κυρίας "Αννας Παπαδοπούλου,— τὸ γένος Μελᾶ,— ἔχοντος αὐτὸ τὸ ίδιαζον, ὅτι ἡ σύνθεσις δὲν στηρίζεται ἐπὶ προδιαγεγραμμένου σχεδίου, ἀλλὰ παριστῷ ἄνθη ἀφελέστατα χυμένα ἐπάνω εἰς τὸ ὄφασμα. Η κυρία Παπαδοπούλου ἔλαβεν ὡς βάσιν τὴν ἐργασίαν τῶν χωρικῶν τῆς Εύβοιας, ὅπου καὶ διαμένει. Η διάταξις ἀπειρίας αποχρώσεων φύλλων καὶ ἀνθέων λεπτοτάτων ἀποτελεῖ ποικιλότατον σύνολον γάριτος καὶ ἀρμονίας.

ΕΚ ΤΟΥ ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὰ πρῶτα ἔτη» δημοσιευθέντος μεταθανατίου ἔργου τοῦ Ἰουλίου Σίμωνος, τὸ ὅποιον ἀποτελεῖ οἵονει φυσικὴν συνέχειαν τῶν «Ἀπομνημονευμάτων τῶν ἀλλών», τὰ ὅποια ἐδημοσίευσε ζῶ ἔτι ὁ συγγραφεὺς τοῦ «Καθήκοντος» καὶ τῆς «Ἐργάτιδος», παραλαμβάνομεν τὰ ἔξης δύο ἀνέχοτα ἀναγρέρόμενα εἰς τὰ πρῶτα ἔτη τοῦ καθηγητικοῦ του βίου.

Ἐν Βερσαλλίαις ὅπου βραδύτερον ἔμελλε νὰ ἐπανέλθῃ ὡς ὑπουργός, τοποθετημένος ἐκεῖ ὑπὸ τῆς παντοδυνάμου θελήσεως τοῦ Βίκτωρος Κουζέν, συναντεῖ ὁ Ιούλιος Σίμων νὰ παραχωρήσῃ εἰς τοῦτον μετάφρασιν τοῦ Τιμαίου τοῦ Πλάτωνος, ἡ ὅποια ἔλειπεν ἀπὸ τὴν μετάφρασιν τοῦ ὅλου ἔργου τοῦ μεγάλου Ἑλλήνος φιλοσόφου τὴν ἐπιχειρησίαν ὑπὸ τοῦ ἰδρυτοῦ τῆς ἔκλεκτικῆς Φιλοσοφίας. Ἀφοῦ ἀπέστειλε πρὸς τὸν πρώην καθηγητήν του τὴν ἐργασίαν του, τῆς ὅποιας ὁ Κουζέν δὲν ἀνεγίνωσκε καν τὰ δοκίμια, ὁ Ιούλιος Σίμων ἐπισκέπτεται αἴφνης αὐτὸν. «Ο τόμος ἐπρόκειτο νὰ ἐκδοθῇ. «Πώς είσθε; τὸν ἔρωτό, γράφει ὁ Ιούλιος Σίμων. Αρχετὰ ἀσγῆμα, μοῦ ἀπαντά. Εἶμαι κατάκοπος. Εἶνε ἀδύνατον νὰ φαντασθῇ κανεὶς πόσῳ μ' ἔκούρασεν ἡ μετάφρασις αὐτὴ του Τιμαίου.»

Ἐπὶ Λουδοβίκου Φιλίππου ὁ Ιούλιος Σίμων, ὡς πάντες σχεδὸν οἱ Γάλλοι, ἥτον ἐθνοφρουρός. Ἀλλὰ τὴν ὑπηρεσίαν ἔξετέλει ἀντὶ αὐτοῦ ὁ θυρωρός του. «Αντὶ ὃ φράγκων συγκατείθετο νὰ φρουρῇ τὴν νύ-

κτα ἀντὶ ἐμοῦ καὶ πιστεύω, ἀφ' ἑτέρου, ὅτι οἱ συστρατιῶται μου προσεποιοῦντο ὅτι δὲν ἡννόουν. Ἐν τούτοις πολλάκις ἀνησύγησα. Μου εἶπε κάποτε ὅτι εἰς συστρατιώτης τὸν ἡρώτησεν ἀν ἡ πέμπτη Ἐνεάς τοῦ Πλωτίνου δὲν παρεφθάρη ὑπὸ τοῦ Φιλοποίμενος.—Καὶ τί ἀπήντησες; τὸν ἡρώτησα.—Ω! μου εἶπεν, ἀπήντησα ὅτι ἡμουν φιλόσοφος εἰς τὴν Σορθώνην καὶ ἐθνοφρουρὸς εἰς τὸν στρατῶνα».

NEA BIBLIA

ΕΛΛΗΝΙΚΑ.

Ἐξεδόθησαν: *ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΚΡΗΤΗΣ* ὑπὸ Ιωάννου Κονδυλάκη, ἔκδοσις Β'. ('Αθηνῶν 1901, τυπογρ. Δ. Κ. Κοκκινάκη).

Η ΑΛΗΘΗΣ ΙΘΑΚΗ ΤΟΥ ΟΜΗΡΟΥ ἀρχαιολογικὴ μελέτη ὑπὸ Νικολάου Κ. Παναγάτου, (Πάτραι, τυπογρ. Ήρακλέους Π. Εὐμερφοπούλου 1901).

ADIEUX A LA GRÈCE, ὑπὸ τῆς κυρίας Sophie de Bakounine, (1901 ἐκ τοῦ τυπογραφ. Ραφτάνη-Παπαγεωργίου).

Καταλείπουσα τὰς Ἀθήνας ἡ κ. de Bakounine, ρωσίς, δημοσιεύει ἀποχαιρετισμὸν πρὸς τὴν Ἑλλάδα εἰς ὄλιγας σελίδας πλήρεις συμπαθείας καὶ ἀγάπης πρὸς τὴν χώραν μας.

Ἄγγελλονται: *NEA ΖΩΗ*, ἡμερολόγιον φιλολογικὸν τοῦ ἔτους 1902, ἐκδιδόμενον ὑπὸ Θ. Δ. Δανάσση ἐν Κωνσταντινουπόλει.

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΒΙΚΤΩΡΙΑ, (Σύλλογος πρὸς διάδοσιν ώφελίμων βιβλίων), τυπ. «Ἐστία» Κ. Μάϊσνερ καὶ N. Καργαδούρη 1901.

ΕΚΑΒΗ ΤΟΥ ΕΥΡΙΠΙΔΟΥ καὶ ΔΥΟ ΠΙΝΑΡΙΚΑΙΩΝ ΚΑΙ ΔΑΙΑΙ, Η ΠΡΟΣ ΙΕΡΩΝΑ ΤΥΡΑΝΝΟΝ ΤΩΝ ΣΥΡΑΚΟΥΣΩΝ ΕΠΙ ΚΕΛΗΤΙ ΚΑΙ Η ΠΡΟΣ ΘΗΡΩΝΑ ΤΟΝ ΑΚΡΑΓΑΝΤΙΝΟΝ ΕΠΙ ΤΕΘΡΙΠΠΩ, παράφρασις Κωνσταντίνου Λευαρᾶ.

Ξένα.

Ἐξεδόθησαν: *LE SANG DE L'AUTRE*, par Philéas Lebesgue. Roman. (Société d'éditions littéraires, Paris 1901).

L' ORIENT GREC par L. Hennebicq (σελ. 510, φρ. 4.15 rue des Saints Pères Paris VI), ἡτοι μελέτη τῆς ιστορίας καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῶν Δελφῶν, Ολυμπίας, Δήλου, Ἀθηνῶν, Αργους, Μυκηνῶν.

Ἀπὸ τὰ ξένα περιοδικά: H. OUVRÉ. Les Formes littéraires de la pensée Grecque.

LEON TOLSTOI. Paroles d'un homme libre.

LEON TOLSTOI. La vraie vie.